

Prezident
İlham
ƏLİYEV:

Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə
çoxtərəflilik prinsipinin fəal tərəfdarıdır.

Gün gələcək Azərbaycan
dünyaya günəş kimi doğacaq.

İ. Əliyev

AZƏRBAYCANIN BÜTÖVLÜYÜ, MÜSTƏQİLLİYİ VƏ TƏRƏQQISI

RESPUBLİKA

TƏSİSÇİ: AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN İŞLƏR İDARƏSİ VƏ QƏZETİN REDAKSIYA HEYƏTİ

25 OKTYABR 2024-cü il CÜMƏ

№ 235 (7993)

GÜNDƏLİK İCTİMAİ-SİYASİ, SOSIAL-İQTİSADİ QƏZET

WWW.RESPUBLIKA-NEWS.AZ

Azərbaycan Prezidentinin Rusiyaya səfəri

Kazanda XVI BRICS Sammitinin "Outreach"/"BRICS+" formatının ilk plenar iclası keçirilib

Oktyabrın 24-də Kazan şəhərində XVI BRICS Sammitinin "Outreach"/"BRICS+" formatının ilk plenar iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə

iştirak etmək üçün "Kazan Expo" Beynəlxalq Sərgi Mərkəzinə gəldi. Əvvəlcə XVI BRICS Sammitinin "Outreach"/"BRICS+" formatının nümayəndə heyətləri başçuları - iştirakçılar birgə foto çəkdirildilər.

Prezident İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib

Rusiya Prezidenti Vladimir Putin çıxış üçün sözü Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə verdi. Dövlətimizin başçısı tədbirdə çıxış etdi.

(davamı 2-ci səhifədə)

Qubadlıda dalğalanan bayrağımızın qüruru

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri uğurlu əməliyyatları davam etdirərək Vətən müharibəsinin 27-ci günü - oktyabrın 23-də Qubadlı ərazisinə daxil olub, rayonun yaşayış məntəqələrini erməni işğalçılarından təmizləməyə başlayıb.

Həmin gün Qubadlı rayonunun bir neçə yaşayış məntəqəsi - Zilanlı, Kürd Mahruzlu, Muğanlı və Alaqrışaq kəndləri işğaldan azad edilib. Oktyabrın 25-də - Vətən müharibəsinin 29-cu günündə isə Azərbaycan Ordusu Qubadlı şəhərini və Qubadlı rayonunun daha bir neçə kəndini erməni tapdağından qurtarıb. Qubadlı şəhərinin işğaldan azad olunduğunu Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev oktyabrın 25-də özünün "Twitter" hesabından elan edib.

(davamı 6-cı səhifədə)

Azərbaycanın BRICS sammitində iştirakı: Multilateralizmin yeni işığı

Azərbaycanın BRICS sammitində iştirakı çoxtərəfli diplomatiyanın zirvəsinə doğru atılan addım kimi görünür.

Bu sammit ölkəmiz üçün diplomatik görüşlər olmaqla, eyni zamanda, iqtisadi əhəmiyyət daşıyır. BRICS platformasında Azərbaycan artıq təkcə Xəzər kənarında yerləşən bir ölkə deyil, enerji axınlarını yönləndirən aparıcı aktor rolunu oynayır.

(davamı 3-cü səhifədə)

Qərbin seçki prosesinə müdaxilə cəhdi

Gürcüstanda parlament seçkilərinin keçirilməsinə son bir gün qalıb ki, bu da onun nəticələrini sərbəzliklə gözləyənlər üçün həyəcanın daha da artmasına səbəb olub. Çünki bu parlament seçkiləri rəsmi Tbilisinin yaxın onilliklər ərzində hansı xarici siyasi xətt yürütməsinə aydınlıq gətirəcək.

Hazırda ölkədə yaşanan siyasi qütbləşmənin bir tərəfində hakim "Gürcü Arzusu" partiyası, digər tərəfində isə müxalifətin əsas gücü - "Vahid Milli Hərəkat" koalisiyası dayanır. İqtidarda təmsil olunan "Gürcü Arzusu" partiyası avrointegrasiya prosesinə qarşı çıxmasa da, Rusiya ilə münasibətlərin normal şəkildə saxlanılmasına, iqtisadi əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinə səy göstərir. Hakim partiya, həmçinin, ABŞ və kollektiv Qərbin Gürcüstanı özünün nüfuz dairəsinə salmasını istəmir, onun anti-Rusiya ritorikasına köklənməsi üçün olan təbliğatlara şərait yaratmır.

(davamı 12-ci səhifədə)

Siyasi sifarişlərin kölgəsində: AP niyə sülhü təhdid edir?!..

Avropa Parlamenti oktyabrın 22-də ölkəmizdəki vəziyyət, eləcə də Ermənistanla münasibətlərlə bağlı diqlomələr keçirib. Bu diqlomələr növbəti dəfə Azərbaycana qarşı qarazlı münasibətin bariz nümunəsi kimi yadda qaldı. Xüsusilə, Avropa komissarı Nikolas Şmitin səsləndirdiyi bəyanatlar bu tendensiyanı bir daha təsdiqlədi.

Şmit Azərbaycanda bəzi vətəndaşların siyasi əqidələrinə görə ci-

nayət məsuliyyətinə cəlb olunduğunu, jurnalist və insan haqları müdafiəçisi kimi təqdim edilən şəxslərə qarşı cinayət işlərinin siyasi motivlə açıldığını iddia etdi. Maraqlıdır ki, bu cür iddialar artıq Avropa Parlamentində adi hala çevrilib. Əvvəllər də dəfələrlə Azərbaycan əleyhinə əsassız qətnamələr qəbul edilib, lakin onların heç biri əhəmiyyətli bir nəticə verməyib. Bunun

səbəbi isə sözügedən qətnamələrin və çıxışların real faktlara deyil, siyasi sifarişlərə əsaslanmasıdır.

(davamı 13-cü səhifədə)

Dünyada neytral mövqe:
Qoşulmama Hərəkatının
Bakı Zirvəsi

→ səh. 4

Azərbaycan neftinin
Şimal marşrutu

→ səh. 4

İqlim dəyişmələri və sülh:
Dünyaya təqdim edilən
yeni perspektivlər

→ səh. 9

Öz coğrafi mövqeyindən istifadə edən və müasir infrastruktur yaradan Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

–Hörmətli Vladimir Vladimiroviç. Hörmətli həmkarlar. Xanımlar və cənablar. Hər şeydən əvvəl dəvətə görə Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Vladimiroviç Putinə təşəkkürümü bildirmək istədim. Fərsətdən istifadə edərək, Rusiya Federasiyasını BRICS-də uğurlu sədrliyi münasibətilə təbrik etmək istədim. Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərdə çoxtərəflilik prinsipinin faal tərəfdarıdır, bu, 2020-2023-cü illərdə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik dövründə bizim tərəfimizdən əyani şəkildə nümayiş etdirir.

Dördüncü sədrlik dövründə Qoşulmama Hərəkatı özünün institusional inkişafında böyük addım atıb, beynəlxalq münasibətlər sistemində öz yerini xeyli möhkəmləndirib. Hərəkata uğurlu sədrlik təcrübəsi bu gün bizə Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin hazırkı sədri qismində kömək edir. Öz coğrafi mövqeyindən istifadə edən və müasir infrastruktur yaradan Azərbaycan Avrasiyanın mühüm nəqliyyat və logistika mərkəzlərindən birinə çevrilib. "Şərqi Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri bizim ərazi-

mizdən keçir. Bu nəqliyyat yollarının Azərbaycan ərazisində olan bütün seqmentləri uğurla fəaliyyət göstərir. Hazırkı məqamda ərazimizdən yük axınının kəskin artmasını nəzərə alaraq, biz bu dəhlizlərin ötürücülük imkanlarının artırılmasına əlavə vəsaitlər yatırırıq. Növbəti ayda Bakı ən böyük beynəlxalq iqlim konfransının - COP29-un keçirilməsi məkanı olacaq. Təqribən 200 ölkənin COP29-un Azərbaycanında keçirilməsinə dair yekdill qərarı bizim siyasətimizə hörmət və dəstəyin parlaq sübutudur. Biz artıq Qlobal Cənub və Qlobal Şimal ara-

Kazanda XVI BRICS Sammitinin "Outreach"/"BRICS+" formatının ilk plenar iclası keçirilib

Azərbaycan Prezidentinin Rusiyaya səfəri

Prezident İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib

sında iqlim üzrə əməkdaşlığa töhfə veririk və istər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı məsələlərdə, istərsə də global təhlükəsizlik, beynəlxalq hüququn aliliyi, bir-birinin işlərinə qarışmamaq, qarşılıqlı hörmət məsələlərində qarşılıqlı anlaşmaya nail olunmasına say göstərəcəyik. Diqqətinizə görə təşəkkür edirik.

Prezident Vladimir Putin dedi: Hörmətli cənab Prezident, çox sağ olun. Həqiqətən, Siz tamamilə düzgün qeyd etdiniz ki, Azərbaycanın rolu, xüsusilə logistika dəhlizlərinin inkişafında çox mühümdür. Eyni zamanda, zənnimcə, Rusiyanın, həmçinin digər BRICS dövlətləri ilə artan əmtəə dövriyyəsinə nəzərə alsaq, Qazaxıstan Prezidentinin indicə de-

diy kimi, bu da böyük əhəmiyyətə malikdir. Sizə ən çox arzularımı çatdırmaq istəyirəm. Çox sağ olun. * * * Qeyd edək ki, hazırda 10 üzvü olan BRICS 2006-cı ildə yaradılıb. Builki BRICS Sammitinə 36 ölkədən və 6 beynəlxalq təşkilatdan nümayəndə heyətləri, o cümlədən 22 dövlət baş-

cısı və BMT-nin Baş katibi Antonio Guterreş qatılıblar. BRICS 2009-cu ildən bəri hər il rəsmi sammitlərdə toplaşan və çoxtərəfli siyasətləri əlaqələndirən vahid geosiyasi bloka çevrilib, həmçinin dünya əhəlinin təxminən yarısını və global iqtisadiyyatın dördüdəbirindən çoxunu təşkil edən nəhəng iqtisadi güc mərkəzinə çevrilib. AZƏRTAC

Rusiyanın Kazan şəhərində Prezident İlham Əliyevin Ermənistanın Baş naziri ilə görüşü olub

Oktyabrın 24-də Rusiya Federasiyasının Kazan şəhərində keçirilən XVI BRICS Sammiti əsnasında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında görüş olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə tərəflər ikitərəfli sülh gündəliyinin irəli aparılmasını, o cümlədən sülh sazişini, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyasını, qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələləri müzakirə ediblər.

İki ölkənin xarici işlər nazirlərinə Sülh və Dövlətlərarası Münasibətlərin Qurulması haqqında Saziş üzərində işlərin mümkün tez zamanda yekunlaşdırılması və imzalanması üçün ikitərəfli danışıqları davam etdirmək barədə təlimat verilib.

AZƏRTAC

Baş nazir Əli Əsədov Türkiyənin vitse-prezidenti Cevdet Yılmazla başsağlığı verib

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov oktyabrın 24-də Türkiyə Respublikasının vitse-prezidenti Cevdet Yılmazla başsağlığı məktubu ünvanlayıb.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, Ə.Əsədov Ankara şəhərində yerləşən Türk Aviasiya və Kos-

mik Sənaye Şirkətində (TUSAS) törədilmiş terror aktı nəticəsində insan tələfatı və yaralananlar barədə xəbəri dərin kədər hissi ilə qarşıladığını bildirib.

Azərbaycanın Baş naziri bu ağır faciə ilə əlaqədar Türkiyənin vitse-prezidentinə, həlak olanların ailələrinə və yaxınlarına, qardaş Türkiyə xalqına dərin hüznü başsağlığı verib, bütün yaralıların tezliklə şəfa tapmasını arzulayıb.

Gündən-günə güclənən, beynəlxalq aləmdə söz və nüfuz sahibi olan Türkiyə dövlətinə qarşı yönələn bütün xain planlar və təxribat cəhdləri iflasa məhkumdur. Biz hər zaman dost və qardaş Türkiyənin yanında olduğumuzu qatıyyətlə bildiririk. Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatı.

Türkiyə dövlətinə qarşı yönələn bütün xain planlar və təxribat cəhdləri iflasa məhkumdur

Qardaş Türkiyənin paytaxtı Ankara şəhərində yerləşən Türk Aviasiya və Kosmik Sənaye Şirkətində (TUSAS) törədilmiş terror aktı nəticəsində insanların həlak olması və yaralanması xəbərini böyük kədər hissi ilə qarşıladıq.

Bu qəddar cinayətin arxasında dayanan və onu törədənləri şiddətlə qınayır, terroru lənətləyir, həlak

"Nazione" partiyası Korsikanın BMT-nin özünüidare etməyən ərazilər siyahısına daxil olunmasını tələb edir

Fransa Konstitusiyasının bizə rəva bilmədiyini beynəlxalq hüquqda və Birləşmiş Millətlər Təşkilatında axtarmaq niyyətindəyik.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri "Nazione" partiyası adından Petr'Anto Tomasi Ayaççoda keçirdiyi mətbuat konfransında səsləndirdiyi bəyanatında deyib. P.Tomasi bəyanatı Korsika Assambleyası tərəfindən bu adanın özünüidare etməyən ərazilər siyahısına (müstəmləkəsizləşdiriləcək qeyri-muxtar ərazilər) daxil olunmasını tələb edən vəsatətin araşdırılmasından bir gün əvvəl verib. Bu vəsatət cari ilin yanvarında Korsika Assambleyasının deputatı Jozefa Ciakometti-Piredda tərəfindən irəli sürüldü. O bildirib ki, institusional ardıcılıq Korsika xalqının gələcəyi və torpaqlarında yaşa-

maq hüququ üçün həlledici elementdir. Bununla o, vətənpərvərlərin onilliklər boyu davam edən mübarizə ilə ödədikləri ağır nəticələri, hətta Aleria Edmond Simeoninin sözlərini xatırladaraq, özlerini millətin bir hissəsi olduqlarını iddia edən bütün seçilmiş rəsmiləri bu

Korsikanın BMT-nin müstəmləkəsizləşdiriləcək qeyri-muxtar ərazilər siyahısına daxil olunmasını həzrətdə davam edən muxtariyyət prosesi ilə müqayisə etmək əbəsdür.

Jozefa Ciakometti-Pireddanın fikrinə, Korsikanın müstəmləkə

yanışmaya sahib çıxmağa, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı qarşısında tutduğu yolu davam etdirməsinə səs verməklə onu dəstəkləmələri ni istəyib. "Nazione" partiyasına görə,

Korsika BMT-nin özünüidare etməyən ərazilər siyahısına daxil olmaq üçün bütün hüquqi və siyasi tələblərə cavab verir. Aralıq dənizində yerləşən Malta da ikinci dünya müharibəsinin sonundan 1964-cü ilədək, yəni, müstəqillik əldə edəndən qədər bunu yaşayıb. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı "bütün insanlar özünüidare hüququna malikdir" prinsipini təsbit edib və bu hüquq çərçivəsində onlar öz siyasi statuslarını azad şəkildə müəyyənləşdirir, iqtisadi, sosial və mədəni sahələrdə inkişafını sərbəst həyata keçirir. Beləliklə, Korsika ilə münasibətdə bu, onun təbii hətə keçirən beynəlxalq ictimaiyyətin əlavə üstünlüklə "öz müqəddəratını təyinetmə hüququ" deməkdir. "Nazione" partiyası adanın "müstəmləkəsizləşdiriləcək ərazi" olmasına səs vermək üçün Korsika Assambleyasına çağırış edib. ■

Azərbaycanın BRICS sammitində iştirakı: Multilateralizmin yeni işığı

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Dünya dəyişir, geopolitik arenada yeni oyunçular önə çıxır. Bu kontekstdə Azərbaycanın BRICS sammitində iştirakı yalnız ölkənin beynəlxalq münasibətlərdəki yerini möhkəmləndirmək üçün deyil, həm də çox-tərəfli diplomatiyanın mühüm bir hissəsi olaraq önəm kəsb edir. Multilateralizm prinsipinin əsas göstəricisi bu platforma dövlətimizin global müstəvidə fəallığına daha da artırmaqda mühüm rol oynayır. Multilateralizm beynəlxalq münasibətlərdə tərəflərin bir-birinə qarşılıqlı hörmət göstərməsini, fərqli fikirlərin bir araya gəlməsini və global problemlərin həllində əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Azərbaycanda bu prinsip "Birlikdə daha güclüyük" yaşaması ilə həyata keçirilir.

Multilateralizmin yüksəlişi global müstəvidə dövlətlərin bir-birləri ilə daha sıx əlaqələr quraraq ədalətli və davamlı bir dünya yaratmağı hədəfləyir. Bu amil beynəlxalq münasibətlərin müəkkəbliyi və global problemlərin artdığı bir dövrdə daha da əhəmiyyətlidir. Multilateralizmin gücləndirilməsi, yalnız iqtisadi və siyasət sahələrində deyil, eyni zamanda insan haqları, ekoloji ədalət və təhlükəsizlik məsələlərində də ortaqlaşmaqla inkişafını tələb edir. Rəsmi Bakı multilateralizmin prinsipini əsas götürərək, öz diplomatik fəallığını həyata keçirir. Bu yanaşma, ölkənin regional və global səviyyədəki strateji məqsədlərinə uyğun olaraq, beynəlxalq arenada fəal iştirakını təmin edir. Ölkəmizin diplomatik fəallığı, yalnız ikitərəfli münasibətlərə deyil, eyni zamanda çox-tərəfli platformalarda iştirak etməyə də yönəlmişdir. Bu faktor rəsmi Bakının beynəlxalq aləmdə öz yerini möhkəmləndirməyə, global problemlərin həllində fəal iştirak etməyə və sülhün, təhlükəsizliyin və inkişafın təmin edilməsinə yönəlmiş mühüm bir addımdır. 2021-ci ildə keçirilmiş Qoşulma Hərəkatının 60-cü ildönümü toplantısı multilateralizmin vacibliyini vurğulayan bir platforma olmuşdur. Bu toplantıda Azərbaycan müasir dövrdə multilateralizmin əhəmiyyətini qeyd edərək, "Bütün ölkələrin hüquqlarına hörmət edilməli və dialoq mühiti yaradılmalıdır" fikrini irəli sürdü. Bu ifadə, respublika hökumətinin, beynəlxalq hüququn və bərabərliyin qüvvəyə gətirilməsi üçün, ölkələrin suverenliyinə və müstəqilliyinə hörmətini vacib olduğunu nümayiş etdirir. Dövlətimizin bu yanaşması münasibətlərin sülh yolu ilə həlli, dialoq mühitinin yaradılması və əməkdaşlığın gücləndirilməsi baxımından mühüm bir addımdır. Gələcəkdə multilateralizmin yüksəlişi global əməkdaşlığı daha da gücləndirəcək, ölkələr arasında qarşılıqlı anlayışın və etimadın artmasına səbəb olacaqdır. Azərbaycan multilateralizmin təşviqi istiqamətində atdığı addımlar, ölkənin global arenadakı rolunu daha da gücləndirir. Multilateralizm, yalnız dövlətlərin deyil, həm də qeyri-hökumət təşkilatlarının, mülki cəmiyyətin və fərdi vətəndaşların aktiv iştirakını tələb edir. Bu, global məsələlərin həllində hər kəsin rolunu tanıyan bir yanaşmadır.

Dövlətimizin Qoşulma Hərəkatındakı sədrlik dövrü ölkənin müstəqil siyasətinin daha da dərinləşməsi üçün əhəmiyyətli bir fürsət olmuşdur. Qoşulma Hərəkatı çərçivəsində həyata keçirilən mühüm tədbirlərdən biri "İnkişafın Yeni Gündəmi" adlı beynəlxalq konfransdır. Bu konfrans 2020-ci ildə Bakı şəhərində keçirilmiş və dünya liderlərinin bir araya gələrək iqtisadi inkişaf, humanitar yardım və beynəlxalq təhlükəsizlik mövzularında müzakirələr aparmasını təmin etmişdir. Konfransda pandemiyanın təsiri altında inkişaf edən iqtisadi modellərin müzakirəsi, beynəlxalq birlikdə əməkdaşlığın əhəmiyyəti və humanitar yardımın gücləndirilməsi kimi mövzular ön plana çıxmışdır. Azərbaycanın Qoşulma Hərəkatındakı liderliyi onun beynəlxalq aləmdəki nüfuzunu artırmış və ona etibar qazandırmışdır.

Azərbaycan 2023-cü ildən etibarən COP29-un sədr ölkəsi olaraq global iqlim diplomatiyasını aktiv şəkildə formalaşdırır. Bu, ölkənin iqlim dəyişmələri ilə mübarizədəki öhdəliklərini və beynəlxalq səviyyədəki rolunu nümayiş etdirir. İqlim dəyişmələri planetin gələcəyi üçün ciddi bir təhlükə olaraq qalmaqdadır, buna görə də ölkələr arasında əməkdaşlıq və global səylərin gücləndirilməsi zəruridir. Ölkəmiz iqlim dəyişmələri ilə mübarizənin gücləndirilməsi məqsədini həyata gətirən bir sıra "yaşıl enerji" təşəbbüslərini həyata keçirir. Bu təşəbbüslər bərpaulunan enerji mənbələrindən istifadənin artırılması, enerjinin səmərəli istifadəsi və ekoloji balansın qorunmasını nəzərdə tutur. Azərbaycan günəş və külək enerjisi potensialı, iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə yeni imkanlar təqdim edir.

COP28 konfransında Azərbaycanın yaşıl enerji təşəbbüsləri, global iqlim problemlərinin həlli üçün yeni yollar açdığı qeyd edilmişdir. Bu konfrans iqlim ədalətinin təmin edilməsi və global səylərin birləşdirilməsi üçün əhəmiyyətli bir platforma oldu. Respublikamız "yaşıl enerji" və dayanıqlı inkişaf prinsiplərini təbii edərək, beynəlxalq aləmdə nüfuzunu artırır. Qlobal Cənub və Qlobal Şimal arasında dialoq, iqlim ədalətinin təmin edilməsi və iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması baxımından vacibdir. Azərbaycan dialoqun təşviqinə yönəlmiş bir sıra təşəbbüslərdə iştirak edir.

BRICS ölkələri ilə əməkdaşlıq iqlim diplomatiyasının daha da genişlənməsinə və müxtəlif mübadilələrin həyata keçirilməsinə

şərait yaradır. Bu ölkələr öz aralarında bərpaulunan enerji resurslarının inkişafı, iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə ortaqlaşmaqla strategiyaların hazırlanması və texnologiyaların mübadiləsi kimi məsələlərdə əməkdaşlıq etməyə hazırdır. Bu ölkələrlə əməkdaşlıq Azərbaycanın beynəlxalq müstəvidəki rolunu daha da möhkəmləndirir. İqlim diplomatiyası, yalnız ölkənin enerji siyasətini deyil, eyni zamanda global iqlim dəyişmələrinə ilə mübarizədə beynəlxalq tərəfdaşlarla birgə səylərini artırır.

Qurulan əlaqələr ölkəmizin global enerji bazarındakı rolunu gücləndirmək, müasir texnologiyaların transferini asanlaşdırmaq və iqtisadi müstəqilliyi artırmaq məqsədini güdür. Enerji resursları ilə zəngin olan Azərbaycan BRICS ölkələri ilə əməkdaşlıq vasitəsilə global enerji bazarında daha güclü ölkə olmaq niyyətindədir. 2023-cü ildə keçirilən BRICS sammitində enerji təhlükəsizliyinin artırılması və bərpaulunan enerji layihələrinin inkişafı ilə bağlı müzakirələr aparılmışdır. 2022-ci ildə Azərbaycanın enerji ixracı 10,2 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir, bu da 2021-ci ilə nisbətən 18 faiz artım deməkdir. BRICS ölkələri ilə enerji sahəsində əməkdaşlıq nəticəsində dövlətimizin enerji ixracı 2023-cü ildə 15 faiz artması proqnozlaşdırılır.

Xüsusilə Çin və Hindistanın Azərbaycanın enerji resurslarına olan tələbatı yüksəlib. Bu, Azərbaycanın təbii qaz və neft ixracını artırmağa imkan verir. Məsələn, ölkəmiz Hindistan ilə enerji sahəsində birgə layihələrin həyata keçirilməsinə başlamışdır. BRICS ölkələri müasir texnologiyaların mərkəzi hesab olunur. Rəsmi Bakının bu ölkələrlə əməkdaşlığı yerli sənaye və texnologiyaların inkişafını dəstəkləyərək, müasir texnologiyaların transferini asanlaşdırmağa imkan verəcək. **Texnologiya sahəsində mütəxəssis Vüqar Məmmədov** BRICS ölkələrinin Azərbaycanın texnoloji inkişafında əhəmiyyətli rol oynayacağını qeyd edir. O, "BRICS ölkələri ilə əməkdaşlıq, Azərbaycanın texnoloji bazasının genişlənməsinə və innovativ layihələrin həyata keçirilməsinə imkan yaradacaqdır" fikrini irəli sürür. Bu ölkələr həmçinin informasiya texnologiyaları, mühəndislik və sənaye istehsalında qabaqcıl təcrübələrə malikdir. Bu təcrübələrin transferi, Azərbaycanın öz texnoloji bazasını gücləndirərək iqtisadi diversifikasiyaya yardım edəcək. BRICS ölkələri ilə dialoq, respublikamızın beynəlxalq ticarət əlaqələrini genişləndirmək baxımından əhəmiyyətlidir. 2023-cü ildə BRICS ölkələri ilə Azərbaycanın ticarət dövriyyəsi 5,8 milyard ABŞ dollarını keçmişdir ki, bu da 2022-ci ilə müqayisədə 20 faiz artım deməkdir. Bu ölkələr arasında ən çox ticarət əlaqələri Azərbaycan ilə Çin arasında qurulmuşdur. 2023-cü ildə bu əlaqələrin dəyəri 3 milyard dolları aşmışdır. Bu iqtisadi əlaqələr, dövlətimizin qeyri-neft sektoru üçün yeni bazar imkanları açır. Məsələn, Azərbaycanın kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı BRICS ölkələrinə yönəldilməsi ilə əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bu, Azərbaycanın kənd təsərrüfatı sektorunu gücləndirmək üçün yeni müştəri bazarları yaradır.

BRICS ölkələri ilə olan əlaqələr regional təhlükəsizliyin gücləndirilməsi baxımından da əhəmiyyətlidir. Azərbaycanın strateji coğrafi mövqeyi onu regional təhlükəsizlik mühitinin formalaşmasında mühüm rol oynayan bir ölkə edir. BRICS ölkələrinin iştirakı ilə regional məsələlərin müzakirəsi, təhlükəsizlik və sabitlik baxımından yeni imkanlar yarada bilər. **Politoloq Elxan Şahbazov** "BRICS ölkələri ilə əməkdaşlıq Azərbaycanın regional təhlükəsizlik məsələlərində daha fəal rol oynamasına və münasibətlərinin həllində daha aktiv iştirak etməsinə imkan tanıyır" fikrini irəli sürür. Bu cür əlaqələr iqtisadi inteqrasiya Azərbaycanın iqtisadiyyatını daha da gücləndirmək üçün yeni yollar açır. İqtisadiyyatın diversifikasiyası, qeyri-neft sektoru üçün yeni investisiya imkanları yaradır. Bu, yalnız iqtisadi təbəqə deyil, həm də regional sabitlik baxımından vacibdir. Azərbaycanın BRICS ölkələri ilə ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi, kənd təsərrüfatı, sənaye və xidmət sektorlarında əməkdaşlığı artırmağa səbəb olacaqdır.

Mədəni diplomatiya, ölkələr arasında münasibətlərin inkişafında və xalqların bir-birini daha yaxın anlamasında mühüm rol oynayır. Azərbaycanın mədəni diplomatiyası, multikulturalizm prinsipini önə çıxararaq BRICS (Braziliya, Rusiya, Hindistan, Çin və Cənubi Afrika) ölkələri ilə olan əlaqələrin möhkəmlənməsinə dəstək verir. Bu kontekstdə, mədəniyyət mübadiləsi insanların bir-birinə daha yaxınlaşmasına, mədəniyyətlərin anlaşılmasına və sivilizasiyalararası dialoqun inkişafına səbəb olur. 2023-cü ildə BRICS ölkələrində Azərbaycan mədəniyyətini tanımaq məqsədilə bir sıra sərgilər təşkil edilmişdir. Bu sərgilər respublikamızın zəngin tarixi, mədəni irsi və ənənələrinin beynəlxalq səviyyədə tanınmasına yönəlmişdir. Məsələn, Braziliyada keçirilən sərgidə Azərbaycan xalqalarının, musiqi alətlərinin və digər mədəni irs nümunələrinin nümayişi, iştirakçıların ölkəmizin mədə-

Yusif ŞƏRİFZADƏ, "Respublika".

niyyətinə olan marağını artırmışdır.

Bu cür mədəniyyət mübadilələri yalnız mədəni irsin tanınması ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda iki ölkə arasında siyasi münasibətlərin daha da inkişaf etməsinə şərait yaradır. Mədəni diplomatiya xalqlar arasında etimadın qurulmasına, bir-birinə qarşı anlayışın artmasına və mədəniyyətlərarası dialoqun təşviqinə xidmət edir. Mədəniyyət sahəsindəki əməkdaşlıq BRICS ölkələri ilə olan əlaqələrin daha da möhkəmlənməsində mühüm rol oynayır. Bu əməkdaşlıq müasir dövrdə beynəlxalq siyasətin, iqtisadiyyatın və sosial münasibətlərin inkişafında əhəmiyyətli bir komponentdir.

Azərbaycanın global müstəvidəki rolu yalnız iqtisadi inkişafı məhdudlaşdırır, eyni zamanda sosial ədalət, insan hüquqları və mühitin mühafizəsi prinsiplərinə də əsaslanır. Azərbaycan hökumətinin 2023-2030-cu illər üçün hazırladığı strateji plan bərpaulunan enerji layihələrinə 5 milyard ABŞ dolları sərmayə qoymağı hədəfləyir. 2023-cü ilin yanvarında BMT-nin İnkişaf Proqramı (UNDP) Azərbaycanı davamlı inkişafın təmin edilməsi ilə bağlı hesabatını yayımlamışdır ki, burada ölkəmizin sosial ədalət və insan hüquqları sahəsindəki irəliləyişləri müsbət qiymətləndirir. Dövlətin BRICS sammitində iştirakı, ölkənin multilateralizm prinsipi əsasında həyata keçirdiyi diplomatik fəallığı artırır. BRICS ölkələri ilə əməkdaşlıq Azərbaycanın strateji hədəflərini uyğun olaraq, beynəlxalq iqtisadi mühitdəki imkanları genişləndirmək üçün əhəmiyyətli bir platforma təmin edir. Respublikamızın global arenada artan rolunu və təsirini nəzərə alaraq, gələcəkdə bu əməkdaşlığın daha da dərinləşəcəyini gözləmək olar. Beləliklə, Azərbaycanın BRICS sammitində iştirakı, yalnız ölkənin beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsi ilə bağlı deyil, həm də global məsələlərə təsir etmək, sülh, təhlükəsizlik və inkişaf üçün yeni imkanlar yaratmaq məqsədi daşıyır.

Yusif ŞƏRİFZADƏ, "Respublika".

BRICS ölkələri ilə əməkdaşlıq əhəmiyyət kəsb edir

Azərbaycan BRICS ölkələri ilə əməkdaşlığın dərinləşdirilmək istiqamətində addımlar atır. Prezident cənab İlham Əliyevin Rusiyanın Kazan şəhərində BRICS ölkələrinin dövlət və hökumət başçılarının zirvə toplantısında iştirak etməsi üçün ora dəvət edilməsi də əslində Azərbaycan arasında əlaqələrin gətirdikcə daha da sıx inkişaf etməsinin göstəricisidir. Biz BRICS ölkələrinin miqyasına baxsaq, görürük ki, bu ölkələrin hər biri ilə Azərbaycan arasında iqtisadi, siyasi əlaqələr mövcuddur. Həm ikili, həm regional, həm də global müstəvidə bu əlaqələr inkişaf edir.

Məsələn, Çin "Bir kəmə, bir yol" layihəsində, Orta Dəhlizdə həm də ikili iqtisadi əlaqələrin mövcudluğu, eyni zamanda BMT çərçivəsində ölkəmizlə sıx əməkdaşlığa malikdir. Rusiya isə qonşu dövlətdir, iqtisadi, siyasi, mədəni əlaqələrimiz var. Yeni Moskva ilə əlaqələr də artan xətt üzrə davam edir. Eyni zamanda Latin Amerikasına ölkəsi olsa da, Braziliya ilə əlaqələrimiz həm diplomatik səviyyədə, həm siyasi səviyyədə inkişaf mərhələsindədir. Cənubi Afrika Respublikası, Hindistan, İranda da əlaqələr mövcuddur. BRICS ölkələri əhali, ərazi və iqtisadi potensial baxımından dünyanı təqribən 45 faiz qədərini əhatə edir. Bu isə böyük bazar deməkdir. Yeni BRICS-də olmaq Azərbaycan üçün bu üstünlükləri ortaya qoyur. Əgər Azərbaycana qarşı hər hansı bir qərəz baş verərsə, Qərbi ölkələri tərəfindən sanksiya tətbiq edilərsə, biz Çin, Rusiya, Hindistan bazarına, eyni zamanda digər BRICS-ə daxil olan ölkələrin bazarlarına çıxış əldə etməklə iqtisadi vəziyyətimizin stabil saxlanmasını həyata keçirə bilərik. Nəinki iqtisadi vəziyyəti stabil saxlaya bilərik, hətta inkişafı daha da sürətləndirə bilərik. Çünki elə Çinlə Hindistan ikisi bir yerdə, üç milyard əhəlinin yaşadığı ölkədir. Bu da kifayət qədər böyük bir rəqəmdir. Azərbaycandan həm Hindistan, həm də Çinlə bir milyard manatın üzərində ticarət dövriyyəsi var.

Bu baxımdan BRICS-in böyük əhəmiyyəti var. Hazırda dünyada sürətlə qütbləşmə gedir. Düzdür, Azərbaycan balanslı siyasət yürüdür, amma bununla bərabər, yenə də özünün həm siyasi, həm iqtisadi, həm də hərbi təhlükəsizliyini təmin etməlidir. Qütbləşmə prosesində, ölkəmizin gələcəyi baxımından Azərbaycanın BRICS-ə əlaqələrinin dərinləşdirilməsi çox əhəmiyyətlidir.

"Xalqlarımız eyni tarixi köklərə malikdir, ənənələrimiz, mənəvi dəyərlərimiz bir-birinə çox oxşardır, dinimiz eynidir. Bütün bunlar Azərbaycan və tatar xalqları arasında ötən dövrlərdə də, bu gün də sıx əlaqənin, əməkdaşlığın, dostluğun və qarşılıqlı anlaşmanın təməlidir", - deyəyən ulu öndər Heydər Əliyev Tatarstan haqqında fikirlərini belə ifadə edib. Azərbaycan və Tatarstan arasında dostluq, qarşılıqlı münasibətləri olmuşdur. Elə oktyabrın 23-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bu respublikaya səfəri zamanı da göstərilən münasibət keçmiş ənənələrin davamıdır desək, yamılmıyır.

Prezident İlham Əliyev Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin dəvəti ilə XVI BRICS Sammitinin "Outreach" / "BRICS+" formatında iştirak etmək üçün oktyabrın 23-də Rusiya Federasiyasının Tatarstan Respublikasının paytaxtı Kazan şəhərinə səfər etdi. Elə həmin gün keçirilən görüşdə dövlətimizin başçısının salamlayanda Rüstəm Minnixonov məmnunluğunu - "biz Sizin pərəstişkarınız" deyərək bildirdi: "İlham Heydər oğlu, firsətdən istifadə edərək Rusiya-Azərbaycan münasibətləri çərçivəsində respublikamıza göstərdiyiniz diqqətə görə Sizə təşəkkür etmək istəyirəm. Biz bu çox yüksək qiymətləndiririk və əlbəttə ki, bizim Prezidentin Azərbaycana dövlət səfərinə həyata keçirdiyinə görə fəxr edirik. Həmin səfəri çox yaxşı işıqlandırdılar. Bu yaxınlarda Siz bizim rəhbəri təbrik etdiniz, çoxlu işgüzar məsələ var idi. BRICS-i biza etibar ediblər. Vaxt tapıb gəlməyiniz və iştirak etməyiniz bizim üçün böyük şərəfdir. Xalqlarımız arasında əslərdə da-

vam edən dostluq və qarşılıqlı münasibətlərinin bu gün də yüksək səviyyədə inkişaf etdirilməsinin təzahürü olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə Kazanda Tatarstan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov tərəfindən "Dostluq" ordeni təqdim edildi.

Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan-Tatarstan dostluq əlaqələri uzun illərin bəhrəsidir. Möhkəm bağlarla əhatə olunmuş məhraban əlaqələrin banisi ulu öndər Heydər Əliyevdir. Belə ki, ümummilli lider Rusiya və onun regionları ilə dostluq və məhraban qonşuluq əlaqələrinin qurulmasını, ikitərəfli qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın və konstruktiv tərəfdaşlığın möhkəmlənməsini Azərbaycanın uğurlu inkişafının mühüm şərtlərindən biri hesab edirdi. Çünki ümummilli lider iki dövlət arasında strateji tərəfdaşlığın əsasını qoymaqda dostluq münasibətlərinin qorunub saxlanmasında və inkişaf etdirilməsində mühüm rol oynayır. Münasibətlərin müqavilə-hüquqi əsasını formalaşdıran əsas sənəd 1997-ci il iyulun 3-də imzalanmış Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyasının regionları ilə birləşməyə istiqadlı əlaqələrin inkişafı bu münasibətlərin ən mühüm komponentidir. Son illərdə Rusiya və Azərbaycan regionları arasında əməkdaşlıq haqqında 40-a yaxın saziş imzalanıb.

İki dövlət arasında isti münasibətləri xarakterizə edən Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin isə Heydər Əliyev haqqında fikirlərini belə izah etmişdir: "O, haqiqətən Rusiyanın böyük dostu idi. Biz bunu hiss edirik və çox yüksək qiymət-

ləndiririk. Bütün bu illər ərzində Azərbaycan MDB məkanında rusdillilik məktəblərinin bağlanmadığı az sayda ölkələrdən biri idi. Azərbaycanda rusdillilik məktəblərinin sayı sovet dövrü ilə müqayisədə nəinki azalmayıb, hətta artıb. Heydər Əliyev böyük dövlət xadimi idi. Şübhə etmədən deyə bilərik ki, o, siyasət nəhəngi idi. Mən ona böyük hörmət bəsləməklə bərabər, onu sevirdim".

Tatarstan və Azərbaycan xalqları əslərdir qardaşlıq, dostluq münasibətləri saxlayırlar. Əlbəttə ki, bu münasibətlər Rusiya və Azərbaycan arasında dostluq, müttəfiqlik münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi işinə böyük töhfə olmaqla yanaşı, iki respublikanın dövlətlərarası səviyyədə planlaşdırıldığı, həyata keçirdiyi bütün məsələlərdə səmərəli və dinamik şəkildə inkişaf edir. Biz buna sübut kimi Tatarstanın inkişafında və quruculuğunda böyük rol olmuş Azərbaycanlı alimlərin göstərdiyi səyləri misal çəkmə bilərik. Azərbaycanın neftçi alimləri, geoloqlar və digər mütəxəssislər Tatarstanda iri neft yataqlarının kəşfinə və istismarına çox dəyərli töhfə vermişlər. Elə bu səbəbdən də XX əsrdə Tatarstanı "ikinci Bakı" adlandırdılar. Sovetlər Birliyi dağıldıqdan sonra da bu münasibətlər yüksələn xəttə inkişaf edib.

1996-cı il noyabrın 20-də Tatarstanın rəhbəri Mintimer Şaymiev Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin şəxsi dəvəti

Etibarlı dostluq və tərəfdaşlıq nümunəsi

ilə Azərbaycana rəsmi səfər etmişdir. Səfər çərçivəsində noyabrın 21-də prezidentlər Heydər Əliyev və Mintimer Şaymiev Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyasının Tatarstan Respublikası arasında ticarət-iqtisadi, elmi-texniki və mədəni əməkdaşlıq haqqında müddətsiz

Saziş imzalamışlar. Bu Saziş Tatarstan Respublikasının yeganə dövlətlərarası müqaviləsidir. Hətta sözügedən sənədi Tatarstanın rəhbəri Mintimer Şaymiev Qarabağdan olan məcburi köçkünlərin yaşadığı rayona da baş çəkmiş, onların ailələri ilə söhbət etmişdir. Kazana qayıdandan sonra o, həmin köçkünlərə humanitar yardım göstərilməsi bərdə sərəncamı vermiş, zəruri humanitar yardımların otomobil karvanı Bakıya göndərilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir. 2020-ci il Vətən müharibəsi nəticəsində Azərbaycan öz ərazilərini 30 illik erməni işğalından azad etdikdən sonra da Tatarstan xalqımıza və dövlətimizə öz dost münasibətini göstərmişdir. Ötən il Rusiya Federasiyasının Tatarstan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixonov Azərbaycana səfəri zamanı Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə səfər etməsi də dostluq və qarşılıqlı münasibətlərinin özündə əhəmiyyətli.

Münasibətlər bu gün də uğurla davam etdirilir. Əsaslı Heydər Əliyev və Mintimer Şaymiev tərəfindən qoyulmuş əməkdaşlıq müasir mərhələdə respublikamızın indiki rəhbərləri İlham Əliyev və Rüstəm Minnixonov tərəfindən daha sıx xarakter alıb. Nəticədə ötən illər ərzində bir çox mühüm istiqamətlər üzrə qarşılıqlı faydalı münasibətlər səmərəli şəkildə inkişaf etdirilib. Davamlı şəkildə görüşlər keçirilir, ticarət-iqtisadi, elmi-texniki və mədəni əməkdaşlıq üzrə Azərbaycan-Tatarstan Hökumətlərarası İşçi Qrupu, Azərbaycan Respublikasında Tatarstan Respublikasının daimi nümayəndəliyi fəaliyyət göstərir, iqtisadiyyat, mədəniyyət və təhsil sahələrində münasibətlər dinamik şəkildə inkişaf edir.

Xalqlarımız bir-birinə bağlayan tarixi köklər və məhraban dostluq münasibətləri sayəsində hazırda Tatarstanda 20 minə yaxın azərbaycanlı, Azərbaycanda isə 25 mindən çox tatar yaşayır. Bu insanlar hər iki ölkənin inkişaf və yüksəlişində yaxından iştirak edirlər.

Ramida YAQBQIZI, "Respublika".

İkili siyasət bir dövlətin eyni məsələyə fərqli yanaşmalar nümayiş etdirməsi, yəni bir tərəfdən dostluq, digər tərəfdən düşmənçilik münasibətləri yürütməsidir. Bu yanaşma beynəlxalq münasibətlərdə etimadsızlığı artırır, münaqişələri dərinləşdirir və ölkələr arasında gərginlik yaradır. İkili siyasət, həmçinin bəzi dövlətlərin mövqelərini zəiflədir, onların suverenliyinə ziyan vurur. Qoşulmama Hərəkatı (QH) isə müstəqil və neytral dövlətlərin birliyi olaraq ikili siyasətə qarşı çıxan və beynəlxalq münasibətlərdə daha ədalətli bir yanaşma sərgiləyən mühüm bir platforma kimi çıxış edir.

Dünyada neytral mövqe: Qoşulmama Hərəkatının Bakı Zirvəsi

25-26 oktyabr 2023-cü il

Hərəkat üzv ölkələrin öz suverenliklərini qoruyaraq müstəqil xarici siyasət yürütmələrini təşviq edir və onun əsas prinsipləri arasında müstəqillik, beynəlxalq hüquqa hörmət var. Bunların fonunda da aydın olur ki, Qoşulmama Hərəkatı

müasir dövrdə ədalətli və şəffaf bir beynəlxalq sistemin yaradılması üçün yalandan uzaq bir qurum kimi fəaliyyət göstərir. 1961-ci ildə Yuqoslaviyanın Belqrad şəhərində 25 ölkə başçısının iştirakı ilə yaradılan Qoşulmama Hərəkatı heç bir bloka

daxil olmadıqlarını və tərəfsizliklərini bəyan edən 120 üzv ölkə, 17 müşahidəçi ölkə və 10 müşahidəçi təşkilatı birləşdirən forum kimi BMT-dən sonra dünya dövlətlərinin ən böyük təşviqatı hesab olunur. Hərəkat BMT-yə üzv ölkələrin təxminən 75 faizini, dünya əhalisinin isə 55 faizini təşkil edir. Hərəkatın daimi katibliyi yoxdur. Sədrlik iyerarxiya prinsipi üzrə deyil, sıra prinsipi əsasında bütün üzv dövlətləri ehtiva etmək səs çoxluğu ilə təyin olunur. Müstəqil və neytral siyasət yürüdən ölkələri bir araya topla-

ölke olaraq qatılıb. Ölkəmiz hərəkatın prinsiplərini və dəyərlərini paylaşıb müstəqil xarici siyasətini gücləndirməyə çalışır. Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatında iştirakı onun müstəqil dövlət kimi beynəlxalq müstəvidəki mövqeyini gücləndirir. Həmçinin respublikamızın enerji resursları hərəkat çərçivəsində digər ölkələrlə əməkdaşlıq üçün mühüm imkanlar təqdim edir. Rəsmi Bakı beynəlxalq ələmdə humanitar yardım, təhsil və səhiyyə sahələrində də əməkdaşlığa təşəbbüs edir. Ümumilikdə, Azər-

yollarını müzakirə etmişdi. Görüşdə müharibələr, münaqişələr və onların həlli yolları ətrafında geniş diskussiyalar aparılmışdı. Münaqişə zonalarda sabilliyin və diplomatik həll yollarına diqqət çəkilmişdi. Toplantıda, həmçinin iqtisadi əməkdaşlığın artırılması, ticarət maneələrinin aradan qaldırılması və müasir texnologiyaların inkişafı müzakirə olunmuşdu. Üzv ölkələr inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında iqtisadi ədalət prinsiplərini təşviq etmək barədə ortaq razılığa da gəlmişdilər. İqlim dəyişmələri və onun təsirləri də üzv ölkələrin qarşılaşdığı ən önəm-

li problemlərdən biri kimi ön plana çıxmışdı. İqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə birgə tədbirlərin görülməsi və davamlı inkişaf məqsədləri ətrafında geniş müzakirə aparılmışdı. Zirvə görüşünün sonunda birgə bəyanat da qəbul olunmuşdu. Bu sənəddə Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin birgə səylərini artırılması, beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi və qlobal sülhün bərqərar olunması üçün konkret addımlar atılmasının zəruriliyi vurğulanmışdı. Həmçinin BMT-nin rolunun artırılması və beynəlxalq hüququn müdafiəsi məsələləri ön plana çəkilmişdi.

Qeyd etməliyik ki, Bakıda keçirilən Qoşulmama Hərəkatı Zirvə görüşü beynəlxalq müstəvidə sülh, təhlükəsizlik və inkişaf prinsiplərini gücləndirməsi üçün əhəmiyyətli bir platforma oldu. Bu cür görüşlər müstəqil dövlətlərin birgə fəaliyyəti üçün zəruri olan dialoqu və əməkdaşlığı təşviq etmək yanaşı, qlobal məsələlərin həllində də mühüm rol oynayır. Qoşulmama Hərəkatının gələcəkdə də bu istiqamətdə fəaliyyətini davam etdirəcəyi gözlənilir.

Jalə QASIMZADƏ,
"Respublika".

Xalqın iradəsi, çağırışı və təkidi ilə 1993-cü ildə Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycanın siyasi və iqtisadi həyatında tələyüklü dəyişikliklərin başlanğıcını qoydu. Ölkəni ləib fəlakətdən xilas edən dahi rəhbər Heydər Əliyev iqtisadi yüksəliş üçün tədbirlər görməyə başladı. Müstəqil Azərbaycanın müasir, güclü, davamlı iqtisadi inkişafa malik dövlətə çevirmək üçün ümummilli lider Heydər Əliyev gələcək siyasi-iqtisadi islahatların köklü transformasiyasının əsası olacaq neft strategiyasını müəyyənləşdirdi.

Azərbaycan neftinin Şimal marşrutu

Yeni neft strategiyası xarici sərmayədarların Azərbaycanın neft yataqlarının işlənilməsinə cəlb edilməsini, xam neftin daşımaya yollarının şaxələndirilməsini, neft gəlirlərinin səmərəli idarə edilməsini və ölkənin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymasını təmin etdi. Ele ilk günlərdən ARDNŞ-in birinci vitse-prezidenti, millət vəkili İlham Əliyev danışıqlar prosesinə cəlb edildi, yeni neft strategiyasının hazırlanmasının və uğurla həyata keçirilməsinin ən fəal iştirakçılarından oldu.

1997-ci il oktyabrın 25-də neftin Bakı-Novorossiysk kəməri ilə nəqlinə başlanılıb

1997-ci il oktyabrın 25-də Azərbaycan neftinin şimal marşrutu ilə nəqlinə başlanılıb. Bununla əlaqədar Azərbaycanın Rusiya Federasiyası ilə sərhədində - Qusar rayonunun Şirvanovka yaşayış məntəqəsində tikilmiş neft çömçə qovşağı istifadəyə verilmişdir. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNS) və Rusiyanın "Transneft" Şirkətinin köməyi ilə Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti (ABƏŞ) tərəfindən tikilmiş neft çömçə qovşağına neftin nəqli üçün işlər aparılıb. Bu boru kəməri ilə neftin nəqli üçün istifadə edilən 120 min ton neft iracatı edilmişdir.

vəzifələrinə yerinə yetirilməsi sahəsində tərəflərin öz üzvlərinə götürdükleri hüquq, kommersiya, maliyyə və iqtisadi öhdəlikləri əhatə edir. Bir il sonra bu xətt istifadəyə verildi. Belə ki, 1997-ci ildə "Çirax" yatağından ilk neftin çıxarılması kontrakt çərçivəsində qazanılmış uğurları özünü qoydu. Neft sənayesi obyektlərinin beynəlxalq standartlara uyğun yenidən qurulmasının təməli atıldı, infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsinə zəmin yarandı. İlk neftin hasilatı ilə "qara qızıl"ın bazarlara çıxarılması məsələsi gündəmə gəldi. 1997-ci il oktyabrın 25-də Azərbaycan neftinin şimal marşrutu ilə nəqlinə başlanılıb. Bununla əlaqədar Azərbaycanın Rusiya Federasiyası ilə sərhədində - Qusar rayonunun Şirvanovka yaşayış məntəqəsində tikilmiş neft çömçə qovşağı istifadəyə verilmişdir. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNS) və Rusiyanın "Transneft" Şirkətinin köməyi ilə Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti (ABƏŞ) tərəfindən tikilmiş neft çömçə qovşağına neftin nəqli üçün işlər aparılıb. Bu boru kəməri ilə neftin nəqli üçün istifadə edilən 120 min ton neft iracatı edilmişdir.

Azərbaycan neftinin dünya bazarlarına çıxarılmasında alternativ boru kəməri kimi çıxış edən Bakı-Novorossiysk kəməri vasitəsilə hər il bir neçə milyon ton xam neft dünya bazarına neql edilir. Xəzər dənizi neftini Qara dəniz sahilində yerləşən Rusiya limanı Novorossiyskə daşımaq üçün nəzərdə tutulan neft kəməri Şimal marşrutunu əhatə edir. Ümumi uzunluğu 1347 kilometrdir. Kəmərin maksimum ötürmə qabiliyyəti gündə 105 min bareldir. Marşrut Səngəçə neft terminalından başlanır. Terminal hər birinin tutumu 25 min ton olan 4 rezervuardan ibarətdir. Son məntəqə - Novorossiysk limanıdır. Liman ildə 34 milyon ton qe-

dar neft və neft məhsullarını daşıma qabiliyyətinə malikdir.

Qərb istiqamətində uzunluğu 837 kilometr, diametri 530 millimetr Bakı-Supsa boru kəməri inşa edilərək, 17 aprel 1999-cu ildə işə salınıb. Ancaq bu kəmərlər Azərbaycanın neftin Avropa və dünya bazarlarına çıxarması üçün yetərlidi. Bu kəmərlər Azərbaycan neftini yalnız Qaradənizdəki terminalara ötürürdü. Oradan isə neft tankerlərlə Bosfor və Dardanel boğazlarından keçməklə əsas bazara çıxarıldı. Ən əsası böyük güclərini maraqlarının toqquşduğu, geostrateji cəhətdən əlverişli bir məkanda yerləşən Azərbaycanın şaxələnməmiş marşrutlarla iqtisadi təhlükəsizliyini gücləndirməsi ilə bərabər, onun üçün bir növ təhlükəsizlik kəməri rolunu oynayan bir layihənin həyata keçirilməsinə zəmin yarandı. Bakı-Tiflis-Ceyhan (BTC) Əsas İxrac Boru Kəməri bu arzu və istəkləri özündə əks etdirir. Mehç ümummilli lider Heydər Əliyev "Əsrin müqaviləsi"ndən sonra çoxlarının qeyri-mümkün, imkansız saydığı bu layihənin həyata keçirilməsi üçün iradəsini ortaya qoydu.

Qeyd edək ki, Bakı-Novorossiysk boru kəmərinin işə düşməsi respublika iqtisadiyyatında mühüm rol oynamışdır. Bu boru kəməri ilə neftin nəqli üçün istifadə edilən 120 min ton neft iracatı edilmişdir. Azərbaycan neftinin dünya bazarlarına çıxarılmasında alternativ boru kəməri kimi çıxış edən Bakı-Novorossiysk kəməri vasitəsilə hər il bir neçə milyon ton xam neft dünya bazarına neql edilir. Xəzər dənizi neftini Qara dəniz sahilində yerləşən Rusiya limanı Novorossiyskə daşımaq üçün nəzərdə tutulan neft kəməri Şimal marşrutunu əhatə edir. Ümumi uzunluğu 1347 kilometrdir. Kəmərin maksimum ötürmə qabiliyyəti gündə 105 min bareldir. Marşrut Səngəçə neft terminalından başlanır. Terminal hər birinin tutumu 25 min ton olan 4 rezervuardan ibarətdir. Son məntəqə - Novorossiysk limanıdır. Liman ildə 34 milyon ton qe-

dar neft və neft məhsullarını daşıma qabiliyyətinə malikdir. Qərb istiqamətində uzunluğu 837 kilometr, diametri 530 millimetr Bakı-Supsa boru kəməri inşa edilərək, 17 aprel 1999-cu ildə işə salınıb. Ancaq bu kəmərlər Azərbaycanın neftin Avropa və dünya bazarlarına çıxarması üçün yetərlidi. Bu kəmərlər Azərbaycan neftini yalnız Qaradənizdəki terminalara ötürürdü. Oradan isə neft tankerlərlə Bosfor və Dardanel boğazlarından keçməklə əsas bazara çıxarıldı. Ən əsası böyük güclərini maraqlarının toqquşduğu, geostrateji cəhətdən əlverişli bir məkanda yerləşən Azərbaycanın şaxələnməmiş marşrutlarla iqtisadi təhlükəsizliyini gücləndirməsi ilə bərabər, onun üçün bir növ təhlükəsizlik kəməri rolunu oynayan bir layihənin həyata keçirilməsinə zəmin yarandı. Bakı-Tiflis-Ceyhan (BTC) Əsas İxrac Boru Kəməri bu arzu və istəkləri özündə əks etdirir. Mehç ümummilli lider Heydər Əliyev "Əsrin müqaviləsi"ndən sonra çoxlarının qeyri-mümkün, imkansız saydığı bu layihənin həyata keçirilməsi üçün iradəsini ortaya qoydu.

Mustafa KAMAL,
"Respublika".

Azərbaycan iqtisadiyyatı bir zamanlar yalnız neft və qazın çiyinlərində dayanıb bir nəhəng idi. Lakin indi ölkəmizin səmalarını fərqli bir xəritə bəzəyir. Bu xəritədə təkəzə neft deyil, kənd təsərrüfatının bol məhsulları, sənayenin güclü dişli çaxırları və bərpaolunan enerjinin yeni üföqləri var. Bir vaxtlar qızıl damara bənzədilən neft sektoru, indi çoxrəngli palitradə bir boyadır, rəsm isə davamlı inkişaf və ixracın şaxələndirilməsidir. Dövlət bir rəssam kimi iqtisadiyyatın hər detallı diqqətlə işləyir, yeni sahələrə nəfəs verir. Azərbaycan artıq yalnız neftin sehrinə güvənmir.

Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas dayacağı uzun müddət neft və qaz sektoru olsa da, bu gün ölkə öz iqtisadiyyatını şaxələndirmək və xarici ticarətdə daha davamlı bir mövqəyə əldə etmək üçün yeni strategiyalar həyata keçirir. Dünya bazarlarında neftin qiymətindəki kəskin dəyişikliklər və qlobal iqtisadi şəraitin dəyişikliyi, ölkəmizin daha çox ixrac məhsullarına və qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəlməsini zəruri etdir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dövlət iqtisadi inkişafın bu əsas istiqamətini gücləndirərək Azərbaycanın iqtisadi təhlükəsizliyini təmin etmək üçün yeni addımlar atır. İxracın şaxələndirilməsi ölkə iqtisadiyyatının neft və qazdan asılılığını azaltmaq və yeni bazarlara çıxış əldə etmək üçün əhəmiyyətli strateji vəzifədir. Azərbaycan tarixi boyunca neft

merlərə subsidiyalar verilir, müasir texnologiyaların istifadəsi üçün təlimlər keçirilir və yeni logistika zəncirləri qurulur. Xüsusilə, yerli fermerlərin məhsullarını xarici bazarlara çıxarması üçün dövlət tərəfindən böyük dəstək göstərilir. Bu proses kənd təsərrüfatının ümumi istehsal gücünün və ixrac həcmünün artırılmasına yönəlməlidir. Eyni zamanda 2015-ci ildən etibarən ölkəmizin nar məhsulları bir çox ölkəyə ixrac olunmağa başlanmış və bu məhsul beynəlxalq bazarlarda rəqabət qabiliyyətinə malikdir. Azərbaycanın torpaq səraiti və iqlim fərqlikləri kənd təsərrüfatı məhsullarının müxtəlifliyini təmin edir və bu da dövlətin aqrar ixrac potensialını daha da artırır. Sənaye sektorunun inkişafı Azərbaycanın qeyri-neft ixracının şaxələndirilməsi prosesində vacib istiqamətlərdən biridir. Xüsusilə metallurgiya, kimya sənayesi və maşınqayırma sahələri son illərdə güclü inkişaf tendensiyasına davam etmişdir. Dövlət tərəfindən yaradılan sənaye parkları və sərbəst iqtisadi zonalər, bu sahədə fəaliyyət göstərən yerli və xarici sahibkarlar üçün əlverişli şərait yaradır. Ölkəmizin ixracatçı sənayə məhsullarında kimya məhsulları, neft-kimya məhsulları və maşınqayırma məhsulları xüsusilə

dağ mənzərələri, təbii gözəlliklər və tarixi abidələr, xüsusilə Şuşa şəhəri turistlər üçün cəlbədiç məkənlərə çevrilmişdir. Şərqi Zəngəzur isə öz unikal ekosistemi, təmiz dağ havası və müalicəvi mənbələri ilə ekoturizm üçün geniş imkanlar təklif edir. Bərpaolunan yollar və nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı bu regionların turizm potensialını daha da artırır. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur, həm macərə axtaran turistləri, həm də mədəni və tarixi turizmle maraqlananları cəlb edəcək. Bu bölgələrdə kənd turizmi və etnoturizm də inkişaf etdirilərək, yerli icmaların iqtisadi inkişafına imkan verəcəyi istisna deyil. Mədəniyyət və tarixə maraqlı olan turistlər üçün burada zəngin irs və qədim abidələr önəmli turizm obyektləri kimi çıxış edir. Bu regionların turizm potensialı Azərbaycanın ümumi iqtisadi inkişafına və regionun yenidən qurulmasına əhəmiyyətli dərəcədə töhfə verəcək. Azərbaycan bərpaolunan enerji mənbələri sahəsində potensialı da iracın müxtəlifləşdirilməsi üçün əhəmiyyətli perspektivlər açaq. Xüsusilə külək və günəş enerjisi layihələri, ölkənin enerji təhlükəsizliyini təmin etməklə yanaşı, yeni ixrac imkanları yaradır. Dövlətin dəstəyi ilə həyata keçirilən bərpaolunan enerji layihələri, Azərbaycanın ixracatçı ölkə kimi beynəlxalq enerji bazarlarında rəqabət qabiliyyətini artırır.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən enerji strategiyası, dövlətimizin enerji bazarında daha geniş miqyasda yer tutmasına imkan verir. Bərpaolunan enerji sektoruna yatırılan investisiyalar ölkənin enerji təchizatı təhlükəsizliyini gücləndirir və gələcəkdə böyük ixrac imkanları yaradır. Xüsusilə Azərbaycanın Xəzər dənizi sahillərində yerləşən külək stansiyaları bu sahədə geniş ixrac perspektivləri təmin edir.

Azərbaycan dövləti ixracı təşviq etmək və yerli sahibkarların xarici bazarlara çıxışını təmin etmək üçün bir sıra maliyyə və institusional dəstək mexanizmləri yaratmışdır. 2016-cı ildə təsis edilmiş "Azexport.az" platforması Azərbaycan məhsullarının dünya bazarlarına çıxarılmasını asanlaşdırən mühüm vasitədir. Bu platforma vasitəsilə Azərbaycanın qeyri-neft məhsulları xarici ölkələrdə geniş şəkildə tanıtılıb və ixrac gəlirləri artırılıb. Dövlətin ixracı təşviqetmə siyasəti çərçivəsində ixrac kreditləri, güzəştlər və texniki dəstək mexanizmləri tətbiq olunur. Sahibkarlığın İnkişafı Fondu və Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti kimi qurumlar, yerli sahibkarların beynəlxalq bazarlara çıxmasına kömək edən əsas maliyyə mexanizmlərini təmin edir. Bu cür tədbirlər Azərbaycanın iqtisadiyyatını daha dayanıqlı və rəqabətə davamlı etməyə yönəlməlidir.

Azərbaycanın iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi və ixrac strategiyalarının inkişafı ölkənin qlobal bazarlarda mövqeyini gücləndirməyə yönəlməli əsas addımlardır. Dövlətin həyata keçirdiyi iqtisadi islahatlar və dəstək proqramları, qeyri-neft sektorunun inkişafına və ixrac artırılmasına xidmət edir. Azərbaycanın ixrac məhsullarını gətirəcək daha geniş bazarlara çıxır və ölkənin beynəlxalq iqtisadi sistemdəki mövqeyi güclənir. İxracın şaxələndirilməsi istiqamətində atılan addımlar Azərbaycanın iqtisadi dayanıqlılığını təmin edir və gələcək inkişaf perspektivlərini genişləndirir.

Yusif ŞƏRİFZADƏ,
"Respublika".

Ölkəmizin iqtisadiyyatında ixracın şaxələndirilməsi strategiyası

hasilatı ilə məşhur olmuşdur. XX əsrin əvvəllərində dünyanın neft sənayesində əhəmiyyətli yer tutan ölkəmiz bu gün də dünya neft bazarında əhəmiyyətli tərəfdaş hesab edilir. Lakin təkəzə neft sektoruna güvənmək, iqtisadi dayanıqlılıq təmin etmək üçün kifayət deyil. Bu baxımdan, xüsusilə 2000-ci illərin ortalarından etibarən ölkəmiz iqtisadi siyasətində dönüş yaratmış və qeyri-neft sektorunun inkişafına xüsusi önəm verməyə başlamışdır. 2016-cı ildə qəbul edilmiş "Milli İqtisadiyyatın Baş Planı" ixracın şaxələndirilməsini hədəfləyən əsas sənədlərdən biri olmuşdur. Məqsəd iqtisadiyyatın kənd təsərrüfatı, sənaye, turizm və xidmət sahələri kimi qeyri-neft sahələrində inkişaf etdirilməsidir. Həm də Azərbaycanın xarici bazarlarda mövqeyini gücləndirmək, yeni məhsullar istehsal etmək və qlobal ticarət sistemində daha geniş iştirak etməkdir. Dövlətin bu sahədə atdığı addımlar həm daxili iqtisadi tarazlığı təmin edir, həm də respublikamızın dünya miqyasında daha güclü iqtisadi lider kimi formalaşmasına şərait yaradır.

Kənd təsərrüfatı Azərbaycanın ənənəvi sahələrindən biridir və bu sahənin ixracda böyük potensialı vardır. Son illərdə dövlətimizin fındıq, pambıq, üzüm, nar, meyvə-tərəvəz kimi kənd təsərrüfatı məhsulları beynəlxalq bazarlarda böyük maraq yaradır. Dövlət tərəfindən həyata keçirilən aqrar islahatlar və kənd təsərrüfatına göstərilən dəstək bu məhsulların keyfiyyətini və məhsuldarlığını artırmağa yönəlməlidir. Respublika Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi kənd təsərrüfatının modernləşdirilməsi və aqrar ixracının artırılması üçün bir sıra təşviq proqramları həyata keçirir. Bu proqramlar çərçivəsində fər-

seçilir. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) tərəfindən həyata keçirilən yerli layihələr, neft-kimya məhsullarının ixrac həcmi artırmağa yönəlməlidir. Bu məhsullar dünya bazarında respublikamızın rəqabət gücünü artırır və ixracın şaxələndirilməsinə mühüm töhfə verir. Sənaye sektorunda xüsusilə gücləndirilməyə ehtiyac olan sahələrdən biri də azot gübrələrinin istehsalıdır. 2019-cu ildə istifadəyə verilmiş "SOCAR Kərimli Zavodu" kənd təsərrüfatı sahəsində istifadə edilən gübrələrin ixracına geniş imkanlar açmışdır. Bu cür müəssisələr yerli sənayenin inkişafına və ixracatın müxtəlifləşdirilməsinə xidmət edir.

Dövlətimizin turizm sektoru da ixracın şaxələndirilməsi strategiyalarının bir hissəsi kimi qiymətləndirilir. Turizm ölkə üçün həm yeni gəlir mənbələri yaradır, həm də ölkənin iqtisadiyyatını şaxələndirməyə və beynəlxalq arenada tanıtılmasına kömək edir. Son illərdə ölkəyə gələn turistlərin sayı artmış və bu sahədə yeni marşrutlar, hotellər, turizm mərkəzləri yaradılmışdır. Dövlət tərəfindən həyata keçirilən turizm inkişaf strategiyası Azərbaycanın zəngin mədəni və təbii resurslarını dünya miqyasında tanıtmaq məqsədi daşıyır. Xüsusilə Bakı, Qəbələ, Şəki, Naf-talan kimi bölgələr turizm üçün əhəmiyyətli mövqelərə çevrilib. Eyni zamanda dağ turizmi və ekoturizm sahəsində yeni təşəbbüslər ölkəyə xarici turist axınına artmışdır. Bu da iqtisadi inkişafı gücləndirir və turizmdən ixrac gəlirləri kimi iqtisadiyyata əlavə olunmasına imkan yaradır. Eyni zamanda Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bölgələrinin turizm potensialı yeni üföqlər açır. Q a r a b a g d a

Vətən müharibəsi dövrü – 25 oktyabr 2020-ci ildə işğaldan azad edilmiş yaşayış məntəqələri

Sərqi Zəngəzurun şəfəli bölgələrindən biri də Qubadlıdır. Qədim zamanlardan bəri bu ərazilərdə Azərbaycan xalqı məskunlaşıb və burada zəngin mədəniyyət, adət-ənənələr formalaşmışdır.

Xatırladaq ki, rayon 1993-cü il avqustun 31-də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmişdi. Qubadlı şəhəri və rayonun 93 kəndi erməni qüvvələrinin nəzarətinə keçdi, rayonun 31 mindən çox əhalisi yurd-yuvasından dirdərgin düşdü. Erməni işğalçıları tərəfindən rayon ərazisində geniş sahələri əhatə edən qiymətli ağac növlərindən ibarət meşələr, böyük ehtiyata malik yeraltı sərəvələr, mineral maddələrlə zəngin su mənbələri istismar olunub, özünün qeyri-adi flora və faunası ilə seçilən əsrarəngiz təbiət guşələri dağıdılaraq məhv edildi.

Rayon Azərbaycan tarixinə görkəmli şəxsiyyətlər vermişdir. Qubadlıda Qaçaq Nəbidən, Əliyər Əliyevdən başlayan qəhrəmanlıq yolu bu gün qəhrəman və igid oğullarımız tərəfindən davam etdirilir. Onu da vurğulayaq ki, müharibənin gedişində xalq-dövlət-ordu birliyi da-

lıq zirvəsinə ucaldı. Cümşüd Səfərov, Nurlan Yaqubov, Elməddin Salmanov müxtəlif bədən xəsarəti aldılar. Sözsüz ki, Qubadlı üçün ən əlamətdar günlərdən biri də 2020-ci il dekabrın 23-də Prezident İlham Əliyevin rayonda şanlı bayrağımızı ucaltmasıdır. Təbii ki, ölkə başçısının Qubadlıya hər səfəri mühüm hərbi və infrastruktur obyektlərinin açılışı, təməlləşmə mərasimləri ilə yadda qalır. Bu gün Qubadlı rayonunda böyük bərpa-quruculuq həyata keçirilir, rayonun gələcək inkişafı ilə bağlı əməli-praktiki işlər aparılır. Azad edilmiş torpaqlarda

Qubadlı: tarixi qələbənin qəhrəmanlıq səhifəsi

məsi tarixini qeyd edirik. Prezident cənab İlham Əliyev Qubadlı rayon ictimaiyyəti ilə görüş zamanı da bildirmişdi ki: "bu, doğrudan da, Azərbaycan tarixində əbədi yaşayacaq bir gündür. 25 Oktyabr - Zəfər Günü, Qubadlıın azad olunması gündür. 27 ildən sonra biz işğala son qoyduq, düşməni öz torpağımdan qovduq. Müzəffər Azərbaycan Ordusu öz şərəfli missiyasını şərəflə yerinə yetirdi. İkinci Qarabağ müharibəsi bizim gücümüzü göstərdi və milli ruhumuza göstərdi. Göstərdi ki, biz heç vaxt o vəziyyətlə barışmaq fikrində deyilik. Əgər qubadlılılar digər keçmiş köçkünlər kimi, hər il böyük ürək ağrısı ilə işğal gününü yığışdırlarsa, bundan sonra artıq o tarix tamamilə silindi, ancaq 25 oktyabrda hamımız bayram edəcəyik".

Qubadlıın azad olunması ilə silahlı qüvvələrimizin Laçın istiqamətində əməliyyatlar həyata keçirməsi üçün əlverişli imkanlar əldə olundu. Ordu bölmələrinin irəliləməsi üçün Hadrut-Şuşa istiqamətində isə kifayət qədər geniş şərait yarandı. Laçın istiqamətinə yeni açıldı. Bunu işğalçı dövlətin silahlı qruplaşmaları da bildiklərindən şəhərdə güclü istehkamlar qurmuşdular. Hətta yüksəkliklər də düşmənin nəzarətində idi. Bu mənada, Qubadlıın azad etmək üçün, ilk növbədə, həmin yüksəkliklər götürülməli idi. Çünki düşməni bu yüksəkliklərdən müntəzəm olaraq hərbçilərimizə atəş açırdı. Ona görə Qubadlı əməliyyatı xüsusi peşəkərlik və fədakarlıq tələb edirdi. Azərbaycan Ordusunun bölmələri bu peşəkərliyi döyüş meydanında göstərdilər.

Elnur Osmanlıdır. Cəsur döyüşçü 2020-ci il sentyabrın 29-da döyüş bölgəsinə yollanıb. 20 gün Cəbrayıl və Zəngilan istiqamətində gedən döyüşlərdə iştirak edib. Oktyabrın 20-də Xanlıqdan Fərzan kəndinə kimi olan istiqamətdə gedən döyüşlərdə düşmənin sinə qararaq vətənimizin bütövlüyü uğrunda döyüş yoldaşlarıyla birgə məharətlə igidlik nümayiş etdirərək ermənilərə Azərbaycan ordusunun necə güclü və dözümlü döyüşçüləri olduğunu göstəriblər. Elnur Osmanlı deyir ki, Qubadlıın azad olunduğu günün sevinci əbədi olaraq yaddaşımıza həkk olunub: "Oktyabrın 25-də rabitə aparatından aldığımız o möhtəşəm xəbər - Qubadlıın azad olunması bizi daha çox ruhlandırır. Artıq bayrağımız Qubadlı şəhərində də dalğalanmağa başladı". Qəhrəman əsgərimiz onu da qeyd etdi ki, oktyabrın 31-i düşməni ordusu geri çəkildikdən onları 82 və 120 mm-lik minaatanlardan atəşə tutdu. Bu təxribat nəticəsində hündürlüyü 1100 metr olan dağ ərazisində **Yadigar Vahabov** qəhrəmancasına şəhid-

artıq bir neçə yarımstansiya inşa olundu.

Qubadlı şəhəri həm coğrafi mövqeyi, həm də tarixi baxımdan mühüm əhəmiyyətə malikdir və dövlətimiz bu bölgənin bərpasını prioritet hesab edir. Yenedən bərpa edilir, doğma yurda həyat yenedən qaydır. Bu gün bu şanlı qələbədə danışıq, su, elektrik və qaz təchizatı sistemlərinin bərpası və müasirləşdirilməsi aparılır. Həmçinin Qubadlıda yeni yaşayış binalarının tikintisi, məktəblərin, xəstəxanaların və digər sosial obyektlərin yaradılması nəzərdə tutulur. Bərpa prosesində "ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" konsepsiyalarının tətbiqi həyata keçirilir, bu da texnoloji həllərini və dayanıqlı inkişaf prinsiplərini prioritet olaraq göstərir. Dövlətimizin başçısı dəfələrlə Qubadlıya səfər edərək, burada gedən bərpa-quruculuq ilə tanış olub və layihələrin icra müddətləri ilə bağlı məlumatlar alıb. Dövlətin əsas məqsədi şəhərin tamamilə bərpa edilməsi və sakinlərin geri qayıtması üçün uyğun şəraitin yaradılmasıdır. Bu da qubadlılıların çox qısa zamanda öz yurd-yuvalarına dönüb əbədi, xoşbəxt yaşamasına zəmin yaradır. Sözsüz ki, erməni faşizmi vaxtilə işğaldan saxladığı digər rayonlarımız kimi, Qubadlıda tövratlı vəhşiliklərə görə də beynəlxalq hüquq qarşısında cavab verəcək. Çünki Ermənistan digər rayonlarda olduğu kimi, Qubadlıda da çoxsaylı hərbi cinayətlər törədib. Cenevrə konvensiyalarına zidd olaraq işğal edilmiş torpaqlarımızda qanunsuz məskunlaşma aparılır. Bütün bu faktlara əsasən Hayastan beynəlxalq hüquq qarşısında cavab verməli olacaq.

Tarixi Qələbə günlərinin əbədiləşdirilməsi ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin 31 iyul 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə işğaldan azad edilmiş ərazilər üzrə şəhər günləri təsis edilmişdir. Sərəncama əsasən, oktyabrın 25-i Qubadlı Şəhəri Günü təyin edilmişdir. Qubadlı Şəhəri Günü həm də bu bölgənin əhalisi üçün bir bayramdır. Şəhərin azad edilməsi ilə burada yenedən həyat canlanmağa başladı və doğma yurda qayıdan insanlar bərpa-yenidənqurmaya öz töhfələrini verməyə çalışırlar. Hər il bu əlamətdar günün münasibətlə Qubadlıda müxtəlif tədbirlər, mərasimlər keçirilir, şəhərin tarixi, mədəniyyəti və qəhrəmanlıq mübarizəsi yad edilir.

Bayram SALMANOV,
"Respublika".

VƏTƏN MÜHARİBƏSİ

27.09.2020
10.11.2020

Hər günü bir tarix idi...

Vətən müharibəsinin 29-cu günü

25 oktyabr

Oktyabrın 24-ü gün ərzində və 25-nə keçən gecə cəbhənin Ağdərə, Xocavənd, Füzuli, Hadrut, Qubadlı və Laçın istiqamətlərində döyüş əməliyyatları müxtəlif intensivliklə davam edib. Düşməni qoşunlarımızı atıcı silahlılar, tanklar, minaatanlar və toplardan atəşə tutub. Azərbaycan Ordusunun bölmələri əməliyyat planına uyğun əsas istiqamətlərdə döyüş fəaliyyətlərini davam etdirərək nəzarətə götürülən əraziləri bir qədər genişləndirib.

Bu gün Azərbaycan Ordusu Zəngilan, Cəbrayıl, Qubadlı rayonlarının bir neçə kəndini və Qubadlı şəhərini işğalçılardan azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycanıdır! Bu barədə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev özünün rəsmi "Twitter" səhifəsində bildirib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə

27 sentyabr 2020-ci ildə başlayan Vətən müharibəsi xalqımızın 30 illik həsrətinə 44 gündə son qoydu. Azərbaycan torpaqları qarış-qarış, kənd-kənd işğaldan azad edildi. Uzun illərdən sonra doğma torpaqlarımızda yenedən üçrəngli şanlı bayrağımız ucaldıldı. Vətən müharibəsi Ali Baş Komandanın, Azərbaycan Ordusunun, xalqımızın zəfəri ilə başa çatdı. Bu qələbəni Ali Baş Komandanın qətiyyəti, siyasi iradəsi, ordumuzun şücaəti hesabına qazandıq. Hər günü tarixə yazılan 44 günlük Vətən müharibəsi daim qəhrəmanlıq və qürur mənbəyimiz olacaq.

Heç bir qüvvə bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Düşməni sona qədər qovacağıq, ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatlarının "Fox News" televiziya kanalına müsahibə verib: Hesab edirəm, bizim müzakirə etdiklərimizi Amerikada, Fransada və Rusiyada erməni lobbi təşkilatlarını nəzərə alaraq Azərbaycan üçün ən yaxşı vəziyyətə ondan ibarət olardı ki, bu üç ölkənin rəhbərləri münasibətləşmə ilə bağlı bitərəf qalsınlar və tərəf tutmasınlar. Əslində onların mandati da onlardan bunu tələb edir. Onlar tərəf tutarsalar, vasitəçi ola bilməzlər. Biz ABŞ-in xarici siyasət komanda-

Mərkəzi Komanda Məntəqəsində Müdafiə Nazirliyinin rəhbər heyəti və cəbhə bölgəsində yerləşən birlik komandirlərinin iştirakı ilə operativ müşavirə keçirilib. Müdafiə naziri Zakir Həsənov Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə raport verib. Dövlətimizin başçısı operativ müşavirədə çıxış edib: Bir aya yaxındır ki, müharibə gedir. Bu müddət ərzində ölkəmiz döyüş meydanında böyük uğurlar əldə edib. Hər gün cəbhədə yaxşı xəbərlər gəlir. Gün ərzində müntəzəm olaraq mənə döyüş bölgələrində aparılan əməliyyatlar haqqında məlumat verilir və mənim tərəfindən müvafiq göstərişlər verilir. Demək olar ki, hər saat müxtəlif bölgələrdə baş verən hadisələrlə bağlı məlumat daxil olur, həm Müdafiə Nazirliyi və digər qurumlar məni məlumatlandırır. Hər gün operativ müşavirələr keçirilir. Bir sözlə, vəziyyət tam nəzarət altındadır. İşğal olunmuş torpaqlarımızın bir hissəsi bu müddət ərzində işğalçılardan azad edilmişdir, 100-dən çox yaşayış məntəqəsi - şəhərlər, kəndlər işğalçılardan azad edilmişdir. Azad edilmiş şəhər və kəndlərimizdə artıq Azərbaycan bayrağı ucaldılmışdır. Bu şəhər və kəndlərimizin videogörüntüləri Azərbaycan ictimaiyyətinə təqdim edilir və hər kəs görə bilər ki, vəhşi düşməni bizim şəhər və kəndlərimizi nə günə qoyub. Bir dəne də salamat bina qalmayıb, bütün binalar, evlər, inzibati binalar, sosial obyektlər, tarixi-dini abidələrimiz mənfi düşməni tərəfindən dağıdılıb. İşğal edilmiş torpaqlar və dağıntılar erməni vandalizminin canlı şahididir. Ermənistan dövləti bu cinayətlərə görə məsuliyyət daşıyır və cavab verəcəkdir...

Mənə də Azərbaycan xalqına müraciət edirəm, öz fikirlərimi bildirməyə, uğurlar haqqında məlumat verərəm. Bu gün də Azərbaycan xalqını əmin etmək istəyirəm ki, bundan sonra da biz haqq yolumuzdan dönməyəcəyik!

İndi nəyin baş verəcəyini proqnozlaşdırmaq çətindir. Bu, təkcə bizdən asılı deyil. Çünki müharibəni bir ölkə aparmır. Bu, birtərəfli proses deyil. Lakin mən sizə regionu necə görmək istədiyimi deyə bilərəm. Mən Cənubi Qafqaz regionunu dərinləndirən inteqrasiya olunması, digər Cənubi Qafqaz ölkəsi olan Gürcüstanla strateji münasibətlərimizin gələcəkdə müəyyən vaxtda Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlər üçün müəyyən

sından gələcəkdə də bitərəf və obyektiv olmağı gözləyirik...

İndi nəyin baş verəcəyini proqnozlaşdırmaq çətindir. Bu, təkcə bizdən asılı deyil. Çünki müharibəni bir ölkə aparmır. Bu, birtərəfli proses deyil. Lakin mən sizə regionu necə görmək istədiyimi deyə bilərəm. Mən Cənubi Qafqaz regionunu dərinləndirən inteqrasiya olunması, digər Cənubi Qafqaz ölkəsi olan Gürcüstanla strateji münasibətlərimizin gələcəkdə müəyyən vaxtda Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlər üçün müəyyən

saat 08:30. Müdafiə Nazirliyinin məlumatına əsasən cəbhənin Ağdərə, Xocavənd, Füzuli, Hadrut, Qubadlı və Laçın istiqamətlərində döyüş əməliyyatları müxtəlif intensivliklə davam edib. Azərbaycan Ordusunun bölmələri əməliyyat planına uyğun əsas istiqamətlərdə döyüş fəaliyyətlərini davam etdirərək nəzarətə götürülən əraziləri bir qədər genişləndirib. Qoşunlarımız cəbhənin Xocavənd, Qubadlı və Laçın rayonları ərazisində düşməni ciddi zərbə vuraraq onun müqavimətini zəiflədib və müxtəlif istiqamətlərdə yeni mövqelərə irəliləyib. Ermənistan silahlı qüvvələrinin Ağdərə və Xocavənd istiqamətlərində yerləşən bölmələri canlı qüvvə baxımından çoxsaylı itkilərə məruz qalıb. Azərbaycan Ordusu düşmənin 3 tankını, 2 piyada döyüş maşını, 6 artilleriya qurğusunu, 1 "Qiasint-B" topunu, 2 "Qrad" qurğusunu, 1 komanda idarəetmə məntəqəsini, 9 avtomobil texnikasını və bir neçə atəş nöqtəsini məhv edib.

Saat 12:20. Müdafiə Nazirliyi Azərbaycan Ordusunun düşməni qarşı yüksək dəqiqlikli silah növü tətbiq etməsi barədə video yayımlayıb.

Saat 17:45. Cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində gedən döyüşlərdə Azərbaycan Ordusunun bölmələri öz üstünlüyünü qoruyub. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin məlumatına görə, aparılan uğurlu döyüş əməliyyatları zamanı düşmənin 2 artilleriya qurğusu, 2 BM-21 "Qrad", 1 komanda-qərarqah maşını, 1 komanda idarəetmə məntəqəsi, 2 yük maşını, 1 tank və bir neçə atəş nöqtəsi məhv edilmişdir.

Saat 18:50. Ermənistan silahlı qüvvələri Goranboy rayonunun Məşəli kəndinə raket atıb. Atılan raket qadağan edilmiş silahların siyahısında yer alan kaset başlıqlı sursatdır. Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentliyin (ANAMA) xüsusi çevik əməliyyat qrupu əraziyə baxış keçirib. Kəndə atılan 300 millimetrlilik 9M525 tipli raketə yerləşdirilmiş 4 ədəd 9N235 bombacıq aşkar edilmişdir.

Saat 19:13. Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarının işğaldan azad olunan kəndlərinin videogörüntülərini yayıb.

Saat 19:25. Qubadlı istiqamətində gedən döyüşlərdə Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri hücum etməyə cəhd göstəriblər. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin bildirdiyi ki, bölmələrinin tərəfindən görülən qəti tədbirlər nəticəsində düşməni 50 nəfərədək canlı qüvvə itirərək geri çəkilməyə məcbur edilmişdir. Nəticədə düşmənin silah-sursatla dolu dörd avtomobil və bir zirehli texnikası ələ keçirilib. Ələ keçirilən hərbi qənimətlərin görüntüləri təqdim olunub.

Saat 21:56. Cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində gedən döyüşlərdə Azərbaycan Ordusunun bölmələri düşməni dəqiq zərbələr endirib ki, zərbələr nəticəsində düşmənin 6 D-30 və 1 D-1 haubitsa topu, 2 PDM-2 zirehli texnikası, 1 avtomobil texnikası və xeyli sayda döyüş sursatı məhv edilmişdir. Bu barədə Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat verib.

Yaşıl dünya naminə həmrəy olaq!

Bu gün hər bir dövlət üçün həm milli, həm də ümumbəşəri məsələ olan tolerantlıq Azərbaycan da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Tarixən dinlərin və mədəniyyətlərin qovşağında yerləşən Azərbaycan ərazisində maskunlaşan dini-etnik qruplar burada özlerini heç zaman yad hiss etməyib. Onlar yerli əhali ilə qaynaq-qarışaraq çox rahat yaşayırlar. Dini dözümlülüyün, tolerant mühitin formalaşdığı ölkəmizdə dövlət-din siyasəti daha da möhkəmlənib. Vətəndaşların vicdan azadlığı hüququ birbaşa Konstitusiyada "Dini etiqad azadlığı haqqında" qanunla təsbit edilmişdir.

Vətən müharibəsi dövründə Ermənistan dəfələrlə xristian təəssübkeşliyindən istifadə edib dəstək qazanmağa, din amilindən yararlanaraq Azərbaycanın haqq işinə kölgə salmağa çalışdı. Bu işə ermənilərin siyasət dairələri ilə yanaşı, din xadimləri də fəal qoşulmuşdu. Ermənilər mütləq olaraq müxtəlif dini mərkəzlərə və onların rəhbərlərinə Azərbaycan haqqında

canın xristian dünyasına töhfəsi olmaqla, dünyadakı müxtəlif dini təşkilatlarla əlaqələri daha da gücləndirməyə xidmət edən mühüm hadisədir. Azərbaycanın dini-mənəvi bütövlüyünün qorunması sahəsində tarix boyu qazandığı təcrübə, formalaşmış dövlət siyasəti və beynəlxalq səviyyədə atılan addımlar bəşəriyyətin gələcəyini

COP29 Azərbaycanın tolerant dəyərlərinin təbliğinə də imkan yaradacaq

böhtən xarakterli məktublər ünvanlayırdılar. Ancaq o müraciətlərin heç birinə reaksiya verilmədi. Çünki müraciətlərin ünvanlandığı liderlər və dini mərkəzlər ölkəmizdəki proseslərdən, Azərbaycan Prezidentinin, hökumətinin və xalqının dinlərə, dini abidələrə münasibətindən xəbərdar idilər. Ermənistanın əlləri hər yerdən üzüldəndə bu dəfə bütün dünyanı yeni sünü problemə kökləməyə cəhd etməyə - Qarabağdakı xristian abidələrinin guya təhlükədə olması ilə bağlı tənqib xarakterli məlumatlar yaymağa başladı. Lakin bu da səmərəsiz oldu. Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tolerantlığa böyük dəstəyi bu cür mənasız manipulyasiyaların da qarşısını uğurla aldı. Hətta Roma Papası Fransisk 2016-cı ildə Bakıda olanda bəyan etmişdi ki, Azərbaycan müxtəlif mədəniyyətlər və dini konfessiyalar arasında əməkdaşlığın hökm sürdüyü məkandır. Bu fikir özünüdəndə Azərbaycanın dinlərarası və mədəniyyətə rəhbərlik prosedekini rolu təsdiqləyən, onu nümunə göstərən əhəmiyyətli bəyanat idi. Azərbaycan nəcib missiyasını davam etdirir. Heydər Əliyev Fondunun Müqəddəs Pavel Bazilikasının bərpasında iştirakı deməyə əsas verir ki, Azərbaycan mədəni-dini müxtəliflik siyasətinə sadiqdir və bu ənənələr keçmişdə olduğu kimi, bu gün də dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir. 1980-ci ildən UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına daxil edilən və Vatikanın ən böyük abidələrindən olan Müqəddəs Pavel Bazilikasının bərpası ilə bağlı Heydər Əliyev Fondu ilə Vatikan şəhəri dövləti üzrə qubernatorluğu arasında imzalanan müqavilə Azərbaycan

nin sülh və birgəyaşayışdan keçdiyini təsdiqləyir. Bu baxımdan ölkəmizdə yaşayan bütün azsaylı xalqlar Azərbaycanın özünü vətəni bilir, onun uğrunda mübarizənin önündə gedirlər. Vətən müharibəsində bunun şahidi olduq. Ümumiyyətlə, istər Birinci, istərsə də İkinci Qarabağ müharibəsində də ölkəmizdə yaşayan bütün xalqların nümayəndələri torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda döyüşdü, qəhrəmanlıq nümunələri göstərdi, şəhidlik zirvəsinə yüksəldi. Bu

amili dövlətimizin başçısı çıxışlarında hər zaman xüsusi vurğulayıb.

Bu gün bütün dünya etiraf edir ki, Azərbaycan müxtəlif dini etiqad və etnik mənsubiyyətə malik insanların harmoniya və sülh şəraitində bir ailə kimi yaşadığı çoxmillətli, çoxkonfessiyalı dövlətdir. Qeyd edək ki, Bakı son illərdə çoxsaylı beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edib. Beynəlxalq Humanitar forumlar, Mədəniyyətlərarası Dialoq forumları, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının 7-ci Qlobal Forumu, dünya dini liderlərinin sammitləri Azərbaycanın multikulturalizmə və tolerantlığa həm də bəşəri hadisə kimi yanaşdığını göstərir. Beynəlxalq miqyaslı tədbirlərin keçirilməsi üçün ölkəmizə olan etimad məhz Prezident İlham Əliyevin uğurlu xarici siyasəti sayəsində Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasının təzahürüdür. Eyni zamanda bütün bu tədbirlər Azərbaycanın gücünü, potensialını və təşkilatçılıq qabiliyyətini nümayiş etdirir. Ölkəmizdə beynəlxalq tədbirlərin təşkilatçılıq multikulturalizmi siyasətimizi bir daha dünya ictimaiyyətinə təqdim edir. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi də elbətə ki, ölkə

mizə olan daha bir ehtiramın göstəricisidir. Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, COP29 beynəlxalq konfransını Azərbaycanda, Bakıda keçirilməsi ilə bağlı verilən bu qərar bütün dünya ölkələri tərəfindən qəbul edilib və beləliklə, Azərbaycana növbəti dəfə böyük etimad və böyük hörmət göstərilir: "Biz buna layiqlik, biz apardığımız siyasət nəticəsində dünya miqyasında çox güclü mövqelərə sahib olmuşuq. Azərbaycana beynəlxalq aləmdə olan hörmət günbəgün artır

Son dövrlər də dünya miqyasında müharibə və münafişlərin artması, sülh və təhlükəsizliyin təmin olunması məsələsini daha aktual edir. Çünki global səhnədə baş verən qarşıdurmalar yalnız münafiş bölgələrində yaşayan insanların deyil, bütün bəşəriyyətin təhlükəsizliyinə təhdid yaradır. Müharibələr iqtisadiyyatları çökürdür, sosial strukturu sarsıdır və insan hüquqlarını pozur. Bu səbəbdən də müharibələrin qarşısını almaq üçün birgə sayələr, diplomatik müzakirələr və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq mühüm əhəmiyyət qazanır. Oudur ki, bu kontekstdə irəli sürülən təşəbbüslər beynəlxalq hüququn, insan hüquqlarının və sülhsevər dialoqun təmini üçün zəruridir.

Əslində, dünya dövlətlərinin hər biri ayrı-ayrı bölgələrdə yaşayan qarşıdurmaları, baş verən qanlı toqquşmaların və gəmişmiq-yasılı hücum əməliyyatlarının qarşısını almaq üçün var gücü ilə çalışmalıdır. Amma realıq onu göstərir ki, Şərqi Avropa, Yaxın Şərq və digər regionlarda davam edən gərgin vəziyyət ölkələrin bir qisminə, xüsusilə də "supergüç" kimi təsnif olunan kateqoriyaya külli miqdarda gəlir gətirir. Onlar "silahlanma" yarışından maksimum dərəcədə faydalanır, öz silah-sursat və hərbi texnikalarını satararaq qazanc əldə edirlər. Dördüncü Sənaye İnqilabının baş verdiyi bu yeni dövrün transformasiyası fonunda dünya dövlətləri, xüsusilə də inkişaf etmiş, iqtisadi və hərbi dayanıqlıqlarını təmin edə bilən, global layihələrin iştirakçısına çevrilən ölkələr formalaşmaqda olan yeni düzənün əsas subyektləri olmaqla bə-

bu gün hər bir dövlət üçün həm milli, həm də ümumbəşəri məsələ olan tolerantlıq Azərbaycan da mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

COP - İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası insanın iqlim mühitinə təhlükəli müdaxiləsinin qarşısını almaq məqsədilə 1992-ci ilin iyununda Rio-de-Janeyro şəhərində keçirilmiş Yer Sammitində imzalanmış sənəddir. COP (Conference of Parties) abreviaturunun ingiliscə dilindən tərcüməsi Tərəflər Konfransı deməkdir. Tərəflərin Konfransı İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının icrasına nəzarət edən ali qərarverici orqandır. Bu Konvensiyaya üzv olan 190-dan çox ölkə var.

Ötən il dekabrın 11-də Dubayda COP28-in plenar iclasında COP29-un bu il Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar qəbul olub.

COP29
BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası

və biz bu hörməti öz əməlimizlə, işimizlə, siyasətimizlə qazanmışıq. Bizim müstəqil siyasətimiz, prinsipial mövqeyimiz, beynəlxalq hüquqa bağlılığımız, sədaqətimiz və eyni zamanda ölkə ərazisində suverenliyin bərpası edilməsi bizə olan hörməti daha da artırır". Prezident İlham Əliyev artıq elə bir geosiyasi realıqları yaradıb ki, indi Azərbaycanın neinki global arena-yə çıxış imkanı təmin edilib, üstelik, özü belə platformanın təşkilatçısıdır. COP29-un miqyasını nəzərə alsaq, bu, Azərbaycan üçün böyük fürsətdir. Bakıya gələcək on minlərlə insan Azərbaycanı ziyarət edəcək və bu insanlar ölkəmiz barədə realıqları birbaşa öyrənəcəklər. Bu isə bizə qərəzli olan təbliğat maşınının iflası deməkdir. İştirak edənlər həm də bu dəyərlərin ölkəmizdə necə qorunduğuna şahidlik edəəcəklər. Azərbaycan ümumbəşəri dəyərlərə sadiq olaraq, bütün dünya xalqları ilə dostluq, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşamaq və bu məqsədlə qarşılıqlı fəaliyyət göstərməyi hədəf kimi müəyyən etmiş dövlətdir.

Dünyada geosiyasi vəziyyət gərginləşdikcə, insanlar, eləcə də dövlətlər, dinlər və millətlər arasında tolerant və multikultural dəyərlərin inkişaf etdirilməsinə və qorunmasına ehtiyac daha da artır. Çünki bütün bu münaqişə və müharibələrin kökündə qarşılıqlı anlaşılmaqlıq və bir-birlərinə qarşı dözümsüzlük durur. Bunun qarşısını alınmasının yeganə yolu isə dünyada birgəyaşayışın mükəmməl forması olan, dini və milli dözümlülüyü özündə ehtiva edən multikulturalizmi və tolerantlığı təbliğat və təşviq yolu ilə inkişaf etdirməkdir. Bu gün Azərbaycanda milli-mənəvi, ümumbəşəri, humanitar dəyərlərə söykənən davamlı və ardıcıl siyasət həyata keçirilir. Bu ideya dövlətin xarici siyasət kursunda da kifayət qədər özünü əks etdirir. Bakının ev sahibliyi edəcəyi COP29 kimi mötəbər tədbirdə iştirak edənlər həm də bu dəyərlərin ölkəmizdə necə qorunduğuna şahidlik edəəcəklər.

Nurəngiz ADILQIZI,
"Respublika".

İqlim dəyişmələri və sülh: Dünyaya təqdim edilən yeni perspektivlər

tün sahələrdə öz yerlərini müəyyənləşdirmək və maraqlarını təmin etmək istəyirlər. Belə olan təqdirdə isə hegemon ölkələr öz coğrafiyalarının uzaqda davam edən müharibələrin bitməsinə istəmir, əksinə, "alovun üstünə kökükə gedirlər". Amma dünyada çox az sayda dövlət də var ki, global sabitlik və əmin-amanlığın bərpasında həqiqətən maraqlıdır. Bu siyahıda ilk yerlərdən birini Azərbaycan tutur desək, yanlışdır. 30 illik müasir siyasi tarixə malik olan ölkəmiz bu gün dünyada global çağırışlara həssaslıq nümayiş etdirir, müstəqilliyinin, suverenliyinin qorunmasını, habelə tarixi torpaqlarında yaşayan xalqların maraqlarını nəzərə almaqla dünyada dayanıqlı sülhün əldə olunması üçün öz töhfələrini verir. Məsələn, Azərbaycan 2001-ci ildən etibarən ABŞ-in rəhbərlik etdiyi Əfqanıstanda beynəlxalq missiyalarda iştirak edib. Bu, rəsmi Bakının beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin edilməsi və global sülhün dəstəklənməsi istiqamətindəki mühüm addımlarından biridir. Çünki ölkəmizin Əfqanıstanda missiyası humanitar yardım, təhsil və infrastruktur layihələri ilə bağlı olub. Eyni zamanda dövlətimiz beynəlxalq hüququn prinsip və qaydalarına sadiq qalaraq sülhün əhəlinin təhlükəsizliyini təmin etməyə çalışıb. Azərbaycanın müttəcamlı fəaliyyətləri isə təkcə Əfqanıstanla məhdudlaşmır. Rəsmi Bakı global miqyasda sülhün bərpasına çalışır. 2022-ci ildən bəri davam edən Ukrayna münaqişəsinin ilk günlərindən etibarən Azərbaycan atəşkesin əldə olunmasına və münaqişənin sülh yolu ilə həllinə dair çağırışlar edir. Ölkəmiz, həmçinin BMT, ATƏT, Avropa Şurası və digər beynəlxalq təşkilatlarda aktiv fəaliyyət göstərir. Qlobal platformalarda sülhün qorunmasına dair prinsipial mövqeyini daim nümayiş etdirir. Bundan əlavə, rəsmi Bakı "Şərq Tərəfdaşlığı" və digər regional təşəbbüslərdə iştirak etməklə bölgədə də sülhün qorunmasına dəstək verir. O cümlədən 44 günlük müharibədən sonra Azərbaycanın münaqişələrə sülh yolu ilə son qoymaq istiqamətindəki sayələrini bariz nümunəsidir. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, Azərbaycan geosiyasi baxımdan strateji mövqeyə malik ölkədir. Avropa və Asiya qitələrinin birləşdiyi, əhəmiyyətli enerji mənbələrinin olduğu coğrafi mövqədə yerləşən rəsmi Bakının beynəlxalq sülh məsələlərində oynadığı rolun əhəmiyyəti daha da artır. Azərbaycan da bu istiqamətdəki məsuliyyətini dərinləndirir. Elə buna görə də BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının ölkəmizdə keçirilməsi fonunda rəsmi Bakı global

sülh üçün yeni yanaşmalar təklif edir. Məsələn, Prezidentin köməkçisi, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev ABŞ-in "Newsweek" nəşrində dərc olunmuş məqalədə bütün dünyanı ölkəmiz adından "COP atəşkesi"ni dəvət edib. Bu çağırış sadəcə ekoloji məsələlərin deyil, həm də beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin əhəmiyyətini önəminə vurğulayan dərin mənalı bir mesajdır. Çünki sözügedən təşəbbüs sammit məqədində planetdəki müharibə və münaqişələrin dayandırılması məqsədini güdür. Belə bir atəşkes yalnız döyüşlərin dayandırılmasını deyil, eyni zamanda humanitar yardımın çatdırılmasını və münaqişələrdən əziyyət çəkən əhəlinin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasını da nəzərdə tutur. Yeni dövlət rəsmisi beynəlxalq birliyə, xüsusilə də BMT-yə münaqişələrin həllinə yönəlmiş daha aktiv və effektiv yanaşma göstərməyə çağırış edib. Hikmət Hacıyev müharibələrin qarşısını almaq üçün birgə sayələr, diplomatik müzakirələrin və əməkdaşlığın vacib olduğunu xatırladı. Ümumiyyətlə, Azərbaycan dövlətinin iqlim sammiti ərsəsinə beynəlxalq sülh və təhlükəsizlik məsələsini gündəmə gətirməsi, bu iki problemi bir-biri ilə əlaqələndirməsi son dərəcə təqdirəlayiqdir. Çünki geniş spektrli iqlim dəyişmələri müharibə və zorakılıq kimi global məsələlərə sıx əlaqəlidir. Məlumdur ki, qarşıdurmalar ekrə hallarda təbii resursların çatışmazlığı, ekosistem və iqlim şəraitinin dəyişməsi kimi faktorlardan qaynaqlanır. Bu vəziyyət də təkcə ölkələr arasında deyil, eyni zamanda beynəlxalq münasibətlərdə də təsirlərini göstərir. "COP atəşkesi" təşəbbüsü isə uzunmüddətli sülh prosesinə töhfə vermək potensialına malikdir. Çünki müharibələrin dayandırılması insanların bir araya gətirir, dialoq mühiti yaradır və münaqişələrin həlli üçün zəruri şərtləri formalaşdırır. Oudur ki, "COP atəşkesi" Azərbaycanın müharibə və zorakılıqlardan əziyyət çəkən müasir dünyaya təqdim etdiyi xilas yolu kimi dəyərləndirilməlidir. Ənənəvi olaraq hərbi atəşkes və sülh təşəbbüsləri münaqişələrin birbaşa həlli məqsədini daşısa da, iqlim dəyişmələri və ekoloji tədbirlərlə bağlı atəşkesin tələb edilməsi münaqişələrin dolayısı ilə həll olunmasına və global təhlükəsizlik üçün yeni bir platforma yaradılmasına gətirib çıxara bilər. Beynəlxalq birliyin də bu çağırışa dəstək verməsi ilə gələcək nəsillərə daha təhlükəsiz dünya miras qoymaq mümkün ola bilər.

Jalə QASIMZADƏ,
"Respublika".

Son illərdə Azərbaycan

genişmiqyaslı islahatlar həyata keçirilən siyasət, sosial-iqtisadi və mədəni sahələrdə ciddi irəliləyişlər əldə olunub. Ölkənin davamlı inkişafını təmin edən bu islahatlar Azərbaycanın beynəlxalq arenada mövqeyini daha da möhkəmləndirib. Azərbaycan bu gün global əhəmiyyətli forum və beynəlxalq tədbirlərə uğurla ev sahibliyi edir. Bu, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan uğurlu daxili və xarici siyasətin birbaşa nəticəsidir. Azərbaycanın beynəlxalq tədbirlərdə aktiv iştirakı və belə tədbirlərə ev sahibliyi etməsi ölkənin global siyasətə töhfəsini artırır, eyni zamanda dünyada multikulturalizm, sülh və əməkdaşlıq dəyərlərini təşviq edir. Bu uğurlar Azərbaycanın həm regionda, həm də global səviyyədə etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilməsi nəticəsində qazandı.

Azərbaycanda keçiriləcək COP29 konfransı ölkəmizin artan beynəlxalq nüfuzundan xəbər verir və Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü uğurlu xarici siyasətinin daha bir təsdiqidir. COP29-a ev sahibliyi etmək Azərbaycanın global iqlim dəyişikliyi məsələlərinə verdiyi önəm və bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığa töhfəsini nümayiş etdirir. Eyni zamanda bu tədbir Azərbaycanın regional və global səviyyədə artan rolunu, güclənən mövqeyini və beynəlxalq təşkilatlar tərəfin-

BƏRPAOLUNAN ENERJİ MƏNBƏLƏRİNDƏN İSTİFADƏ PRIORITYDUR

den etibar olunan tərəfdaş kimi qəbul edilməsini bir daha göstərir. Azərbaycan beynəlxalq arenada nüfuzunu davamlı olaraq gücləndirir və bu dəfə COP29 konfransına ev sahibliyi etməklə dünya ölkələrini iqlim dəyişmələri ilə mübarizə üçün bir araya gətirir.

Ölkəmizdə keçiriləcək tədbirdə global istiləşmənin fəsadlarını azaltmaq və iqlim temperaturunu sənaye dövründən əvvəlki səviyyədən maksimum 1.5-2°C-dən yuxarı qalxmaması üçün tədbirlər görməyə çalışılır. Üzv dövlətlər iqlim dəyişikliyi ilə bağlı milli və beynəlxalq səviyyədə tədbirlərin gücləndirilməsi, karbon emissiyalarının azaldılması və davamlı inkişaf istiqamətində yeni siyasətlər formalaşdırmaq üçün səy göstərirlər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan "yaşıl enerji"yə keçiddə maraqlıdır və bu istiqamətdə əməli addımlar atır. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Azərbaycan bu ərazilərdə müasir və ekoloji cəhətdən təmiz enerji istehsalını təşviq etmək məqsədilə bərpaulunan enerji mənbələrindən istifadəni prioritet qəbul edib. Prezident İlham Əliyev bu strategiyayı açıqlayaraq, həmin ərazilərin kifayət qədər bərpaulunan enerji potensialına malik olduğunu vurğulamışdır.

Bu istiqamətdə 3 may 2021-ci il tarixində Prezidentin imzaladığı "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində "yaşıl enerji" zonasının yaradılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" Sərəncam ilə beynəlxalq səviyyədə tanınmış məsləhətçi şirkətlər cəlb edilmişdir. Sərəncamın icrasını məqsədlə Yaponiyanın TEPCO şirkəti ilə əməkdaşlığa başlanmış və "yaşıl enerji" zonası üçün Konsepsiya sənədi hazırlanmışdır.

Bu konsepsiya işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yüksək bərpaulunan enerji potensialından istifadə etməklə həmin ərazilərin ekoloji cəhətdən təmiz enerji ilə təmin etməyi hədəfləyir. Layihə çərçivəsində enerji səmərəliliyi, bərpaulunan enerji texnologiyalarının tətbiqi, günəş panelləri, LED lampalar, elektrik neqliyyat vasitələrinin istifadəsi və "ağıllı enerji" idarəetmə texnologiyaları kimi müxtəlif tədbirlər həyata keçiriləcək.

Beləliklə, bu strategiya Azərbaycanın global "yaşıl enerji" inkişafında önə çıxaraq, işğaldan azad edilmiş ərazilərin ekoloji cəhətdən nümunəvi bir regiona çevrilməyi və enerji istehsalında müasir texnologiyaların tətbiqini təmin edəcək.

Azərbaycan hökuməti işğaldan azad edilmiş ərazilərin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atır. 2021-ci ilin noyabr ayında Qazaxqon şəhərində keçirilən BMT-nin İqlim Dəyişmələri Konfransında (COP26) Azərbaycan başzə 40 faizə qədər azaltmaq və işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "xalis sıfır emissiya" zonası yaratmaq niyyətini açıqlamışdır. Bu təşəbbüs həmin ərazilərin tamamilə ekoloji təmiz enerji mənbələri əsasında inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutur və iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə Azərbaycanın mövqeyini gücləndirir.

İkinci tədqiqatlar göstərir ki, Qubadlı, Zəngilan, Cəbrayıl və Füzuli rayonlarında günəş enerjisi layihələri üçün yüksək potensial mövcuddur. Bu potensial 7200 MVT-dən artıq olaraq qiymətləndirilir. Eyni zamanda Laçın və Kəlbəcər dağlıq hissələrində külək enerjisi istehsalı üçün 2000 MVT həcmdə texniki potensial mövcud edilmişdir. Bu rayonların təbii şəraiti bərpaulunan enerji istehsalı üçün əlverişli imkanlar yaradır.

Bununla yanaşı, Tərtərçay, Həkəri çayı və bu çayların qollarında böyük hidroenerji potensialı mövcuddur. Azərbaycan hökuməti bu potensialdan istifadə edərək enerji infrastrukturunu gücləndirməyi və enerji təhlükəsizliyini təmin etməyi hədəfləyir. Bu məqsədlə Laçın, Kəlbəcər və Suqovuşan bölgələrində artıq 20.2 MVT gücündə 4 su elektrik stansiyası istismara verilməmişdir. Bu addımlar Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyini təmin etməklə yanaşı, işğaldan azad edilmiş ərazilərin "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsini böyük töhfə verəcəkdir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpaulunan enerji layihələrinin inkişafı sürətlə davam edir. Cəbrayıl rayonu ərazisində Araz çayı üzərində inşa edilən "Xudafərin" (100 MVT) və "Qız qalası" (40 MVT) su elektrik stansiyalarının tikintisi bunun bariz nümunəsidir. Bu iki su elektrik stansiyası Azərbaycanın enerji infrastrukturunun güclənməsinə və bölgədə enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına əhəmiyyətli töhfə verəcəkdir.

Bundan başqa, Laçın və Kəlbəcər ərazilərində təxminən 100 MVT gücündə külək elektrik stansiyası layihəsinin reallaşdırılması nəzərdə tutulur. Bu layihə həmin ərazilərin "yaşıl enerji" zonası kimi inkişaf etdirilməsinə əlavə dəyər qatacaq və Azərbaycanın bərpaulunan enerji sahəsindəki hədəflərini gücləndirəcək.

Musa BAĞIRLI,
"Respublika".

Oktabrın 24-də media nümayəndələrinin iştirakı ilə Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Sahil Mühafizəsinin xidməti ərazisinə mediatur təşkil olunub. Mediatur çərçivəsində ilk olaraq Dövlət Sərhəd Xidmətinin "Vətən müharibəsi şəhidləri" abidəsi ziyarət olunub. DSX-nin əməkdaşları, həmçinin media nümayəndələri abidə önünə əkil qoyublar.

DSX-nin Sahil Mühafizəsinin xidməti ərazisinə mediatur təşkil olunub

DSX-nin Sahil Mühafizəsinin rəisi general-leytenant Müzəffər Pirzadə Sahil Mühafizəsi xidmətinin döyüş fəaliyyətinin xüsusiyyətləri, onun tarixi və əhəmiyyəti barədə məlumat verib.

Rəhbərlikdə dərs prosesi ilə tanış olub. Qeyd edək ki, iştirakçılara ümummilli lider Heydər Əliyevin, həmçinin Prezident İlham Əliyevin həyat və fəaliyyəti əks etdirən ideoloji mərkəz

Bununla yanaşı, gəminin texniki tələbatı ilə bağlı ətraflı məlumat verilib. Uzunluğu 61.70, eni 7.62 metr olan, 4 ədəd 3150 at gücünə malik katerpillar markalı baş mühərriklə təchiz olunub. Bu da gəmiyə 32 uzaldən yuxarı sürətlə hərəkət etməyə imkan verir və yüksək manevr qabiliyyətini təmin edir. Gəmidə müasir radiolokasiya və naviqasiya sistemi də mövcuddur ki, bu da dənizdə 96 mil məsafədəki süstü müşahidə aparmağa imkan yaradır. Eyni zamanda, gəminin silah arsenalı da olduqca zəngindir. "Mini Tayfun" silah sistemi gəminin sağ və sol portunda hədəflərin məhv edilməsi üçün istifadə olunur və gecə görüşü sistemi mövcuddur. Effektiv atış məsafəsi 1500 metrdir. Öndə yerləşən "Tayfun" silah sisteminin kamerası isə gəminin dor açıqından olan hissəsində quraşdırılıb. Hədəfləri 2500 metr məsafədə məhv etmə qabiliyyətinə malikdir. Mexaniki atışlar üçün nəzərdə tutulan "Canik" və "Neqev" pulemyotları da arsenalda daxil

Qeyd edək ki, mediaturda hərbi şərhçilər - Ramil Məmmədli və Ədalət Verdiyev də iştirak edirdi. Sualımızı cavablandıran **Ramil Məmmədli** bildirdi ki, söhbət təkcə mediaturun keçirilməsindən getmir: "Ümumiyyətlə, Dövlət Sərhəd Xidməti və onun xidməti ərazidə hansı formada təhlükəsizliyi təmin etdikləri barədə yaxından tanış olduq. Yeni biz şahid olduq ki, Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidməti Sahil Mühafizəsi arsenalında olduqca müasir döyüş vasitələrinə, yeni gəmiləri raket sistemlərinə, atıcı silahları, radiolokasiya sistemləri və digər vasitələrlə Azərbaycanın sahil su-

Azərbaycanın sahil sularının müdafiəsi istiqamətində daha effektiv fəaliyyət göstərəcək üçün müasir texnologiyalardan daha artıq istifadə edəcək, kadr potensialını daha da artıracaqlar".

Bildirib ki, Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin göstərdiyi diqqət və qayğı nəticəsində xidmətin gəmiləri dənizdə istənilən çətinlikdə çətin müdaxilə etmək gücünə malikdir.

DSX-nin Sahil Mühafizəsi xidmətinin tarixini və döyüş fəaliyyətini əks etdirən videoçarx təqdim olunub. DSX-nin Sahil Mühafizəsinin Baş komanda nəzarət mərkəzi ilə tanış olan media nümayəndələri dəniz sərhədlərinin radar sistemləri, xidmətin ölçən funksiyaları icra etmə bacarığı barədə məlumatlandırılıblar. Sahil Mühafizəsinin rəisi Müzəffər Pirzadə media nümayəndələrinin suallarını cavablandıraraq, Baş komanda nəzarət mərkəzinin texniki imkanlarını qeyd edib: "Ümumilikdə 18 radar fəaliyyət göstərir. Bu radarlardan gələn görüntülər baş komanda idarəetmə mərkəzinə ötürülür və dənizdə hərəkət edən icazəsiz vasitələr müəyyən edilir, sonra onlar barədə olan məlumatlar aidiyyəti üzrə göndərilir. Həmçinin digər zəruri məlumatları əməliyyatla və qarşılıqlı fəaliyyətdə olan digər orqanlardan da alınır".

Mediatur çərçivəsində iştirakçıları Sahil Mühafizəsinin müzeyində olublar. Burada müstəqil Azərbaycan dövlətinin sahil mühafizəsinin xidməti əsgerlərinin geyim formalarının keçdiyi yol, "SPIKE NLOS 5 round" mərmisinin təyinatı, habelə DSX-nin əldə etdiyi nailiyyətlər, təltif və məkətlər nümayiş olunub. Ardınca KQSM, Şturman, Dalğic və

hərəkətdə olan gəmi DSX-nin Sahil Mühafizəsinin II dərəcəli gəmisidir. "Gəmi Prezident İlham Əliyevin göstərişi əsasında DSX-nin Sahil Mühafizəsi bazasında Gəmi İnşası və Təmiri Zavodunda hazırlanıb və 15 dekabr 2015-ci ildə istifadəyə verilərək suya buraxılıb. Gəmi yüksək manevr qabiliyyətinə, geniş döyüş radiusuna, mexaniki atışlar üçün nəzərdə tutulan "Canik" və "Neqev" pulemyotları ilə təchiz olunub. Qeyd edək ki, iştirakçılar "Tufan" tipli sərhəd gözetçi gəmiləri ilə Xəzər dənizində mülki gəminin saxlanılması təliminə də baxış keçirilib.

Ümumilikdə gəmi 8 silah sistemi ilə təchiz olunub. Daha sonra Sahil Mühafizəsinin arsenalında olan "Tufan" tipli sərhəd gəmiləri ilə "Şahdəniz" yatağı istiqamətində səfər təşkil edildi. "Şahdəniz", "Heydər Əliyev" və "İstiqlal" yataqlarına baxış keçirilməklə yanaşı, marşrut yolu Sahil Mühafizəsinin "Şahdağ" layihəli gəmiləri, çoxfunksiyalı "İqana" markalı amfibiyalı və sərt gövdəli, iti sürətli katerlərinin, eləcə də sualtı tədbirlər şöbəsinin döyüş dalğıcılarının imkan və qabiliyyətləri nümayiş etdirilib.

lının müdafiəsini yüksək səviyyədə təmin edə bilər. Burada təkcə sahil sularının mühafizəsi deyil, həm də təhlükələrdən - qaçaqmalçılıq, narkotik dövriyyəsinin qarşısının alınması və bu kimi Azərbaycanın dövlət maraqlarına təhlükə yaradan məqamlarla mübarizə olduqca önəmlidir. Maddi-texniki bazası və dənizdə xidmətin həyata keçirilməsi istiqamətində peşəkar kadr özünü sübut edir. Düşünürəm ki, Azərbaycanın Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizə bölmələri bu potensialın daha da gücləndirilməsi və

Hərbi ekspert Ədalət Verdiyev də öz təəssüratlarını bölüşüb: "Bu gün Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sahil Mühafizə Komandanlığının tabeliyində olan döyüş gəmilərinin və müxtəlif təyinatlı katerlərin iştirakı ilə təlimlər izlədik. Təlimlər zamanı kifayət qədər yüksək döyüş hazırlığı imkanlarının şahidi olduq. Bir daha onu vurğulayım ki, Azərbaycan bu gün paralel olaraq təhlükəsizliyin komponentləri olan sərhəd təhlükəsizlik məsələlərinə kifayət qədər böyük diqqət ayırır. Hazırda olduğumuz "Tufan" və "Şahdağ" tipli döyüş gəmiləri ən müasir silah sistemləri ilə təchiz olunub. Şəxsi heyətin döyüş vəzifələrinə yerinə yetirməsi üçün geniş imkanlara malik bu gəmilər istənilən təhdidlərin güntün istənilən vaxtında qarşısını almaq imkanlarına malikdir. Digər tərəfdən isə tədricən bazası kifayət qədər inkişaf etmiş bir vəziyyətdədir. Şəxsi heyətin döyüş bacarıqlarını həm əraziyə, həm dəniz ekvatoriyasında, həm də tədricən korpuslarında yüksəltmək məqsədilə geniş imkanlar yaradılır. Hesab edirəm ki, dövlətimiz bundan sonra da təhlükəsizliyimizin əsas komponentlərindən biri olan sərhəd təhlükəsizliyimizin yüksəldilməsi, onun geniş imkanlar təqdim etməsi məqsədilə daha böyük addımlar atacaq".

Sonda isə DSX-nin Sahil Mühafizəsinin rəisi Müzəffər Pirzadə tərəfindən media əməkdaşlarına hədiyyə təqdim olundu.

Nurlan ABDALOV,
"Respublika".

AZƏRBAYCAN dünya mediasında

"24 kg":

"24 kg":

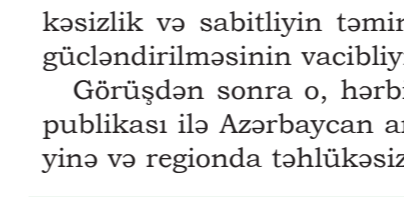

Qırğızistan və Azərbaycanın müdafiə nazirləri tərəfdaşlığı inkişaf etdirmək barədə razılığa gəliblər

Qırğızistanın müdafiə naziri, general-leytenant Baktıbek Bekbolotov oktyabrın 23-də Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənovla görüşüb.

Bu barədə "24 kg" xəbər saytı məlumat yayıb. Tərəflər hərbi və hərbi-texniki əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivlərini müzakirə ediblər. Söhbət zamanı Baktıbek Bekbolotov regional təhlükəsizlik və sabitliyin təmin edilməsi üçün iki ölkə arasında hərbi əlaqələrin gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

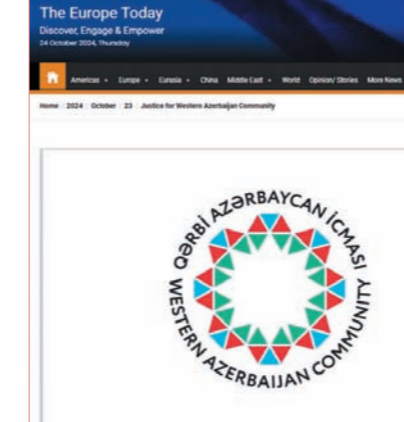
Görüşdən sonra o, hərbi tərəfdaşlığın daha da inkişafının Qırğızistan Respublikası ilə Azərbaycan arasında dostluq münasibətlərini möhkəmləndirəcəyinə və regionda təhlükəsizliyə töhfə verəcəyinə əminliyini ifadə edib.

"The Europe Today":

Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıtmaları təmin edilməlidir

Qərbi Azərbaycan İcması Azərbaycan xalqına qarşı Ermənistan tərəfindən törədilmiş tarixi ədalətsizliklərin aradan qaldırılması üçün fəaliyyət göstərir. Son iki ildə azərbaycanlılar etnik təmizləmə və məcburi köçürmə ilə üzləşmişdir. Qərbi Azərbaycan İcmasının məqsədi beynəlxalq insan hüquqları qanunlarına uyğun olaraq məcburi köçkünlərin öz vətənlərinə təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışını təmin etməkdir.

"Vestnik Kavkaza":

Danimarka Naxçıvanda külək enerjisi stansiyası qurmağı planlayır

Bölgədə istehsal olunan enerjinin 50 faizdən çoxu "yaşıl enerji"dən təmin edilir. "Vestnik Kavkaza" xəbər verir ki, Danimarkalı Kapella Külək Enerjisi şirkəti Naxçıvanda külək enerjisi stansiyası qurmağı planlayır.

Mütəxəssislər hazırda məsələnin texniki tərəfini araşdırır və proyektin iqtisadi komponenti də analiz edilir.

Naxçıvan Qafqazdakı "yaşıl enerji"nin əsas mərkəzlərindən biridir. Bölgədə fəaliyyət göstərən günəş, külək və hibrid enerji stansiyaları mövcuddur. Artıq ərazidə istehsal olunan elektrik enerjisinin yarısından çoxu alternativ və bərpaolunan mənbələrdən alınır.

"Respublika".

Oktabrın 24-də Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin rəhbərlik etdiyi "Biznesə daxilolma" işçi qrupunun iclası keçirilib. Tədbirdə işçi qrupun üzvləri, hüquq və konsaltinq şirkətlərinin nümayəndələri iştirak ediblər.

İclasda çıxış edən Dövlət Vergi Xidmətinin rəisi müavini Samirə Musayeva "Yerli və xarici investisiyaları MMC-lərin elektron dövlət qeydiyyatı prosedurlarında yeniliklər, biznesə daxilolma sahəsində ən son islahatlar və "Biznesə daxilolma" indikatoru ilə bağlı müvafiq sahədə təkmilləşmələrin və kommunikasiyanın həyata keçirilməsinə dair 2024-cü il üzrə Yol Xəritəsi" çərçivəsində görülmüş işlər və qarşıda duran vəzifələr barədə təqdimatla çıxış edib. Biznesin təsis edilməsinin qabaqcıl beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla təkmilləşdirilənini bildiren reis müavini startaplar üçün rəqəmsal dövlət xidmətlərinin və informasiyanın şəffaflığının artırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə söz açdı. Qeyd edib ki, yenilənmiş qanunvericiliyə əsasən, yerli və xarici investisiyaları MMC-lərin elektron dövlət qeydiyyatı prosedurları eyniləndirilib. Bu yenilik ölkədə xarici subyektlər üçün elektron qeydiyyat xidmətinin tamamilə əlçatan etməklə biznesə başlama prosesini asanlaşdırıb. "Nəticədə xarici investisiyaları MMC-lərin e-dövlət qeydiyyatı zamanı işçilərlə ilk dəfə bağlanmış əmək müqaviləsi məlumatlarının Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin "e-informasiya" sistemində ötürülməsi, "e-ərizə"yə hüquqi ünvanı təsdiq edən sənədin əlavə olunmasına dair tələbin aradan qaldırılması, xarici fiziki şəxslərlə yanaşı, elektron dövlət qeydiyyatından xarici hüquqi şəxslərin də istifadə etməsi mümkün olacaq", - deyərək S.Musayeva vurğulayıb. O, eyni zamanda əlavə edib ki, elektron Apostil verilmiş xarici mənsəli sənədləri müvafiq program vasitəsilə yoxlamaqla onların tərcüməsinin informasiya sistemi üzərindən notarius tərəfindən distant rəsmiləşdirilməsi və ünvana çatdırılması xidmətinin yaradılması istiqamətində işlər həyata keçirilib. S.Musayeva bildirib:

"Azərbaycanda xarici investisiyaları hüquqi şəxslərin təsisçilərinin xarici fiziki və ya hüquqi şəxs olmasından asılı olmayaraq, elektron qaydada dövlət qeydiyyatına alınması üçün hüquqi əsaslar yaradılıb. Xarici hüquqi şəxslərin qeydiyyat prosesi tamamilə yerli hüquqi şəxslərin qeydiyyat prosedurlarına uyğunlaşdırılıb və bu sahədə mövcud fərqlər aradan qaldırılıb. Sahibkarlıq mühitinin

inkışafı istiqamətində bir sıra əhəmiyyətli islahatlar həyata keçirilib. Bu islahatlar həm sahibkarlıq fəaliyyətinə başlamaq, həm də biznesin sonrakı mərhələlərdə effektiv idarə olunması üçün mühüm addımlar atılmasına əmək qanunvericiliyində bir sıra dəyişikliklər edilib.

Onun sözlərinə görə, "Biznesə daxilolma" sahəsində həyata keçirilən 2022-2023-cü illər üzrə Yol Xəritəsi çərçivəsində qeydiyyat prosesinde sanksiya tətbiq

dəsinin məhdudlaşdırılması kimi tədbirlər görülüb. Bundan başqa, yerli investisiyaları MMC-lər üçün məlumat dəyişikliyi elektronlaşdırılıb. Kommersiya hüquqi şəxsinin adının unikalılığı ilə bağlı imtina üçün əsaslar yaradılıb. Bütün

edilməli şəxslərin nəzərə alınması və kommersiya hüquqi şəxsinin rəhbərinin səlahiyyət müddəti bitdikdə elektron kabinetdən istifadə

bunlar, biznes qurmaq istəyənlər üçün zəruri qaydaların mərhələləri, prosedurları və vaxt itkisini əhəmiyyətli şəkildə azalması

Biznes mühiti və beynəlxalq reytinglər üzrə Komissiyanın Katibliyinin rəhbəri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının İqtisadi siyasət və sənaye məsələləri şöbəsinin sektor müdiri Vüsal Şixəliyev Dünya Bankı Qrupunun yeni "Business Ready" hesabatının metodologiyası və qarşıda duran prioritetlər barədə iştirakçıları məlumatlandıraraq, bu hesabatın dayandırılması "Doing Business" hesabatını əvəz edəcək və şirkətlərin fəaliyyətinin başlanmasını, davam etdirilməsini, bağlanması və ya yenidən təşkil mərhələlərini əhatə edən 10 mövzuya fokuslanacaq: biznesə giriş, biznesin yerləşməsi, kommunal xidmətlər, əmək münasibətləri, maliyyə xidmətləri, beynəlxalq ticarət, vergi, bazar rəqabəti, mübahisələrin həlli və mülkiyyət. V.Şixəliyev sözlərinə görə, hesabat dünya ölkələrində biznes mühiti üçün özəl sektorun inkişafı kontekstində qiymətləndirilir. Azərbaycanın 2025-ci ilin sentyabr ayında nəşr olunaçaq hesabatda daxil ediləcəyi gözlənilməli qeyd edən sektor müdiri bu layihənin ölkədə biznes sahələrinin funksionallığı, bütöv-

lükdə özəl sektorun inkişafına təsir göstərən biznes qaydaları və dövlət xidmətlərinin müqayisəli qiymətləndirilməsi kimi komponentlərə əsaslandığını diqqətə çatdırıb.

İclasda işçi qrupun üzvləri, Xarici İşlər Nazirliyinin Konsulluq İdarəsinin Konsulluq məsələləri şöbəsinin müdiri Anar Məmmədov təmsil etdiyi qurumun "Konsul leqallaşdırılması" informasiya sisteminin təsis edilməsi və leqallaşdırılmış sənədlərin tərcüməsinin "Elektron notariat" informasiya sistemi üzərindən notarius tərəfindən distant rəsmiləşdirilməsi və ünvana çatdırılması xidmətinin yaradılması istiqamətində görülmüş işlər barədə məlumat verib.

İşçi qrupun üzvləri müzakirələr zamanı ölkədə biznes mühiti üçün yaxşılaşdırılması və beynəlxalq reytinglər üzrə yüksək nəticələrin əldə olunması məqsədilə qarşıda duran vəzifələr, o cümlədən təkliflərin təqdim edilməsi ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. İclasda yerli və xarici investisiyaları MMC-lərin elektron dövlət qeydiyyatı prosedurlarında yeniliklər və biznesə daxilolma sahəsində həyata keçirilən islahatlar müzakirə edildi. Müxtəlif qurumların nümayəndələri, özəl şirkətlərin təmsilçiləri, ekspertlər layihə ilə bağlı təkliflərini səsləndiriblər.

Aygün İBRAHİMOVA,
"Respublika".

Azərbaycan yenidən Dünya Bankının "Business Ready" hesabatında yer alacaq

XX əsrin bəlası - Deportasiya

İrəvan Qərbi Azərbaycanın neinki bütün Qafqazda, hətta Şərqi ölkələrində belə ən iri ticarət, elm və mədəniyyət mərkəzi, tiplik müsəlman şəhəri olmuşdur. İrəvanda xalqımıza məxsus tarixi abidələr çox idi. Burada bir-birindən görkəmli 8 məscid tikilmişdir. Əzəmətli Göy məscid və Günlük-lü məscid son dövrlərə qədər qalırdı. Şəhərin bir tərəfi mənbəyini Göyçə gölündən alan Zəngi çayının sıldırım təpəsi üstündə, o biri tərəfi isə çuxurda yerləşirdi. Ağrı dağı vadisi bura qədər uzanırdı. İrəvanın ətrafı sıx meşə və bağlarla əhatə olunmuşdu.

İrəvan şəhəri bütöv Azərbaycanın tarixinə görə ən qədim, coğrafi-siyasi mövqeyinə görə ən strateji, təbiətinə görə ən zəngin bölgələrindən

İrəvanın başı üzərindən felakət qasırğası zaman-zaman ötüb keçmişdir. İrəvanda türklərə məxsus olan çoxsaylı abidələr dəfələrlə ermənilər tərəfindən dağıdılmışdır. Bu ağır-acı günlərdə Şimali və Cənubi Azərbaycanın İrəvana köməyi sayəsində yerlə-yeksan edilmiş tarixi abidələr yenidən bərpa edilmişdir. Bir sözlə, Ermənistan ərazisi Azərbaycanın ayrılmaz bir parçası olmuşdur.

Toponimlər, yer adları, tarixi sənədlər, abidələr sübut edir ki, sonralar yaradılan qondarma Ermənistan ərazisində azərbaycanlılar çoxluq təşkil etmişlər.

1880-ci ildə İrəvanda səfərdə olan arxeoloq Uvarov məşhur Göy məscidinin uzaqdan çəlb edən günbəzinə və bir cüt uca minarəsinə heyranlıqla yazırdı: "Məscidin üstündən boylanan çə-

sində erməni vandalları son deportasiyanı da reallaşdırdılar. Qışın şaxtılı-çovğunlu günlərində 300 minə yaxın soydaşımız Qərbi Azərbaycandan, qədim tarixi olan İrəvan şəhərindən zülm və işgəncə ilə qovuldu. İrəvan şəhərində bir nəfər də olsun azərbaycanlı qalmadı.

Təpəbaşı, Toxmaqgöl, Dəmirbulaq, Gedərçay məhəllələri kimlərə qaldı? İrəvan şəhərindəki başı göylərə ucalan minarəli məscidlər, Göy, Novruzəli, Günnükü, Hüseynəli, Qala, Hacı bəyim, Zaxan məscidləri özəli sahiblərinin adını daşıyırdı. Həmin illərdə ermənilər İrəvanı "Kavkazskiy kalenda"nın 1894-cü il tarixli nəşrində qeyd edilir ki, İrəvanda

Qərbi Azərbaycan bizim tarixi torpağımızdır, bunu bir çox tarixi sənədlər təsdiqləyir, tarixi xarıtlar təsdiqləyir, bizim tariximiz təsdiqləyir. Ancaq əfsuslar olsun ki, ermənilər Qarabağdakı kimi, Qərbi Azərbaycanda da bizim bütün tarixi-dini abidələrimizi yerlə-yeksan ediblər, dağıdıblar, azərbaycanlıların tarixi irsini silmək istəyiblər, ancaq buna nail ola bilməyiblər.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

"Böyük Ermənistan" iddiası ilə 200 ildən artıq bir dövrdə nahaq qanlar axıdan, şəhər və kəndləri dağıdıb vuran qoyan, eyni zamanda özünü "zavallı və əzabkeş" bir xalq kimi qələmə verən, güclü dövlətlərin qoltuq ağacına çevrilən erməni vandallarının işğalçılıq siyasəti ömrü boyu bizi düşündürmüşdür. 1828-ci ildən çar Rusiyasının tabeliyinə keçmiş indiki Ermənistan hazırda cəmi-cümlətanı 2 milyon erməni yaşayır. Dünya ölkələrində də bu qədr erməni vardır. Yəqin ki, indiki Ermənistan ərazisi 6-7 milyonluq əhali üçün heç də darlıq etməz. Bəs onda nəyə

öz tarixi torpaqlarında yaşamaq üçün böyük fədakarlıq göstərmişdir. Ancaq buna baxmayaraq, tarixin müxtəlif vaxtlarında xalqımız öz doğma torpaqlarından məhrum edilmişdir. XX əsr bu baxımdan Qərbi azərbaycanlılar üçün çox böyük faciələr gətirmişdir.

Təəssüflər olsun ki, həmin dövrdə Zəngəzur da Azərbaycan qoparılib nankor qonşularımız olan Ermənistanla birləşdirildi. Həmçinin Göyçə mahalı, Dilican və Qərbi Azərbaycanın digər əraziləri də Ermənistanla verildi. Bu, xalqımıza qarşı növbəti cinayət idi.

azərbaycanlılara zərbə vurmağa çalışıblar.

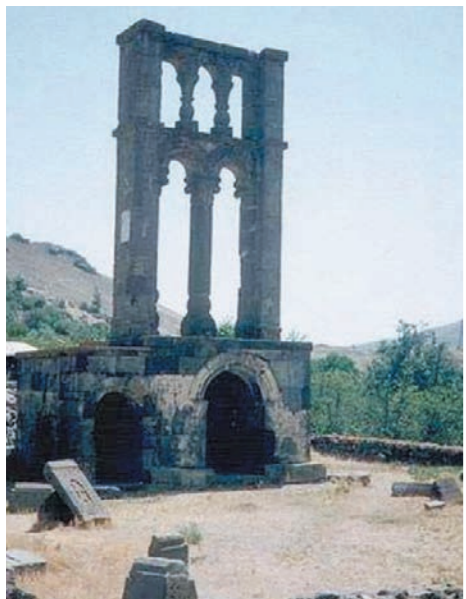
1988-ci ildə "əzabkeş" ermənilər yenidənqurmaya sığınaraq Azərbaycan xalqına qarşı mənfur daşnak siyasətinin ən qəddar variantını həyata keçirdilər. 1988-ci ilin fevralından noyabr ayına qədər Ermənistanın azərbaycanlılar üçün böyük amansızlıqla üzlaşdı. Nəhayət, Qərbi azərbaycanlılar so-

İRƏVAN ƏZƏMƏTLİ TARİXİ ABİDƏLƏRİ İLƏ MƏŞHUR İDİ

biri olmuşdur, bir sözlə, bu məkanın hər qarışında türklərin ayaq izləri var.

Türk-Oğuz yurdu olan qədim İrəvan ərazisində azərbaycanlılara məxsus saysız-hesabsız yeraltı və yerüstü maddi mədəniyyət nümunələri, kurqanlar, qala, saray və istehkam qalıqları, karvansaralar, qəbirüstü sənəduqələr, at-qoç heykəlləri, məbəd, pir və ocaqlar olub.

İrəvanda maddi mədəniyyət nümunələrinin bir hissəsi tarix boyu arasıkəsilməz hərbi yürüş-

lər, müharibələr nəticəsində, zaman-zaman bu yerlərə köçürülüb gətirilən, tarixi torpaqlarımızda isti yuva tapan erməni vandalları tərəfindən məhv edilmiş, bir hissəsi isə erməniləşdirilərək mənimləndirilmiş, daşlara yazılmış yaddaş pozmaq və ya dəyişmək daşnak quldurlara nəsihət olmamışdır.

"Ermənistan azərbaycanlıların tarixi coğrafiyası" kitabında yazılır: "1679-cu il iyunun 4-də zəlzələ İrəvanı yerlə-yeksan etmişdir. İrəvanın yeni hökmdarı təyin olunmuş Zal xanı təbrik etmək üçün zəlzələdən bir qədər əvvəl bura gəlmiş Əylisli Zəkəriyyə həmin hadisə haqqında danışdı ki, daşı-daş üstündə qalmadı, məscidlər, karvansaralar, kilsələr dağıdıldı, qala yerlə-yeksan oldu, körpülər yandı, sular batdı, ölən-qalanlar çox oldu. Ətrafda it-pişik də gözə dəymirdi. Abbasqulu xanın kürekəni Zal xan çapar göndərib bu sitem haqqında dörd yana xəbər yaydı. Gəncədən 800 adam gəldi. Məhəmməd bəy Naxçıvandan böyük bir dəstə gətirdi. Bərdədən, Zəyəməndən, Təbrizdən qonşu xanlıqlar və sultanlıqlardan o qədər adam gəlmişdi ki, qala ətrafında tərpenməyə yer yox idi...".

tir sanki müsəlman ələmində tutduğu mövqeyinin nə qədər mühüm olduğunu bütün dünyaya sübut etmək istəyir".

Təəssüf hissi ilə demək lazımdır ki, qədim yaşayış məskəni olan İrəvan şəhərinin tarixini əks etdirən maddi mədəniyyət abidələri, incəsənəti, bədii yaradıcılıq nümunələri, qayaüstü yazı və rəsmlər erməni şovinistləri tərəfindən yox edilmiş, bəziləri isə erməniləşdirilmişdir.

Ayrı-ayrı illərdə Qərbi Azərbaycanın İrəvan şəhərində mövcud olan maddi-mədəniyyət nümunələri bu gün dünya ictimaiyyətinə erməni tayfaları kimi təqdim olunmasından heç bir elmi əsası yoxdur, hətta məntiqdən kənarıdır.

Tarixi mənbələr göstərir ki, İrəvanın tarixi abidələri, ziyarətəgahları türklərə məxsusdur. Burada erməniyə məxsus heç nə yoxdur. Təəssüflər olsun ki, bu abidələr XX əsrin əvvəlində, 1918-1920-ci il azərbaycanlıların deportasiyası dövründə, həmçinin 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların ata-baba yurdlarından köçürülməsi dövründə haylar tərəfindən dağıdılaraq məhv edilmişdir.

1988-ci ildə Mixail Qorbaçovun və Moskvada ki digər ermənipərəst qüvvələrin xəyanəti nəticə-

8 məscid fəaliyyət göstərirdi. İrəvan ziyalıları həmişə Göy məscidə yığışır, elmi söhbətlər edir, şeirlər deyirdilər.

İrəvan xanlığı tarixə döndü. Xanlıqda ki "Pənax xan" körpüsü, "Pənax xan bulvarı" yaşlı nəslin yaddaşından heç vaxt silinməyəcək. İrəvan xanı olmuş Hüseynəli xanın tikirdiyi Göy məscid 1988-ci il deportasiyasından sonra yerlə-yeksan edildi. Haylar belə bir yalan uydurdular ki, "Göy məscid" türklərə yox - iranlılara məxsusdur. Belə uydurmalar çoxdur.

Ermənilər İrəvan şəhərindəki tarixi türk abidələrinə sahib çıxa bilməz, yaxud izini itirməyə cəsarətləri çatmaz.

Ermənilər yaxşı-yaxşı fikirləşməlidirlər ki, İrəvanda türk abidələrini tarixdən silə bilməzlər. Mütləq günlərin bir günündə türk oğulları Dilican dərəsinə keçib, Göyçə gölünü qucaqlayıb İrəvan şəhərinə dönəcək, yerlə-yeksan olunmuş abidələr bərpa ediləcək, haylar haradan gəliblərsə ora qaçdacaq, köçəri tayfa olaraq qalacaqlar...

Qadir ASLAN,
"Respublika".

Yurd yerlərimiz

bizi gözləyir

görə faşist xislətli ermənilər Ermənistanla yaşayırlar?

Anadolunun bir hissəsini, Cənubi Azərbaycanın yarısını qatılmaqla Xəzər dənizə qədər "böyük Ermənistan" yaratmaq iddiasında olan ermənilər bu qədr ərazi ilə nə etmək fikrindədirlər?

XX əsrin ayrı-ayrı illərində erməni daşnakları Qərbi Azərbaycanın ayrı-ayrı ərazilərində analoqu olmayan faciələr törətmiş, dinc insanları zülm və işgəncə ilə qətlə yetirmiş və ata-baba yurdlarından zorla qovmuşlar.

Qərbi Azərbaycan tarixi Azərbaycan diyarıdır. Şəhərlərin, kəndlərin adları Azərbaycan mənsəlidir və biz yaxşı bilirik ki, indiki Ermənistan ərazisində tarix boyu azərbaycanlılar yaşayıb, İrəvan xanlığının ərazisində görkəmli ziyalılar yetişib, ermənilər buraya Türkmənçay və Ədirne müqavilələrindən sonra Osmanlı imperiyasının və İranda köçürülüb gətirilənlər. Bu xain quldurlar çox keçmədən uzun illər burada yaşayan azərbaycanlılara qarşı xəyanət törədib, nahaq qanlar axıdıblar.

Xalqımız əsrlər boyu Qərbi Azərbaycanda öz hüquqlarını qorumaq üçün,

Bununla Qərbi azərbaycanlıların faciələri bitmədi. 1948-1953-cü illərdə İ.Stalin, Molotov və digər ermənipərəst qüvvələrin xəyanəti nəticəsində soydaşlarımızın növbəti deportasiyaya məruz qaldılar, 150 min azərbaycanlı tarixi torpaqlarından Azərbaycanın Kür-Araz ovalığına köçürüldü. Bu köçürülmə zamanı bir çox insanlar isti iqlim şəraitinə tab gətirə bilmədi. Köçürülmə 1953-cü ildə İ.Stalinin ölümündən sonra dayandırıldı. Neçə-neçə ailələr yerdən həsrətində olduqları doğma yurdlarına qayıtdılar.

Artıq 36 ildir ki, Qərbi azərbaycanlılar Qüçu əllərindən ayrı düşmüşlər. Onların hər biri vətən, yurd həsrəti ilə yaşayır. 2020-ci ildə Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəlik məharəti sayəsində 30 ilə yaxın işğal altında olan torpaqlarımız qaytarılmışdır. İndi əsas hədəfimiz Qərbi Azərbaycan ərazisindəki torpaqlarımızın geri qaytarılmasıdır. Buna gücümüz də çatır, iradəmiz də.

Biz əminik ki, Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyası reallaşacaq, soydaşlarımız köç karvanları ilə qəribə səmiz yurd yerlərinə dönəcəklər...

Babam Qara Məmmədov uzun illər Basarkəçer rayon qəzetinin redaktoru olub və digər rəhbər vəzifələrdə çalışıb. O söyləyirdi ki, ermənilər həmişə türk xalqlarına qarşı düşmənçilik mövqeyində dayanıb. Hər vasitə ilə

nuncu nəfərə qədər min illər yaşadığı torpaqları zülmə terk etdilər. Beləliklə, son 100 ildə indiki Ermənistan ərazisindən 2,5 milyon azərbaycanlının qəddarlıqla qovulub çıxarılması prosesi başlandı. Qərbi azərbaycanlıların deportasiyaya məruz qalmasında xəyanətkar Mixail Qorbaçovun rolu böyük oldu. Ermənilər Qorbaçovun həyat yoldaşı Raisa xanıma qiymətli daş-qaşlarla bəzədilər. Onlar söz verdilər ki, Moskva Qarabağ məsələsində çaç qardaşları olan ermənilərin arxa, dayağı olacaqdır.

Artıq 36 ildir ki, Qərbi azərbaycanlılar Qüçu əllərindən ayrı düşmüşlər. Onların hər biri vətən, yurd həsrəti ilə yaşayır. 2020-ci ildə Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəlik məharəti sayəsində 30 ilə yaxın işğal altında olan torpaqlarımız qaytarılmışdır. İndi əsas hədəfimiz Qərbi Azərbaycan ərazisindəki torpaqlarımızın geri qaytarılmasıdır. Buna gücümüz də çatır, iradəmiz də.

Biz əminik ki, Qərbi Azərbaycana Qayıdış Konsepsiyası reallaşacaq, soydaşlarımız köç karvanları ilə qəribə səmiz yurd yerlərinə dönəcəklər...

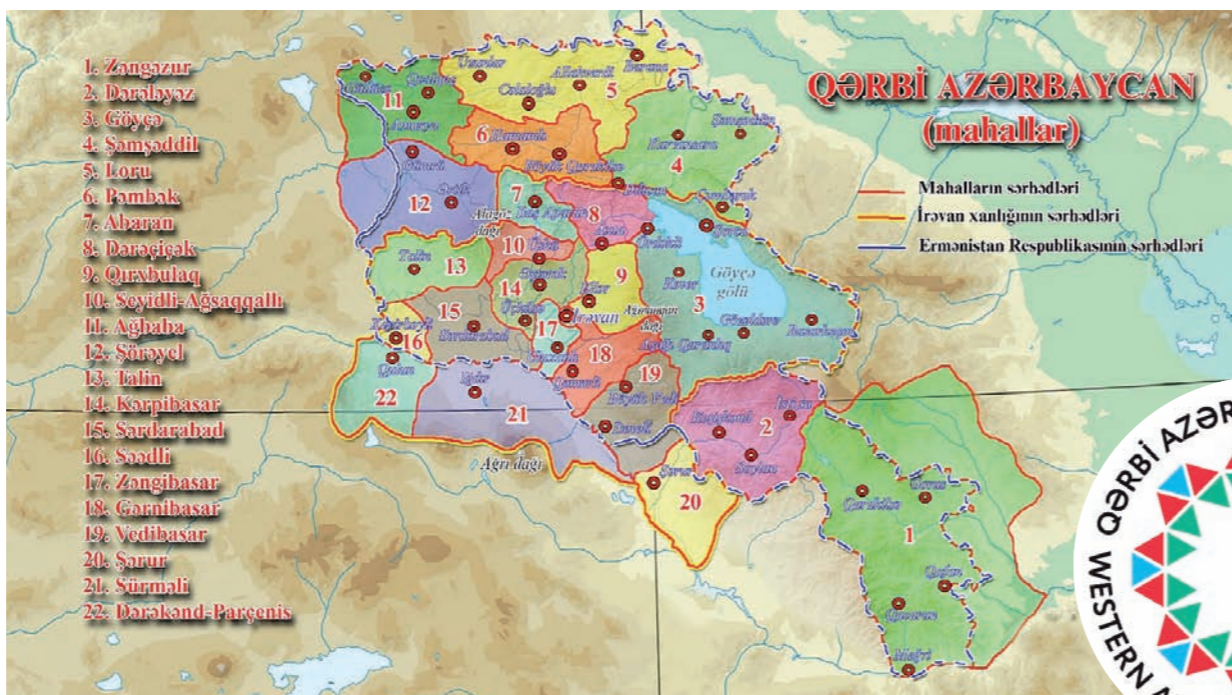
Əminə ASLANOVA,
BDU-nun fizika fakültəsinin müəllimi,
fizika üzrə fəlsəfə doktoru.

Tarixi ədalət yolunda yeni addımlar

Qərbi Azərbaycan torpaqları əsrlər boyu bizim dədə-baba yurdumuz olub. Bu diyarda inkişaf edən zəngin mədəniyyət və tarixi irs xalqımızın ruhuna dərin köklərlə bağlıdır. Hayların Cənubi Qafqaza köçündən sonra kütləvi deportasiyalar, soyqırımları başladı. Buna baxmayaraq, bu torpaqlara olan bağlılığımız heç vaxt qırılmadı. Xalqımızın yaddaşında və ürəyində Qərbi Azərbaycan torpaqları hər zaman bir azadlıq, ədalət, tarixi irsimizin qayıdış məkanı kimi qaldı. Hətta məskunlaşmadan məhrum olduğumuz dövrlərdə də bu torpaqların adı və xatirəsi nəslidən-nəslə ötürüldü.

44 günlük Vətən müharibəsi bu mərhumiyyətlər dövrünə son qoydu. Qarabağ torpaqlarının düşmən tapdağından azad edilməsi xalqımızın gecikmiş ədalətini bərpasına doğru addımı oldu. Qarşıda duran ən mühüm məsələlərdən biri Qərbi Azərbaycan torpaqlarına soydaşlarımızı yenidən qovuşdurmaqdır.

Bu torpaqlara qayıdış fiziki məkanın bərpası, həm də mədə-

ni və mədəni doğuşun simvolu olacaq. Qərbi Azərbaycan torpaqlarına yenidən məskunlaşma xalqımızın tarixən yaşadığı əzəmətin və iradənin dirçəliyi deməkdir. Bu proses bir tərəfdən haqqın bərpa olunması, digər tərəfdən isə dünya ictimaiyyətinə ədalətin qələbəsinə göstərməkdir. Deportasiya və soyqırım kimi başlıca qarşı ən ağır cinayətlərdən zərər görmüş xalqımı-

zın bu torpaqlara geri dönməsi, eyni zamanda beynəlxalq hüququn norması və prinsiplərinin yerinə yetirilməsinin nümunəsi olacaqdır. Bu səbəbdən də soydaşlarımızın Qərbi Azərbaycan torpaqlarına qayıdışı tarixi bir hadisə olacaqdır.

Qərbi Azərbaycandan qovulduqların bütün soydaşlarımız öz yurdlarına qayıtmaq hüququnu bərpa etmək məqsədilə qəbul

olunmuş "Qərbi Azərbaycan Qayıdış Konsepsiyası" böyük əhəmiyyətə malikdir. Bu konsepsiyaya tarixi ədalətin bərpası yolunda atılmış ən vacib addımlardan biridir və həmyerlilərimizin öz dədə-baba torpaqlarına qayıtmaq hüququnu bərpa etməyi hədəfləyir. Sənəd Ermənistan ərazisində yaşayan azərbaycanlıların tarixi varlığını və onlara qarşı həyata keçirilən de-

portasiya və soyqırımı kimi ağır cinayətləri dünya ictimaiyyətinə bir daha xatırladır.

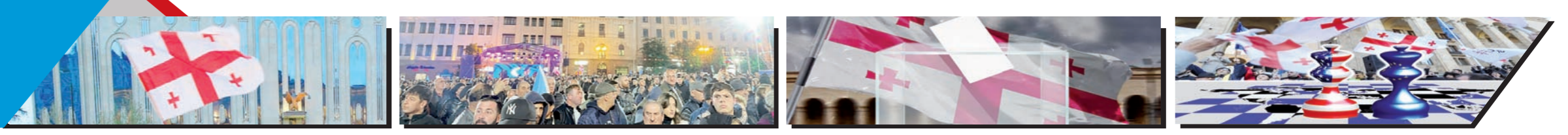
Xatırladaq ki, 2022-ci il dekabrın 24-də ölkə başçımız cənab İlham Əliyev Qərbi Azərbaycan ziyalıların bir qrup nümayəndəsi ilə yeni icma binasında görüş keçirərək mühüm strateji məsələlərə toxunub və onların qarşısında mühüm vəzifələr müəyyən edib.

Bu görüşün tarixi əhəmiyyəti Qərbi Azərbaycan məsələsinin dövlətin diqqət mərkəzində olmasını bir daha təsdiqlədi və ölkəmizin bu istiqamətdə prinsiplərinə mövqeyini nümayiş etdirdi. Dövlət başçısı görüş zamanı vurğuladı ki, azərbaycanlıların öz tarixi torpaqlarına sülh yolu ilə qayıdışı beynəlxalq hüquqa əsaslanan bir məsələdir. Qeyd edək ki, Qərbi Azərbaycan İcması 1989-cu ildən Qərbi Azərbaycan qaçqınlarının problemləri ilə məşğul olan və 1988-1991-ci illərdə qaçqın düşən azərbaycanlılar barədə

faktların və sənədlərin toplandığı və saxlandığı ictimai qurumdur. Dövlət başçısı Qərbi Azərbaycan İcmasının üzvlərinə və ziyalılarına bir sıra konkret vəzifələr tapşırıb. Bu vəzifələr icmanın fəaliyyətinin genişləndirilməsi, beynəlxalq ictimaiyyətlə effektiv əlaqələrin qurulması, Qərbi Azərbaycanla bağlı həqiqətlərin dünyaya çatdırılması, hüquqi əsasların möhkəmləndirilməsi və soydaşlarımızın dədə-baba yurdlarına qayıdış prosesində həmrəyliyin gücləndirilməsi daxildir.

Bu günlərdə Qərbi Azərbaycan İcması Milli Məclisin sədri Səhibə Qafarova müraciət ünvanlayıb. Məktubda Milli Məclisdə Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələləri üzrə qurumun yaradılması təklifi irəli sürülür. Bildirilir ki, parlamentdə belə bir qurumun yaradılması, ilk növbədə, sözügedən məsələ ilə bağlı ölkədəki konsensusu nümayiş etdirəcək, həmçinin Qərbi Azərbaycan məsələsinin qanunvericilik aspektləri ilə yanaşı, parlament diplomatiyası xətti ilə də effektiv şəkildə davam etdirilməsinə imkan verəcəkdir.

Röya RÜSTƏMLİ,
"Respublika".

GÜNÜN
SİYASİ
NƏBZİ

(əvvəl 1-ci səhifədə)

"Gürcü Arzusu" artıq neçə illərdir ki, Gürcüstana sabitlik gətirib, qonşu ölkələrlə sülh şəraitində yaşamağa üstünlük verir. Müxalif "Vahid Milli Hərəkat" koalisiyasında isə siyasi xətt tamamilə fərqlidir. Onlar Qərblə əlaqələri daha da inkişaf etdirib, Rusiyaya qarşı radikal mövqə sərgiləyirlər.

İndiyə qədər Gürcüstanda seçki öncəsi vəziyyət demək olar ki, hər keçən gün gərginləşməkdə davam edib. Oktyabrın 23-də hakim "Gürcü Arzusu - Demokra-

Mdinaradze müxalifətin "Gürcüstana Avropa İttifaqını seçir" adlı aksiyası haqqında danışıqarkən deyib ki, müxalifət bu mitinqlə seçkiləri bir həftə öncə uduzduğunu elan etmiş olub. Göründüyü kimi, Gürcüstanda bir gün sonra keçiriləcək parlament seçkiləri bu ölkənin yeni strateji siyasət yoluna qərar verəcəyindən, seçkilərin nəticəsindən sakitliklə qəbul olunacağını sual altına alır. Gürcüstandakı siyasi qarşıdurmanın ən

ya səs verəcəyini təxmin edirlər. Onlar bu qənaətə ona görə gəliblər ki, "Gürcü Arzusu" iqtidara gəldikdən sonra ölkədə sabitlik yarada bilib, Rusiya ilə münasibətləri qaydaya salıb, Osetiya və Abxaziya siyasətində müsbət addımlar atılıb. Onu da qeyd edək ki, hazırkı hökumət Gürcüstana Avropa İttifaqına yaxınlaşmasına qarşı çıxmır. Lakin ölkənin milli maraqlarını daha öndə tutur, Qərbin ixrac etdiyi milli-mə-

ropa İttifaqı Gürcüstani təkcə maliyyə yardımlarına qoyulan qadağalarla deyil, quruma üzvlük prosesinin qəbul olunmaması ilə də hədələyir. Artıq Avropa İttifaqında (AI) bəyan ediblər ki, Gürcüstana quruma üzvlük prosesi dayanıb. Qurum həmin bəyanatda indiki iqtidarın dövründə Gürcüstana heç vaxt quruma üzv olmayacağı fikrini səsləndirib. Təsisat Gürcüstani həm də vətəndaşların vizasız gediş-gəlişdən məhrum etmək haqqında da fikirləşir.

Azərbaycan isə Gürcüstandakı bu siyasi prosese sabitlik,

Qərbin seçki prosesinə
müdaxilə cəhdi

tik Gürcüstana" partiyası paytaxt Tbilisidə aksiyaya keçirib. Dinc aksiyada partiyanın qurucusu və fəxri sədri Bidzina İvanişvili, partiyanın sədri İrakli Qaribaşvili, Baş nazir İrakli Kobaxidze, parlamentin sədri Şalva Papuaşvili və on minlərlə insan iştirak edib.

Bundan bir neçə gün öncə isə Gürcüstana müxalifət partiyaları, eləcə də vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları paytaxt Tbilisidə "Gürcüstana Avropayı seçir" adlı genişmiqyaslı mitinq keçirib. Aksiyaya iştirakçılarına müxalifət liderləri ilə yanaşı, prezident Salome Zurabişvili də qoşulub. Zurabişvili Gürcüstana AI-yə daxil olaraq yaxşı tərəfdaş və müttəfiq olacağını deyib. "Gürcü Arzusu" partiyasının icraçı katibi Mamuka

vacib məqamlarından biri də global güclərin seçki prosesinə müdaxilə etmələridir. Cənubi Qafqaz əlverişli strateji mövqeyə sahib olduğu üçün burada möhkəmlənmək hər bir siyasi oyunçunun prioritetidir. Nəzərə almaq lazımdır ki, Gürcüstana həmin aktorların əsas hədəfidir. ABŞ və Avropa İttifaqı Ermənistanda üstünlüyü ələ aldıqdan sonra növbəti ölkə kimi Gürcüstana gözlənir. Təbii ki, onlar indiki vəziyyətdə bunun o qədər də asan olmadığını görüb siyasi rıçaqlara əl atıb, seçki öncəsi Gürcüstana hakimiyyətinə misilsiz təzyiqlər göstərməkdə davam edirlər. Kollektiv Qərb bununla hakim partiyanın sosial bazasını zəiflətməyi düşünsə də, analitiklər seçkilərin 60-65 faizinin hakim partiya-

nəvi dəyərlərə zidd qanunları qəbul etmə. Bu isə Qərbin qıçığına səbəb olur.

ABŞ və AI "Gürcü Arzusu"nu avtoritar siyasət yürütməkdə ittiham edərək bu günə qədər Gürcüstana qarşı bir neçə qətnamə və qadağalar qəbul edib. Belə ki, son olaraq Brüssel ölkəyə ayırmalı olduğu 121 milyon avro vəsaiti dondurduğunu bildirmişdi. Yaxın günlərdə AI-nin Gürcüstandakı səfiri Pavel Herçinski açıq şəkildə qeyd edib ki, Gürcüstana Avropa İttifaqının 121 milyonluq yardımını itirib və bu sadəcə cari yardım proqramlarına aiddir. Əgər gürcülər səsvermə ilə Avropa İttifaqına üzvlük prosesini davam etdirməmək qərarını versələr, qurum tərəfindən ayrılacaq bütün maliyyə yardımlarını itirəcəklər. Av-

dayanıqlı siyasi hakimiyyətin formalaşması və xarici güclərin bölgəyə cəlb olunmaması çərçivəsində yanaşır. "Gürcü Arzusu"nun da məsələyə bu prizmadan yanaşmasını nəzərə alaraq, deyə bilərik ki, indiki hakimiyyətin seçkilərdə qələbə qazanması rəsmi Bakının maraqlarına uyğundur. İki qonşu ölkə arasındakı əməkdaşlıq təkcə siyasi deyil, həm də iqtisadi sahələrdə güclü əlaqələrlə müşayiət olunur. Gürcüstana Azərbaycanın regiondakı mühüm tərəfdaşdır və hər iki ölkə arasında birgə həyata keçirilən infrastruktur layihələri Cənubi Qafqazın inkişafına böyük töhfə verir.

Musa BAĞIRLI,
"Respublika".

Sabah Gürcüstanda növbəti parlament seçkiləri keçiriləcək. Lakin ölkədə seçkilər öncəsi həyəcanlı ab-hava hökm sürür, çünki seçkiyə olan inam ciddi sarsıntılara məruz qalıb. Avropa İttifaqının Gürcüstana təşkilat üzvlük perspektivini bloklaması da vəziyyəti daha da gərginləşdirib. Qərbdən gələn təzyiqlər günbəgün artır, ABŞ-ın dəstəklədiyi müxalifət isə seçkilərin nəticələrinin saxtalaşdırılacağına iddia edərək ölkədə iğtişaş yaratmaq üçün əlverişli məqam axtarıb.

Belə bir vəziyyətdə Gürcüstana gələcəyi sual altındadır. Seçki sonrası bu gözlənilməz gərginlik ölkəni hansı istiqamətə aparacaq? Əsas sual budur: Gürcüstana bu burulğandan neçə çıxacaq, yoxsa regionda yeni bir qeyri-sabitlik mənbəyi yarana-caq?

Məlumdur ki, Gürcüstanda qəbul edilən "Xarici təsirlər haqqında" və "Ailə dəyərlərinin və yetkinlik yaşına çatmayanların müdafiəsi haqqında" qanunlar Qərbi fiyaskoya uğradıb. Gürcüstana öz ailə və mədəni dəyərlərini qorumaq sayələrini həzm etməkdə çətinlik çəkən qərəzli dairələr öz "ideologiyalarını" və pozuculuq əməllərini zorla qəbul etməyə çalışırlar. Məhz bu gün Qərbin əlində alətə çevrilən "Milli Hərəkat" partiyası və onun müttəfiqləri sanki demokratik yolla hakimiyyətə gəlməkdən daha çox ölkəni xaosa sürükləməkdə maraqlıdırlar. Görünür, onlara belə tapşırıq verilib. Gürcüstanda iğtişaş və qarışıqlıq baş qaldırsa, heç bir halda müsbət nəticə verməyəcək. Əksinə, Qərbin yaratmaq istədiyi "ikinci Ukrayna" ssenarisini həmişə güncü xalqı, həm də bütövlükdə region üçün böyük təhlükə doğuracaq. Bütün bunlarla yanaşı, ölkə rəsmiləri də öz narahatlıqlarını dilə gətirirlər. Gürcüstana parlamentinin sədri Şalva Papuaşvili "Gürcü Arzusu" partiya-

sının mərkəzi qarargahında keçirdiyi brifinqdə deyib ki, Gürcüstana dövlət çevrilişinə hazırlıqlar davam edir. Son proseslərin təhlili və araşdırmalar bunu deməyə əsas verir: "Bəzi analitiklər və müşahidəçilər göstərir ki, xaricdən maliyyələşən qüvvələrin xarici donorların köməyi ilə qeyri-konstitusion hökumət dəyişikliyinə hazırlıqlar davam edir. Bu, 2020-ci ildəki dövlət çevrilişi cəhdinin təkrarı olacaq. Belə cəhdlər oktyabrın 27-də gözlənilir".

Qeyd edək ki, artıq Qərbin təzyiqləri fonunda bir sıra yardım paketlərinin ləğvi də reallaşdırılıb. ABŞ və Avropa İttifaqı Gürcüstana sanksiyalar tətbiq etməkdən çəkinmir. Belə ki, rəsmi Vaşinqton 2024-cü ildə rəsmi

Tbilisiyə yardım məqsədilə nəzərdə tutulmuş 95 milyon dollarlıq paketi ləğv edib. Avropa İttifaqı da eyni cür davranaraq cari ildə Gürcüstana silahlı qüvvələrinə dəstək üçün Avropa Sülh Fondundan ayırdığı vəsaiti dondurub.

Unutmaq olmas ki, Gürcüstana baş verən hər hansı xaos bizim üçün də təsirsiz ötürməyəcək. Gürcüstana təkcə qonşu döv-

lib. Konfrans zamanı Qərbin Gürcüstana müdaxiləsi kəskin şəkildə pislənib.

Maraqlıdır ki, Gürcüstana əhəlinin əksəriyyəti öz ailə dəyərlərinə, adət-ənənələrinə və mədəniyyətinə dərin hörmətlə yanaşır, bu dəyərləri qorumağa sadıqdır. Məhz bunun üçün kollektiv Qərb Rusiyaya qarşı yeni cəbhə planı üçün bu tendensiyanı kökündən dəyişmək istəyir.

di. Bu addımla əksinə, Rusiya ilə münasibətlər daha da gərginləşdi. Bunun nəticəsində Abxaziya və Cənubi Osetiya münasibətləri həll olunmamış qalır. Üstəlik, Qərb dəfələrlə Gürcüstana Ukrayna müharibəsinə birbaşa müdaxilə etməsinə tələb edib, bu isə Tbilisini çətin bir seçim qarşısında qoyub.

Qərb elitası fərqli bir "dünya" qurmaq istəyir - ənənəvi dəyərlə-

Kollektiv Qərb parlament
seçkilərini xaos alətinə
çevirmək istəyir

Üstəlik, bu kimi həmlələr təkcə Gürcüstana edilmir. Belə planların ilkin qurbanı olan Ermənistanı misal göstərmək olar. Digər tərəfdən, Avropa və ABŞ-nin bir-birinə əvəzlənən ideoloji hücumları məhz ölkəmizdə də ifşa olmuşdur. Lakin Gürcüstana profilində bu hal artıq ritorika halını alıb. Belə ki, 2008-ci ildə NATO sammitində Ukrayna və Gürcüstana Alyansa qəbul edilmədi və buna görə müxtəlif ölkələr günahlandırıldı. 2008-ci ildən bəri rəsmi Tbilisi Qərbin dəstəyinə böyük ümid bəsləyirdi. Amma bu dəstək nə maliyyə yardımı, nə də AI ilə əlaqələrdə siyasi və iqtisadi güzəştlərdən ibarət idi. Ancaq uzun illərdir qapı ardında gözlənilən Gürcüstana meyusluqla üzleş-

rə, mədəniyyətə və dinə yer olmayan, xaosun hökm sürdüyü bir dünya. Onlar qloballaşma adı altında bir mərkəzdən idarə etmək ideyasını çoxdan ortaya atıblar. Geosiyasi vəziyyətin dəyişməsi ilə Gürcüstana da öz suverenliyini qorumaq üçün mübarizəyə davam edir. Bu mübarizə yalnız global planlara qarşı deyil, həm də Gürcüstana öz müstəqilliyini və dəyərlərini qorumaq üçün verdiyi bir savaşıdır. Qərbin Gürcüstana tətbiq etmək istədiyi neokolonial modellərə qarşı durmaq, öz milli irsini və suverenliyini müdafiə etmək üçün atılan addımlar ölkənin müstəqillik arzularını daha da gücləndirir.

Nurlan ABDALOV,
"Respublika".

RƏYLƏR, MÜLAHİZƏLƏR

Gürcüstanda
seçkilərə
davamlı təzyiqlər

Cənubi Qafqazda ilk olaraq Gürcüstana qərbbeyilli siyasət yürütməyə başladı və müəyyən dəstək də aldı. Ancaq Gürcüstana öz ərazi bütövlüyünü bərpa etmək üçün hərbi yolu seçməkdə bir qədər çətin vəziyyətə düşdü və biz rus ordusunun Tbilisi sülhünə qədər gəlib çıxacağını şahidi olduq.

Naqif HƏMZƏYEV,
Milli Məclisin deputatı.

Həmin anda Gürcüstana faktiki olaraq tək qaldı və çox çətin dövrlər yaşadı. Ondan sonrakı dövrdə hakimiyyətdə müəyyən dəyişikliklər edildi və hakimiyyətə gəlmiş qüvvələr daha çox balanslaşdırılmış siyasət həyata keçirməyə, region dövlətləri ilə münasibətləri normallaşdırmağa və iqtisadi potensialını artırmağa çalışdı. Otən müddət ərzində bir çox uğurlar da əldə edildi və hazırda hakimiyyətdə olan "Gürcü Arzusu" partiyası seçkilərdə növbəti qələbəsini qazanmaq istəyir.

Qərb açıq şəkildə müxalif partiyaları dəstəkləyir. Onlar bu fürsəti dəyərləndirərək Gürcüstana təkrar söz sahibi olmaq və bu ölkəni öz nəzarətləri altına salmaq istəyirlər. Nəticə etibarilə Rusiyaya qarşı Ukraynadən sonra ikinci cəbhənin açılması prosesində Gürcüstana aktiv iştirakını təmin etməyə cəhd edirlər. Bu baxımdan da Qərb dairələri açıq şəkildə rəsmi Tbilisiyə təzyiqlər edirlər və bu ölkənin daxili işlərinə qarışmadan qətiyyətlə çəkinməlidir. Hətta bu seçkilərin tələyinə təsir edə biləcək mövqə sərgiləməklə özlərinin daim arqument kimi istifadə etdiyi insan haqları, demokratiya, seçki ədalətli prinsiplərinə zidd gedirlər. Bu isə açıq şəkildə onu deməyə əsas verir ki, Qərb mövqə Gürcüstana hakimiyyətinin ömrünü qısaltmaq niyyəti güdür.

Görünür ovdə ki, Cənubi Qafqazda uzunmüddətli və dayanıqlı sülhün əldə edilməsi Qərbin maraqlarına xidmət etmir. Onların əsas hədəfi Gürcüstana öz nəzarətlərində saxlamaqdır ki, bu səbəbdən də açıq şəkildə təsir edərək onun müstəqilliyini, suverenliyini istəməlidir. Eyni zamanda Azərbaycan Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasını birtərəfli dəstəkləyirlər. Həyata açıq dəstək nümayiş etdirərək sülhü təhdid edirlər. Bu baxımdan da biz Qərbin yürütdüyü siyasətdən çox sayda oxşar cəhətlər müşahidə edirik. Azərbaycanla qarşı qarşıya və ikili standartlardan çıxış etmək siyasəti bu gün Gürcüstana qarşı da tətbiq edilir. Gürcüstana xalqının düzgün seçim edəcəyindən şübhəli yoxdur və bizim üçün ən önəmli məqam bu ölkədə sabitliyin olması, Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlıların sosial rifahının yaxşılaşdırılması üçün təhlifələrin verilməsidir.

Məqsəd demokratiya
adı ilə öz maraqlarını
təmin etməkdir

Gürcüstanda keçirilən seçkilər kifayət qədər böyük maraq doğurur və diqqət mərkəzindədir. Sənki Gürcüstandakı seçkiləri Cənubi Qafqazın gələcək geosiyasi arxitekturasına təsir edə biləcək təəsüratı formalaşdırmağa çalışırlar. Qərb Gürcüstana sülhəmə, qarışdırmaq və öz maraqlarını burada təmin etmək niyyətini də gizlətmir.

İlyas HÜSEYNOV,
politoloq.

Bəzi Avropa və Amerika rəsmilərinin açıqlamaları da bu xüsusda diqqət çəkir. Eyni zamanda Gürcüstana Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlığı kontekstində vizasız gediş-gəlişin təmin olunmasının, viza rejiminin sadələşdirilməsi və liberallaşdırılmasının ləğvi, hətta gələcəkdə sanksiyaların tətbiq olunması ilə bağlı addımlar ultimatum xarakterlidir. Hansı ki, gürcü əhəlinin hökumətə qarşı çıxmasına gətirib çıxarıb. Həm də çalışırlar ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsinə fonunda Gürcüstana yeni bir cəbhə yaratsınlar. Eyni ssenari Moldovada da özünü göstərir. Moldovada həm lider seçkilərinin keçirilməsi və avrointeqrasiya ilə bağlı referendum da bu qəbildəndir. Ayrı-ayrı bölgələrdə eyni ssenari üzrə hərəkət müşahidə olunur.

Gürcüstanda seçkilərin nəticəsini də gözləmədən insanların meydanı axışması və burada Gürcüstana yanaşı, Avropa İttifaqı bayraqlarının dalğalanması həm də seçki sonrası nələrin baş verə biləcəyinin ilkin təəsüratını yaradır. Seçkidə beş siyasi qüvvə mübarizə aparacaq. Bunlardan ikisi bir qədər üstün görünür. "Gürcü Arzusu"na qarşı "Vahid Milli Birlik" öz elektoratının etimadını qazanmağa çalışacaq. "Gürcü Arzusu"nun üstün mövqedə olması da bir realılıqdır. Digər üç siyasi partiya zaman-zaman birləşən və bir-birindən qopan siyasi qüvvələri özündə birləşdirir. Lakin onların ötan seçkilərdən fərqli olaraq orada iştirak etməsi də yeni məqam kimi özünü göstərir. Çünki əvvəl daha çox iki siyasi qüvvə hakimiyyət uğrunda mübarizə aparırdı. Seçki sonrası prezident Salome Zurabişvili ilə bağlı da müəyyən addımlar atıla bilər. Çünki müxtəlif dövlətlərə hökumətin icazəsi olmadan səfərlərinin edilməsi, Gürcüstana parlament respublikası olmasına rağmen prezidentin də xarici siyasətdə iştirak etməsi və bunun hakim partiya ilə razılaşdırılmaması müəyyən ziddiyyətlərə, fikir ayrılıqlarına gətirib çıxarmışdır. Bu baxımdan, Gürcüstandakı seçkilər və seçki sonrası proseslər kifayət qədər böyük maraq doğurur.

HADİSƏLƏR
KONTEKSTİNDƏAZERBAIJAN
COP29 HOST

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Bu siyasətçilər hər dəfə yalan məlumatlar yayaraq reallıqları təhrif etməyə çalışsalar da, nəticədə özlərini zərbə altında qoyurlar. Azərbaycan hökuməti dəfələrlə bu cür əsassız ittihamları təkrar edib, öz siyasətinin şəffaf olduğunu və hüquq-mühafizə orqanlarının fəaliyyətinin beynəlxalq normalara uyğun həyata keçirildiyini sübut edib. Lakin görünən odur ki, bəzi dairələr üçün reallıq deyil, öncədən yazılmış siyasi sənədlər daha vacibdir.

Ümumiyyətlə, Avropa Parlamentinin fəaliyyətində siyasi sifarişlərin üstünlük təşkil etdiyi artıq gizlədilməyəcək dərəcədə aşkardır. İlk baxışdan sadə, lakin məntiqli bir sual yaranır: Avropa Parlamenti hansı əsasla Azərbaycanla bağlı dinləmələr təşkil edir? Axı Azərbaycanın bu qurum qarşısında heç bir öhdəliyi yox-

AZERBAIJAN
COP29 HOST

lənin açıq-aydın ortaya çıxmasına səbəb olur. Türkofo-biyanın dərin kökləri isə Avropada heç vaxt tam yoxa çıxmıyab. Türk Dövlətləri Təşkilatı kimi qurumların uğurlu fəaliyyəti, bu ölkələrin beynəlxalq aləmdəki mövqelərinin möhkəmlənməsi və yeni güc mərkəzlərinin ya-

ərzində Azərbaycanın torpaqlarını işğal etməsinə, yüz minlərlə azərbaycanlın qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşməsinə susublar? İllər boyu beynəlxalq hüququn kobud şəklində pozulmasına, insanların fundamental hüquqlarının əlindən alınmasına heç bir reaksiyanın ve-

Fransada "Sarı jiletli" hərəkatı zamanı baş verən ölüm hallarına da AP səssiz qalır. 2018-ci ildə yarıya qədər artmış vergilərinin artımına etiraz olaraq başlanan bu hərəkat, qısa zamanda ölkə daxilində geniş yayıldı və sosial-iqtisadi ədalətsizliklərə qarşı bir üsyan kimi qəbul olundu. "Sarı jiletli"

Fransa hökumətinin apardığı iqtisadi siyasətlərin aşağı və orta təbəqəyə ağır vurduğunu iddia edirdilər. Bu etirazlar boyunca bir neçə faciəvi hadisə də baş verdi və nəticədə bəzi etirazçılar həyatını itirdi. Fransız polisindən etirazçıları dağıt-

xalq arenada getdikcə güclənən nüfuzunu bir daha sübut edir. Azərbaycan iqlim dəyişmələri kimi global problemlərin həllinə sadıqlığını nümayiş etdirir və bu mötəbər tədbirin təşkilatçısı kimi çıxış edir. Bu, Azərbaycanın yalnız enerji sektorunda deyil, eyni zamanda ekoloji siyasətdə də global güc mərkəzinə çevrildiyini göstərir. Bəzi xarici dairələrin bu prosesə kölgə salmaq cəhdləri isə yalnız siyasi motivli hücumlardan başqa bir şey deyil. Azərbaycan beynəlxalq hüquqa hörmət edən, müstəqil siyasət yürüdən bir ölkə olaraq bu cür qərəzli ittihamların öhdəsindən layiqincə gəlməyə davam edir. Bütün bunların fonunda Avropa Parlamentində səsləndirilən ittihamların, əslində bu qurumun öz ziddiyyətlərində çabaladığını söyləmək mümkündür. Azərbaycanla qarşı yönəlməli siyasi manipulyasiyalar bey-

Avropa Parlamentinin
2024-cü il 24 oktyabr tarixli
qətnaməsinə Azərbaycan Respublikası
Milli Məclisinin münasibəti

Avropa Parlamentinin oktyabrın 24-də qəbul etdiyi "Azərbaycanda vəziyyət, insan hüquqlarının və beynəlxalq hüququn pozulması və Ermənistanla münasibətlər" adlı qətnaməsi ilə tanış olduq. Özünü Avropa parlamentarizminin siması kimi təqdim edən bu təsisat qəca qətin bütün problemləri bir kənara qoyaraq, yenidən ölkəmizə qarşı hücumə keçib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirlər Avropa Parlamentinin 24 oktyabr tarixli qətnaməsinə Azərbaycan Milli Məclisinin münasibəti ilə bağlı şərhində yer alıb.

Şərhdə deyilir ki, Avropa Parlamentinin Azərbaycan xalqının haqlı gözləntilərinə münasibətdə etinasızlığına artıq alışmışıq. Nəticə etibarilə, Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın 30 illik işğalı, şəhər və kəndlərimizin yer üzündən silinməsi, işğal olunmuş torpaqlarımızda və Ermənistan ərazisində xalqımızın tarixi, dini və mədəni irsinin kütləvi şəkildə dağıdılması və mənimlənməsi, qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüş bir milyondan artıq soydaşımızın hüquqlarının tapdanması, onların uzun illər ərzində çəkdikləri iztirablar avropalı parlamentariləri heç vaxt maraqlandırmayıb. 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ilin sentyabrında keçirilmiş antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin etməsi, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini təkbaşına icra etməsi ilə də barışa bilməyiblər.

Lakin indi məlum olur ki, Avropa Parlamenti artıq öz anti-Azərbaycan xislətini bütün rəngarəngliyi ilə nümayiş etdirməyə qərar verib. Qətnamənin mətnindən də görüldüyü kimi, ölkəmizə qarşı fəaliyyət göstərən müxtəlif maraqların istifadə etdikləri ayrı-ayrı mövzuların, təzyiqlərin toplanaraq, bir sənəd formasında tərtib olunması məhz bunu deməyə əsas verir.

Bir neçə kəğız parçasında Azərbaycanla qarşı saxta məlumatlara əsaslanan faktlar, absurd iddialar, ittihamlar, təhdid və tələblər irəli sürülür. Ölkəmizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə açıq şəkildə hörmətsizlik edilir, daxili işlərimizə müdaxiləyə cəhdlər göstərilir. Eyni zamanda, Ermənistan xüsusi nəvaziş nümayiş etdirilir, onun silahlandırılması təşviq olunur, bununla da həmin ölkədə revanşist meyillərin gücləndirilməsinə və regionda yenidən münaqişənin alovlandırılmasına ciddi təşəbbüs göstərilir.

Qətnamədə işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda aparılan yenicən qurma və bərpa işləri, keçmiş məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına geri qayıtması, qərbi azərbaycanlıların haqlı tələbləri, ərazilərimizin Ermənistan tərəfindən kütləvi şəkildə basdırılması minalardan təmizlənməsi, itkin düşmüş 4 minə yaxın soydaşımızın taleyi haqda bir ifadə belə yoxdur. Bu da həmin sənədin nə dərəcədə qərəzli və birtərəfli olmasını bariz şəkildə göstərir. Ölləri Azərbaycan xalqının qanına bulamış, sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər törətmiş şəxslərin hərbi əsir kimi qələmə verilməsi isə, sadəcə, hiddət doğurur.

Ölkəmizin global və regional səviyyədə sülhün, sabitliyin və əməkdaşlığın təmin olunması naminə irəli sürdüylə təşəbbüslərə, göstərdiyi səylərə qərəzli münasibət də diqqətdən yayınmır. Təəssüf ki, avropalı parlamentarilər hətta iqlim dəyişmələri ilə bağlı mühüm bir məsələni siyasiləşdirərək, Azərbaycanla qarşı ittiham aləti kimi istifadə etməkdən belə çəkinməyiblər.

Bütövlükdə, bu qətnamə Azərbaycanofob, türkofo və islamofob qüvvələrin həqiqi məhiyyətinin başa düşülməsi baxımından maraqlıdır: öz çirkin niyyətlərinin reallaşması naminə hamılıqla qəbul edilən dəyərlərin və prinsiplərin, haqq-ədalət anlayışının üzərindən asanlıqla xətt çəkmək, onları öz maraqlarına uyğun şərh etmək qəbul ediləndir.

Bu qətnaməni Avropa Parlamentində dərin kök salmış korrupsiyanın və rüşvətxorluğun ağır fəsadları kimi qiymətləndirərək, hər halda, yanıqlıdır. Fransanın, Ermənistanın və erməni lobbisinin yalan nərəativləri üzərində qurulmuş bu qətnamə, əslində, əldə olunmuş maddi mənfəətin qarşılığdır.

Digər düşündürücü məqam isə Avropa Parlamentində şovinist, irqçi və müstəmləkəçi təfəkkürün nə dərəcədə geniş miqyas almasıdır. Müstəmləkəçiliyə qarşı mübarizə aparın xalqları irredentist qruplar adlandırın avropalı parlamentarilər Fransanın müstəmləkəçilik siyasətinə haqq qazandıraraq, bunu Avropa siyasəti kimi qələmə verirlər. Hesab etmək olar ki, müstəmləkəçilikdən əziyyət çəkən xalqlar onların azadlıq və müstəqillik arzularının qarşısını kimlərin əngəllədiyi barədə daha aydın təəssüvlərə malik olacaqlar.

Avropa Parlamentinin ölkəmizə əleyhinə yönəlməli qətnaməsindən yalnız bir nəticə çıxarmaq olar: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən, ölkəmizin milli, suveren maraqlarına xidmət edən müstəqil siyasət kimliyinə ciddi nərəativdir. Lakin onlar unudurlar ki, Azərbaycanla təzyiqlə və ultimatum dilində danışımaq olmaz.

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Avropa Parlamentinin reallıqları təhrif edən, qeyri-obyektiv və birtərəfli qətnaməsini qəti şəkildə rədd edir. Bildiririk ki, parlamentimiz ölkəmizin və xalqımızın mənfəətlərinin müdafiəsi naminə aparılan bu siyasəti birnənalı şəkildə dəstəkləyir və onun reallaşması üçün bütün qüvvəsini bundan sonra da səfərbər edəcəkdir.

Siyasi sifarişlərin kölgəsində:

AP niyə sülhü təhdid edir?!..

dur. Belə olan halda AP niyə öz işləri ilə məşğul olmaq əvəzinə, başqa dövlətlərin daxili məsələlərinə qarışır? Bu vəziyyət bir daha Avropa Parlamentinin obyektivlikdən uzaq olduğunu və siyasi di-riktivlər əsasında hərəkət etdiyini təsdiqləyir. Halbuki bu gündə Azərbaycanın üzvü olduğu beynəlxalq təşkilatların heç biri bu cür addım atmayıb. Məsələn, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) heç vaxt Avropadakı vəziyyəti müzakirə etməyib. Yaxud digər beynəlxalq qurumlar Avropanın daxili problemlərinə qarışmır. Elə isə Avropa Parlamenti hansı hüquq və səlahiyyətlə Azərbaycanla müdaxilə etməyə çalışır? Bu sualları cavabsız qalsada, reallıq ortadadır: Avropa Parlamentinin fəaliyyətində siyasi balansın qorunması, beynəlxalq hüququn prinsiplərinə riayət olunması əvəzinə, ikili standartlar tətbiq olunur. Bu yanaşma təəssüf ki, Avropa daxilində də özünü qabarıq göstərir. Ən

ranması bəzi dairələri nərəhat edir. Bu nərəhatlıq isə Avropa Parlamentinin qərarlarında və qərəzli yanaşmalarında özünü göstərir. Avropa Parlamentinin Azərbaycanla bağlı keçirdiyi dinləmələr də eyni mövzunun tərkib hissəsidir. Hər dəfə Azərbaycan əleyhinə səsləndirilən ittihamlar, qətnamələr və bəyanatlar reallıqdan uzaq, yalnız siyasi maraqların dikməsi ilə irəli sürülür. Lakin bu ittihamların heç bir əsası olmadığı üçün onların təsiri də getdikcə azalır. Azərbaycanın müstəqil siyasəti, öz milli maraqlarını qətiyyətlə qoruması və beynəlxalq hüquq çərçivəsində hərəkət etməsi bu cür qərəzli yanaşmalara qarşı ən güclü cavabdır.

Bir məqamı da qeyd etmək ki, gələn ay Azərbaycanda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) ərəfəsində Avropa Parlamentində keçirilən dinləmələr və səslənən əsassız

ritləməsi Avropa Parlamentinin bu məsələdəki selektiv yanaşmasını açıq şəkildə ortaya qoyur. Ermənistanın işğalçı siyasətinə göz yuman bu qurum indi Azərbaycanı insan haqları və demokratiya məsələlərində tənqid etməyə çalışır. Bu isə tamamilə gülməli və qeyri-ciddi görünür. Eyni zamanda Avropa İttifaqının daxilində baş verən hüquq pozuntularına da göz yumulması qurumun qərəzli yanaşmasını bir daha təsdiq edir. Niyə Avropa Parlamentində Fransa kimi kolonialist siyasətindən əl çəkməyən ölkələr tənqid olunmur? Hələ də bir çox Afrika ölkələrində fransız kolonializmi qalır, lakin Avropa Parlamenti bu faktı diqqətdən kənara qoyur.

Avropada miqrantların kütləvi ölüm halları son illərdə beynəlxalq ictimaiyyətdə ciddi nərəhatlıq doğuran mövzulardan biridir. Bu hadisələrə, xüsusilə də Aralıq dənizindən keçərək Avropaya gəlməyə çalışan minlərlə

maq üçün istifadə etdiyi gözləyən qaz, plastik güllələr və rezin dəyənəklər kimi vasitələr ciddi yaralanmalara, ölüm hallarına səbəb oldu. Bu gün bir çox insan haqları müdafiəçiləri və hüquq təşkilatları Fransa hökumətini və polis qüvvələrini həddən artıq güc tətbiqində ittiham edərək, bu hərəkatın bəzi üzvlərinin ölümünə görə məsuliyyət daşıdıqlarını bildiriblər. Eyni zamanda Fransanın neokolonializm siyasəti və Yeni Kaledoniyada 11 nəfərin həbsi məsələsi ölkənin keçmiş müstəmləkələri ilə əlaqələrini yenidən qiymətləndirmək zərurətini gündəmə gətirir. Rəsmi Paris bir çox keçmiş müstəmləkəsi ilə

nəlxalq ictimaiyyətin diqqətini yayındırmaq və ölkəmizin uğurlarına mane olmaq məqsədi güdür. Lakin rəsmi Bakı nərəki belə cəhdlərə məhəl qoymur, əksinə hər addım da daha güclü və qətiyyətli şəkildə öz yolunu davam etdirir.

Yeni Kaledoniya və digər dənizə qonşu ərazilərdə baş verən qanlı aksiyalara Avropa Parlamentinin göz yumması və tam etinasızlığı fonunda bu qurumun Azərbaycanla qarşı vəziyyətə bəzi Baki-İrəvan münasibətləri barədə danışımağa mənəvi haqqı çatmır. Avropa Parlamentinin öz daxilindəki ziddiyyətli davranışı beynəlxalq münasibətlərdə ikili standartların təzahürüdür. Fransa və digər Avropa ölkələrinin ərazilərində baş verən insan haqları pozuntularına susan bir qurumun başqa bir suveren dövlətin daxili işlərinə müdaxilə etməsi, həm ədalətsiz, həm də tamamilə siyasi sifarişlərdən irəli gələn bir yanaşmadır. Bu açıq şəkildə

göstərir ki, Avropa Parlamenti və ümumiyyətlə, Avropa İttifaqı (AI) bölgədə sülh və sabitliyə dəstək vermək əvəzinə, Cənubi Qafqazda yeni gərginlik yaratmaqla məşğuldur. Onların əsas məqsədi regionda öz nüfuzlarını artırmaq və siyasi təsir dairələrini genişləndirməkdir. Bu siyasət bölgədə sabitliyi pozmaq, qarşılıqlı münasibətləri alovlandırmaq, dolayısıyla öz maraqlarını təmin etmək niyyətidir. Lakin AI-nin unudduğu ən mühüm məqam odur ki, bu cür cəhdlər yalnız Azərbaycanla münasibətlərin pozulmasına, ikitərəfli əlaqələrin zəifləməsinə səbəb olur. Azərbaycan müstəqil, güclü dövlət kimi, öz milli maraqlarını qorumaqda qətiyyətlidir və hər hansı xarici təzyiqlərə boyun əyməyəcək. AI əgər doğrudan da bölgədə sabitlik və rifahın təmin olunmasını istəyirsə, ilk növbədə ədalətli və obyektiv siyasət yürütməlidir. Əks halda, belə təzyiqlər qərəzli mövqelər yalnız onun özünü zərbə altında qoyacaq. Azərbaycanın mövqeyi isə aydındır: beynəlxalq hüququn prinsiplərinə hörmət edərək regionda sülhün təminatçısı olaraq qalır. Avropa Parlamentinin tərbiyə xarakterli addımları isə bu yolda heç bir maneə yarada bilməz.

siyasi və iqtisadi təsirini saxlamaqla yanaşı, bu regionlarda sosial gərginliklər və yerli əhalinin öz müqəddəratını təyinetmə hüququ məsələlərində tez-tez tənqid olunur. Bütün bu reallıqlar fonunda AP-nin Azərbaycanla bağlı dinləmələr keçirməsi qurumun müxtəlif lobbilərin maraqlarından çıxış etdiyini, qərəzli yanaşma sərgilədiyini bir daha təsdiqləyir.

COP29 kimi vacib bir global tədbirin Azərbaycanla keçirilməsi ölkəmizin beynəlxalq

marlaqlı nümunələrdən biri Macarıstanla bağlıdır. Belə ki, qurum Macarıstanı korrupsiya ittihamları ilə hədəfə alır. Baxmayaraq ki, əksər Avropa dövlətlərində - Yunanıstan və Portuqaliyada korrupsiya daha geniş yayılıb. Amma məhz Budapeştin bu ittihamlarla qarşılaşması təəssüf deyil. Macarıstanın Türk Dövlətləri Təşkilatında (TDT) müşahidəçi üzv olması Avropanı nərəhat edir. Bu fakt açıq şəkildə göstərir ki, Avropa Parlamentinin siyasi təkə ölkələrinin daxili vəziyyəti ilə bağlı deyil, eyni zamanda onların geosiyasi mövqelərinə də əsaslanır. Macarıstanın türk dünyası ilə əlaqələri Avropanın bəzi dairələrində türkofof meyl-

ittihamlar diqqət çəkir. Bu təsadüfi deyil və arxasında açıq siyasi məqsədlər dayanır. Məqsəd Azərbaycanın beynəlxalq arenada artan nüfuzuna kölgə salmaq, ölkənin global problemlərin həllində getdikcə daha fəal rol oynamasına qarşısını almaqdır. Azərbaycanın qətiyyətli siyasəti illərdir davam edən belə əsassız ittihamların heç bir nəticə vermədiyini bir daha sübut edib. Avropa İttifaqının və Avropa Parlamentinin Azərbaycan barədə obyektivlikdən uzaq və birtərəfli çıxışları, əslində özlərini ziddiyyətli bir vəziyyətə salır. Bu qurumlar əgər doğrudan da beynəlxalq hüquqa və insan haqlarına hörmət edirlərsə, niyə Ermənistanın 30 il

miqrantın həyatını itirməsi məsələsi diqqət mərkəzindədir. Miqrantların ölüm hallarının artmasında Avropa hakimiyyət orqanlarının rolu xüsusilə tənqid olunmaqdadır. Avropa İttifaqının miqrasiya ilə bağlı sərət siyasəti, xüsusilə də bir sıra ölkələrin qaçqınların qəbulunu dair məhdudiyətlər qoyması miqrant böhranının humanitar fəlakətə çevrilməsinə səbəb olmuşdur. Avropanın sərhəd agentlikləri çox vaxt miqrantları təhlükəli şəraitdə geriya itələməklə ittiham olunur. Bu cür geri qaytarma siyasətləri miqrantları daha çətin və təhlükəli marşrutlara yönəldərək ölümlərin artmasına səbəb yaradır. Bununla yanaşı,

Nəzrin ELDARQIZI,
"Respublika".

HADİSƏLƏR
KONTEKSTİNDƏ

Bir neçə gün bundan əvvəl ABŞ-ın "Washington post" qəzetində növbəti dəfə ölkəmizə qarşı qərəzli, yalan, iftirlarla dolu məqalə dərc olundu. Noyabrda Bakıda keçiriləcək COP29 tədbiri ərəfəsində bu cür təxribat xarakterli məqalə Azərbaycanın dünyadakı nüfuzuna zərbə vurmaq niyyəti güdür. Bu qaraxma kampaniyasının haraldan qaynaqlanması məlumdur. Bunlar xaricdəki Azərbaycana düşmən mövqə tutan qüvvələr, erməni lobbisi və əlbəttə ki, ölkəmizdəki siyasətçi olmayıb siyasətə məşğul olan siyasi dəlləllər, dövlətə və xalqa dönük bir ovuc radikalardır.

Kamila ƏLİYEVƏ,
BDU-nun kafedra müdiri,
professor.

göstərmələri üçün onlara hər cür şərait yaradır. Prezident cənab İlham Əliyev hər zaman siyasi dialoqa açıq olduğunu bəyan edib. Ölkə rəhbərliyi müəmmad olaraq siyasi partiya rəhbərləri ilə görüşlər keçirir. Bu gün Azərbaycanda milli, siyasi həmrəylik ölkəmizdəki bütün əksər siyasi partiyaların tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Əlbəttə ki, təkə radikal, dağıdıcı rol oynayanlar istisna olmaqla. Azərbaycan hakimiyyəti ölkədəki bütün siyasi partiya liderlərinin işğaldan azad edilən torpaqlarımıza səfərlərini təşkil edən zaman AXCP sədri Əli Kərimli bundan imtina etməklə bir daha əsl simasını göstərdi. "Washington post" qəzetindəki məqaləni şərh edən də riyakar olduğunu bir

Terrorizm çox qədim zamanlardan mövcud olub və fərqli dövrlərdə müxtəlif formalarda təzahür edib. Əvvəlcə fərdi sabablar və sui-qəsd kimi üsullarla özünü büruzə verən bu fəaliyyətlər, zaman keçdikcə, daha genişmiqyaslı siyasi və ideoloji məqsədlərə yönəlib. Bu gün terrorizmin bir çox forması milliyətçi, dini və siyasi ideologiyalara əsaslanaraq inkişaf edib, radikal qruplar üçün əsas vasitələrdən birinə çevrilib. Terrorizmin bir neçə növü var ki, bunlardan biri də milliyətçiliklə bağlıdır. Özünün sət və ifrat yanaşması ilə seçilir, burada bir millətin digər millətlərdən üstün olduğunu müdafiə edən fikirlər əsas rol oynayır. Eyni zamanda dini motivli terrorizm, xüsusilə də "Əl-Qaidə" kimi radikal qrupların fəaliyyəti ilə daha geniş yayılmış və global miqyasda zorakılığa səbəb olmuşdur.

faizindən çoxunu yerli istehsal ilə təmin etməyə başlayıb. Bu, ölkənin həm hərbi gücünü artırmaq, həm də xarici asılılığı azaltmaq yönündə atdığı mühüm addımlardan biridir.

Türkiyə Müdafiə Sənayesi Şurasının (SSB) təşəbbüsləri ilə həyata keçirilən yerli layihələr nəticəsində qardaş ölkə yüksək texnologiyalı hərbi məhsulların istehsalı sahəsində böyük irəliləyişlər əldə etmişdir. Bu prosesdə "Bayraktar TB2" pilotsuz uçuş aparatları (PUA), "Altay" tankı, "Hisar" hava müdafiə sistemləri və müxtəlif hərbi texnologiyalar beynəlxalq bazarda böyük maraqa qazanmışdır. Xüsusilə, "Bayraktar" PUA-ları bir sıra ölkələr tərəfindən alınmış

"Qərəzsiz" qəzetin
feyk məqaləsi

Özünü dünyada "qərəzsiz" bitərəf adlandıran "Washington post" qəzeti ABŞ-dakı Demokrat Partiyasının mənafeyini müdafiə edən bir mətbuat orqanıdır. Qəzet dünyada insan hüquq və azadlıqlarını müdafiə edirsə, onda nəyə görə Ermənistandan qovulan 300 minə yaxın azərbaycanlın hüquqlarından bəhs etmirdi, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun Ermənistan tərəfindən 30 il işğalına göz yummurdu, 1 milyon azərbaycanlı bu ərazilərdən, öz doğma torpaqlarından qovulanda insan hüquqları yadlarına düşmürdü? "Washington post" ABŞ-ın ikiüzlü, riyakar siyasətinin aynasıdır. ABŞ dünyada özünü demokratiyanın beşiyi, insan hüquqlarının müdafiəçisi kimi qələmə verir. Əslində isə dünyanın əksər ölkələrində insanlığa qarşı ən qəddar üsullardan istifadə edərək Vyetnamda, İraqda, Əfqanıstanda, ümumiyyətlə, Yaxın Şərqi milyonlarla günahsız insanları qətlə yetirib. İraq və Kubadakı hərbxanalarla məhbuslara amansız işğəncələr veriblər. Nə ABŞ, nə də onun "qərəzsiz qəzeti"nin insan hüquqlarından dəm vurmağa ixtiyarı yoxdur.

Azərbaycan dövləti isə hər zaman istər ölkə daxilində, istərsə də digər yerlərdə insan hüquq və azadlıqlarına böyük hörmətlə yanaşır. Azərbaycanda insan hüquqları ən yüksək səviyyədə qorunur. Hakimiyyət siyasi partiyaların fəaliyyət

Ermənistanın işğal dövründə Azərbaycan torpaqlarını minalama siyasəti təkə hərbi təxribat məqsədi daşımayıb, həm də işğal olunmuş ərazilərin təhlükəsizliyi geri qaytarılmasını çətinləşdirmək üçün uzunmüddətli fəsadlar yaratmağa yönəlib. Minaların yaradılması, həmin ərazilərin xəritələrinin məhv edilməsi və minaların mülki əhali üçün təhdid mənbəyinə çevrilməsi ermənilərin Azərbaycana qarşı etnik nifrətini əks etdirir. Bu cür minalama təkə hərbi məqsədləri deyil, həm də mülki infrastrukturunu məhv etmək və əhəlinin geri dönməsini əngəlləmək niyyəti daşıyır.

Bu eyni zamanda beynəlxalq hüquq və müharibə qanunlarının kobud şəkildə pozulmasını göstərir, çünki işğalçı dövlətlər mülki infrastrukturunu və sakinləri təhdid etmək üçün minala sahələrdən istifadə etməkdədir. Ermənilərin bu cür hərəkətləri yalnız Azərbaycan xalqına qarşı deyil, həm də beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə ciddi zərbə vurur. Bu mövzu həm də regional və beynəlxalq arenada diqqət çəkir, çünki azad edilmiş ərazilərdə minaların mövcudluğu həm təbii sərvətlərin istifadəsini əngəlləyir, həm də yenidənqurma prosesini ləngidir. Nəticədə hələ də işğaldan azad edilmiş ərazilərdə genişmiqyaslı miniatemizm əməliyyatları aparılmaqda davam edir və ölkəmiz bu sahədə böyük resurslar sərf edir.

Azərbaycan uzun illərdə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə miniatemizm işini öz resursları ilə həyata keçirmək məcburiyyətində qalıb. Hərçənd ki, bu, beynəlxalq humanitar təşkilatların dəstəkləməsi lazım olan bir prosesdir. Amma əksər beynəlxalq qurumlar və böyük dövlətlər bu sahədə bəzə elə də ciddi dəstək göstərmirlər. Kiçik layihələr və bezi təşkilatların məhdud dəstəyi nəzərə alınsa da genişmiqyaslı miniatemizm əməliyyatlarına külli miqdarda maliyyə və texniki yardımlar lazımdır. Xüsusən də Qarabağ bölgəsi Ermənistan tərəfindən geniş şəkildə minalandıq üçün bu ərazilərin təhlükəsizliyini təmin etmək olduqca çətin və zaman aparan prosesdir. Təkə hərbi sahələr də

Yil, həmçinin yaşayış məntəqələri, kənd təsərrüfatı sahələri, yollar, çaylar və digər ərazilər minalanıb. Azad edilmiş ərazilərdə fəaliyyət göstərən ANAMA (Azərbaycan Respublikasının Miniatemizm Agentliyi) genişmiqyaslı miniatemizm işləri aparır, lakin bu cür böyük bir missiya üçün daha çox beynəlxalq dəstəyə ehtiyac var. Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan minalardan və partlamamış hərbi sursatlardan (PHS) zərər çəkmiş, müharibənin acı mirası ilə üzləşmiş ölkələr sırasındadır və PHS-in mövcudluğu minlərlə insanın həyatını təhlükə altında qoyur. Hər il minə və partlamamış sursatların partlaması nəticəsində dinc sakinlər, o cümlədən uşaqlar və digər insanlar ağır yaralanır və ya həyatını itirirlər. Bu amil təkə fiziki təhlükə yaratmaqda qalır, həm də iqtisadiyyatın bərpasını ləngidir. Beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən kifayət qədər dəstək alınmasa da Azərbaycan öz səyləri ilə minalardan təmizlənmə işlərini genişmiqyaslı şəkildə davam etdirir. Bu, həm də ölkənin gələcək nəsli üçün təhlükəsizliyin təmin olunması üçün deyil, həm də həmin ərazilərin iqtisadi, sosial və mədəni inkişafının bərpası üçün vacibdir. Gələcəkdə bu sahədə daha geniş beynəlxalq əməkdaşlıq Azərbaycanın qarşılaşdığı çağırışların həllinə töhfə verə bilər.

daha sübut etdi. Məqalədəki hər bir qaraxmaya, iftiraya haqq qazandıranlar Azərbaycandakı qanunsuz hərəkətlərini ört-basdır etmək niyyəti güdür.

COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinə səssiz verən 200-ə qədər dünya liderlərini demokrat olmaqda, haqsızlıqda itiltim edən Əli Kərimli daha uzağa gedərək əvvəlki COP tədbirlərinə ev sahibliyi etmiş ölkələrə qarşı da çıxır. Bu, insanın normal düşüncə sahibi olmamasından xəbər verir. Daha sonra Əli Kərimli çıxışının əvvəlində söylədiyi fikirləri unudub dünya liderləri haqqında müsbət ifadələr işlədir.

Xalqımız isə kimin kim olduğunu yaxşı bilir və onu ciddi siyasətçi kimi qəbul etmir.

Azərbaycan COP29-a ev sahibliyi ilə bütün dünyanı heyretə salaacaq. Noyabrda keçiriləcək tədbirdə 60-a qədər təkliflə çıxış edəcək Azərbaycan bəşəriyyətinin sağlam gələcəyinə böyük töhfə verən ölkə kimi dünya tarixinə düşəcək.

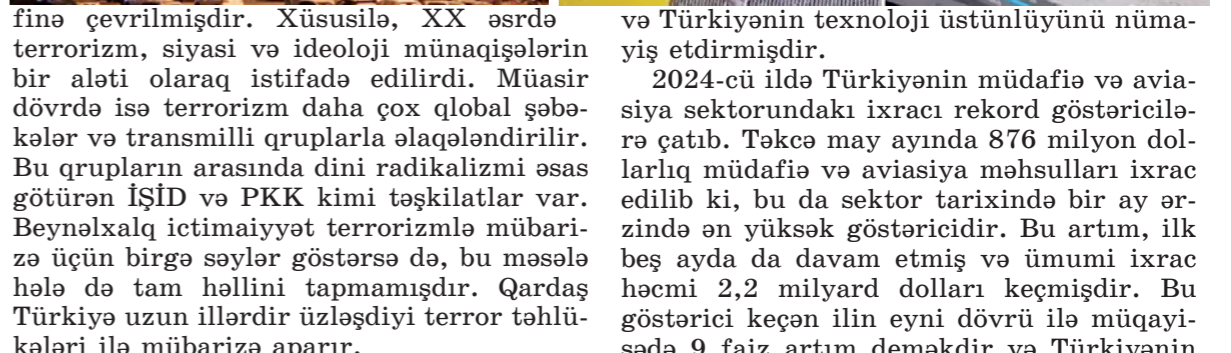
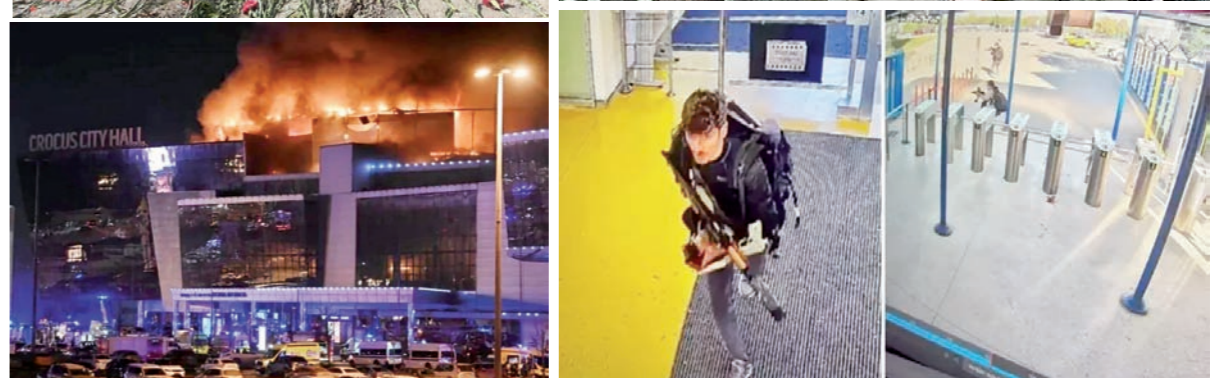
1990-cı illərdən etibarən terror təşkilatlarının sayı sürətlə artmağa başladı və Asiya və Afrika ölkələrində transmilli terror şəbəkələri xüsusən artdı. Müharibə şəraitində baş verən terror aktları isə adətən düşmən tərəflər arasında hərbi əməliyyatların bir hissəsinə çevrilib.

Terrorizmin bu qədər geniş yayılması onu global miqyasda ciddi bir təhdidə çevirib və beynəlxalq arenada geniş anti-terror tədbirlərinin görülməsinə səbəb olub.

2024-cü il martın 22-də Moskva-nın "Crocus City Hall" konsert zalında baş verən terror aktı Rusiya tarixində son illərin ən dəhşətli hadisələrindən biri hesab edilir. Bu faciədə 143 nəfər həlak olmuş, 80-dən çox insan isə ağır yaralanmışdır. İŞİD-in (ISIS-K) üzvləri olaraq tanınan terrorçular tədbir zamanı binaya daxil olaraq kütləyə atəş açmış və sonra binanı yandırmışdılar. Bu hadisə Rusiyada genişmiqyaslı bir terror aktı idi. Terrorçuların Orta Asiya mənsəli olduğu bildirilib, rəsmi məlumata görə, bu terror aktı İŞİD-in təşkil etdiyi hücum kimi təsdiqlənib və hadisə Rusiyada ciddi təhlükəsizlik tədbirlərinin gücləndirilməsinə səbəb olub. Faciədə çox sayda ailə üzvünü itirənlər olub.

Terrorizm insanlığa qarşı ən qəddar və məntiqsiz zorakılıq formalardan biridir. Moskva-dakı "Crocus City Hall"-da baş verən faciə göstərir ki, terrorizmin əsas məqsədi sadəcə insanların həyatını son qoymaq deyil, həm də cəmiyyətlər arasında qorxu və parçalanma yaratmaqdır. Günahsız insanların həyatını itirməsi, onların ailələrinin əziyyət çəkməsi və cəmiyyətin bütövlükdə zərər görməsi, terrorizmin insanlığı dəyərlərinə zidd olduğunu açıq şəkildə göstərir. Bu kimi hadisələr bütün dünya tərəfindən qətiyyətlə pislənməlidir. Terrorizmin heç bir halda dini, milli və ya siyasi motivləri bəraət qazandıra bilməz. Beynəlxalq birgə səylər, terror qruplaşmalarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə və bu cür zorakılıqların qarşısının alınmasına yönəlməlidir. Hər bir insanın yaşamaq haqqı toxunulmazdır və bu haqqı pozan hərəkət bəşəriyyətin gələcəyinə təhdiddir. Dünya ictimaiyyəti terrorizmə qarşı daha effektiv mübarizə üsulları təbiiq etməli və həm yerli, həm də global səviyyədə belə təhdidlərə qarşı birgə tədbirlər görməlidir.

Ötən əsrin ikinci yarısından başlayaraq müxtəlif ölkələr və bölgələr terror qruplarının hədəf

fine çevrilmişdir. Xüsusilə, XX əsrdə terrorizm, siyasi və ideoloji münafiqşələrin bir aləti olaraq istifadə edilirdi. Müasir dövrdə isə terrorizm daha çox global şəbəkələr və transmilli qruplarla əlaqələndirilir. Bu qrupların arasında dini radikalizmi əsas götürən İŞİD və PKK kimi təşkilatlar var. Beynəlxalq ictimaiyyət terrorizmlə mübarizə üçün birgə səylər göstərsə də, bu məsələ hələ də tam həllini tapmamışdır. Qardaş Türkiyə uzun illərdir üzleşdiyi terror təhlükələri ilə mübarizə aparır.

Türkiyə XX əsrin sonlarında terror təşkilatı olan ASALA (Ermənistanın Azadlığı üçün Gizli Erməni Ordusu) ilə uzun müddət mübarizə aparmışdır. ASALA erməni millətçi radikalı tərəfindən qurulmuş və məqsədi Türkiyəyə qarşı hücumlara həyata keçirərək Osmanlı dövründə baş vermiş hadisələrin qisasını almaq idi. 1970-1980-ci illərdə ASALA müxtəlif türk diplomatlarına qarşı silahlı və bomba hücumları təşkil etdi. Bu hücumlar Türkiyə üçün böyük bir təhdid olmuş və bu terror təşkilatına qarşı qətiyyətli mübarizə tədbirləri görülmüşdür. Nəticədə, 1980-ci illərin ortalarından etibarən ASALA-nın fəaliyyəti zəifləmiş və qruplaşmanın terror gücü tamamilə sarsılmışdır. Bu gün isə Türkiyə daha mürəkkəb və çoxşaxəli terror qrupları ilə qarşı-qarşıya. İŞİD-in yüksəlişi və onun Yaxın Şərqi yaratdığı kaos Türkiyədən də yan keçir. İŞİD Suriya və İraq ərazisində geniş ərazilərə nəzarət edərək Türkiyə sərhədləri yaxınlığında fəaliyyət göstərmiş, zaman-zaman ölkə daxilində terror aktları törətmişdir. Ancaq Türkiyənin regional əməliyyatları və beynəlxalq koalisiyaların dəstəyi ilə İŞİD-in təsir sahəsi zəiflədilmişdir.

Bununla yanaşı, Türkiyənin ən uzunmüddətli mübarizələrindən biri PKK (Kürdüstan Fəhlə Partiyası) terror təşkilatına qarşı aparılan mübarizədir. 1980-ci illərdən etibarən PKK Türkiyənin şərq və cənub-şərq bölgələrində fəaliyyət göstərərək həm hərbi, həm də mülki şəxslərə qarşı terror aktları həyata keçirir. Bu təşkilat etnik separatçılıq və silahlı mübarizə yolu ilə Türkiyə ərazisində müstəqil bir Kürd dövləti yaratmaq xəyalındadır. PKK ilə mübarizə illər ərzində həm hərbi əməliyyatlarla, həm də sülh prosesləri çəhdli ilə davam etmişdir. Ancaq bu mübarizə hələ də bitməyib və Türkiyə hər iki təşkilata qarşı mübarizəni davam etdirir.

Son illərdə Türkiyənin hərbi sənayesi ciddi inkişaf etmiş və bu, ölkənin həm daxili müdafiə ehtiyatlarını qarşılamaqda, həm də global arenada mövqeyini gücləndirməkdə mühüm rol oynamışdır. 2023-cü ildən etibarən Türkiyə öz müdafiə ehtiyatlarının 70

və Türkiyənin texnoloji üstünlüyünü nümayiş etdirmişdir.

2024-cü ildə Türkiyənin müdafiə və aviasiya sektorundakı ixracı rekord göstəricilərə çatıb. Təkə may ayında 876 milyon dollarlıq müdafiə və aviasiya məhsulları ixrac edilib ki, bu da sektor tarixində bir az ərzində ən yüksək göstəricidir. Bu artım, ilk beş ayda davam etmiş və ümumi ixrac həcmi 2,2 milyard dolları keçmişdir. Bu göstərici keçən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 9 faiz artım deməkdir və Türkiyənin müdafiə sənayesinin global bazarda daha da gücləndiyini göstərir.

Bununla yanaşı, son dövrlər Türkiyədə baş verən terror hadisələri, xüsusən də Ankarada hərbi zavoda hücum ölkədə milli birlik və terrora qarşı mübarizənin vacibliyini yenidən gündəmə gətirib. Türkiyə Böyük Millət Məclisinin (TBMM) sədri Numan Kurtulmuş bu hadisəyə münasibət bildirərək xalq birliyinin və həmrəyliyinin zəruri olduğunu deyib. Bildirib ki, baş verən son hücumda 5 nəfər həyatını itirib, 22 nəfər isə yaralanıb. Yaralılardan 3-ü artıq xəstəxanadan buraxılıb, 19-u isə hələ də müalicə alır. Numan Kurtulmuş xüsusi əməliyyat polisleri və təhlükəsizlik əməkdaşlarının cəsarətini tərifləyib, onların vaxtında müdaxilələrinin daha ağır fəsadların qarşısını aldığına vurğulayıb. Hücumun PKK tərəfindən həyata keçirildiyi bildirilib. İki hücumunun partlayıcı maddələr işə salaraq atəş açması çox sayda insanın xəsarət almasına səbəb olub. Bu hadisədən sonra Türkiyə ordusu PKK mövqələrinə qarşı hava hücumları həyata keçirərək 30-dan çox hədəfi məhv edib. Mövcud vəziyyət Türkiyənin daxili təhlükəsizlik və terrorizmlə mübarizədəki uzunmüddətli çətinliklərini, həmçinin milli birlik və müqavimətin vacibliyini bir daha gündəmə gətirib. Hökumət, xüsusilə Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan bu hücumu pisləyərək PKK-yə qarşı mübarizənin davam edəcəyini bildirib. TUSAŞ şirkətinin Kahramankazandakı binasına təşkil olunan terror hücumu ilə bağlı, "Bu hücumu da birlik və bərabərlik içində aşaraq, ölkəmizin gələcəyinə yönəlik ara vermədən çalışmağa davam edəcəyik", - deyə bildirib.

Azərbaycanda uzun illər terror hadisələri, xüsusilə Ermənistanın dəstəyi ilə formalaşan separatçı rejimlər vasitəsilə ciddi problemlər yaşanmışdır. Həmçinin müharibə dövründə Gəncəyə, Bərdəyə atılan raketlər, mülki əhalinin terrorizmin hədəfi olmasının acı nümunəsidir. Bu cür hücumlar terrorizmin yalnız hərbi bir təhlükə olmadığını, eyni zamanda sosial və iqtisadi inkişafı da ciddi şəkildə təhdid etdiyini ortaya qoyur.

Ləman TƏHMMƏZ,
"Respublika".

Müharibənin
ölümşaçan
mirası

beynəlxalq səviyyədə müzakirəyə çıxarılması üçün nümunə ola bilər. Azərbaycan Respublikasının Miniatemizm Agentliyi (ANAMA) tərəfindən işğaldan azad edilmiş ərazilərdə miniatemizm fəaliyyətinə cəlb olunmuş qurumlar tərəfindən sentyabrın 30-dan oktyabrın 20-dək cəmi 500 piyada əleyhinə, 186 tank əleyhinə mina, 1803 partlamamış hərbi sursat aşkarlanaraq zərərsizləşdirilib.

Ötən günlərdə Azərbaycan ilə Belçika arasında miniatemizm sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi və ikitərəfli əlaqələrin möhkəmləndirilməsi məqsədilə ANAMA-da Belçika Krallığının Xarici İşlər Nazirliyinin ikitərəfli məsələlər üzrə baş direktoru Yerin Koreman və Şərqi və Cənubi Avropa, Mərkəzi Asiya İdarəsinin rəisi Filip Benuadla görüş keçirilib. Bu görüş Belçika nümayəndə heyətinin Azərbaycanın minalardan zərər çəkmiş ölkələr sırasındadır olmasının yaratdığı problemləri diqqət mərkəzində saxladığını və bu sahədə ölkəmizə dəstək göstərmək üçün əməkdaşlıq imkanlarını araşdırmağa hazır olduğunu göstərmişdir.

Bir sözlə, minalarla mübarizə Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində sülh və təhlükəsizliyin bərpası üçün strateji əhəmiyyət daşıyan uzunmüddətli bir prosesdir. Beynəlxalq dəstəyin məhdud olmasına baxmayaraq, Azərbaycan öz daxili resursları və ANAMA-nın fəaliyyəti ilə bu problemə öhdəsindən gəlməyə çalışır. Miniatemizm təkə təhlükəsizliyin təmin olunması üçün deyil, həm də həmin ərazilərin iqtisadi, sosial və mədəni inkişafının bərpası üçün vacibdir. Gələcəkdə bu sahədə daha geniş beynəlxalq əməkdaşlıq Azərbaycanın qarşılaşdığı çağırışların həllinə töhfə verə bilər.

Röya RÜSTƏMLİ,
"Respublika".

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının (AHİK) Xəzər rayonunun Buzovna qəsəbəsində yerləşən "Buzovna" Fizioterapiya Mərkəzinin fəaliyyətə başlaması ilə əlaqədar tədbir keçirilib. Tədbirdə hökumət nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, AHİK-in və üzv təşkilatların rəhbərləri iştirak ediblər.

AHIK-in "Buzovna" Fizioterapiya Mərkəzi fəaliyyətə başlayıb

Tədbirdən öncə Fizioterapiya Mərkəzinə baxış olub. Məlumat verilib ki, mərkəzdə 90 nəfərlik 2 dörmərtəbəli yataq korpusu var. Bütün otaqlar zəruri meşə avadanlıqları ilə təchiz edilib, ittifaq üzvlərinin rahat dincəlmələri üçün istirahət guşələri yaradılıb. Mərkəzin ərazisindəki ikimərtəbəli korpusun birinci mərtəbəsində yeməkhana, ikinci mərtəbəsində müalicə və müayinə kabinetləri, masaj otaqları yerləşir. Qapalı hovuz da müalicə olunanların istifadəsindədir. Ərazidə geniş yaşllaşdırma işləri aparılıb, gül-çiçək, dekorativ kol və ağaclar ekilib.

İştirakçılar yaşayış otaqlarına, müalicə və müayinə kabinetlərinə baxıb, yaradılmış şəraitlə tanış olublar.

Mərkəz ilə tanışlıqdan sonra keçirilən tədbirdə AHİK sədri **Sahib Məmmədov** dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin genişmiqyaslı və məqsədyönlü fəaliyyətindən, ölkəmizin son illərdə bütün sahələr üzrə qazandığı nailiyyətlərdən söz açıb, vətəndaş rifahının yüksəldilməsi, sağlamlığın qorunması, həmçinin səhiyyə sahəsində görülən işlərdən danışdı. Bildirib ki, cənab Prezident İlham Əliyevin fəaliyyətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır və xalqımız şanlı tarixinin ən parlaq dövrünü yaşayır: "Azərbaycan həmkarlar ittifaqlarının fəaliyyəti hər zaman möhtərəm Prezidentimizin diqqətindədir. Bizə davamlı olaraq dəstək göstərilir. Bu da sayılı çalışmağımızla, uğurlu nəticələr əldə etməyimizə, ümumilikdə həmkarlar ittifaqlarının inkişafına rəvac verir. Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun humanist fəaliyyətini, reallaşdırdığı xeyirxah sosial layihələri xüsusilə qeyd etmək istədim. Bu necib missiyalar bütün ictimai təşkilatlar, o cümlədən həmkarlar ittifaqları üçün də örnekdir".

həmkarlar ittifaqları üzərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlmək üçün hədəflərini müəyyənləşdirir, yeni layihələr üzərində işləyir. Gənclər və gender məsələləri ilə bağlı yeni layihələrdən də yararlanılır. Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun humanist fəaliyyətini, reallaşdırdığı xeyirxah sosial layihələri xüsusilə qeyd etmək istədim. Bu necib missiyalar bütün ictimai təşkilatlar, o cümlədən həmkarlar ittifaqları üçün də örnekdir".

AHIK sədri işçilərin istirahəti və müalicəsinin təşkilinin, məzuniyyət dövrünün daha səmərəli keçirilməsi üçün şəraitin yaradılmasının həmkarlar ittifaqlarının daim diqqət mərkəzində olduğunu bildirdi. Qeyd edib ki, hazırda Konfederasiya tərəfindən ittifaq üzvlərinin rahat istirahəti üçün müasir və effektiv beynəlxalq təcrübənin tətbiqi istiqamətində sistemli və məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Ölkəmizin yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyduğu bir vaxtda Azərbaycan

Xəzər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Elşən Salahov rayon ərazisində dövlət tərəfindən həyata keçirilən layihələrdən, aparılan abadlıq-quruculuq işlərindən bəhs etdi. Fizioterapiya mərkəzinin ən müasir standartlara cavab verdiyini qeyd edən Elşən Salahov burada müalicə alacaq vətəndaşların yaradılan şəraitdən məmnun qalacağına əminliyini ifadə etdi.

Səhiyyə nazirinin müavini Rasim İsmayilov isə bildirdi ki, cənab Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində ölkə səhiyyəsi davamlı olaraq inkişaf edir, tibb müəssisələrinin maddi-texniki bə-

peşəkərliliyinin effektiv müalicəyə təminat verdiyini bildirdi. Komitə sədri yeni inkişaf mərhələsində də həmkarlar ittifaqlarının səmərəli iş aparacağını, üzvlərinin hüquqlarını etibarlı şəkildə müdafiə edəcəyini və əmək qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atacağını diqqətə çatdırdı.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov isə sağlamlığa xidmət edən bu cür mərkəzlərin yaradılmasının ölkə vətəndaşlarına olan qayğının, ölkəmizin inkişafının təcəssümü olduğunu bildirdi. Qeyd edib ki, həmkarlar ittifaqları digər funksiyaları kimi, üzvlərinin istirahətinin təşkilinə və sağlamlığının qorunmasına da həssaslıqla yanaşır.

Xəzər rayonundan Milli Məclisə deputat seçilən Soltan Məmmədov rayon ərazisində görülən işlərdən, sakinlərin məşğulluğunun təmin olunması istiqamətində atılan addımlardan və Heydər Əliyev Fondunun reallaşdırdığı layihələrdən danışdı, Fizioterapiya Mərkəzinin fəaliyyətə başlamasını böyük uğur olaraq dəyərləndirdi.

Tibb elmləri doktoru, professor Nailə Məmmədova da Fizioterapiya Mərkəzinin insanların sağlamlığına xidmət etməklə ölkəmizin tibb sahəsinin inkişafına dəstək olacağını vurğulayıb və əlavə edib ki, Bi-

zasi gücləndirilir, yeni tibbi texnologiyalar tətbiq olunur. O, həmçinin həmkarlar ittifaqlarının fəaliyyətinə toxunub, təşkilatın əmək hüquqlarının qorunması istiqamətində gördüyü işlərdən bəhs etdi və Fizioterapiya Mərkəzinin fəaliyyətə başlamasını Azərbaycan səhiyyəsinin inkişafına mühüm töhfə kimi qiymətləndirdi.

Fizioterapiya Mərkəzinin fəaliyyətinə uğurlar arzulayan Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev burada yaradılmış şəraitin və həkimlərin

rici vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə səhiyyə sistemində bir sıra mühüm layihələrin uğurla həyata keçirilməsi əhalinin sağlamlığının qorunmasına diqqət və qayğının parlaq təzahürüdür.

Sonda AHİK sədri Sahib Məmmədov Fizioterapiya Mərkəzinin rəhbərliyinə və həkimlərinə tövsiyələrini verib və fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Mehpəbə ƏLİYEV, "Respublika".

Bərpaolunan enerjide dəyişkənliyin səmərəli idarə edilməsi üçün diversifikasiya zəruridir

Energetika naziri Pərviz Şahbazov Çində Kəmərlər və Yol Enerji Nazirliyinin iclası çərçivəsində keçirilən "İnnovativ texnologiyaların səmərəliliyindən istifadə edərək enerji təhlükəsizliyini gücləndirmək" adlı forumda enerji təchizatını daha da şaxələndirmək üçün enerji bağlantıları üzrə əməkdaşlıq mövzusunda çıxış etdi.

Nazirliyin mətbuat xidmətinin verdiyi məlumatda bildirilir ki, çıxışda diversifikasiyanın bərpaolu-

nan enerji mənbələrinə əsaslanan müasir qlobal enerji arxitekturasının da əsas prioritet olduğu vurğulanaraq qeyd edib ki, biz enerji təhlükəsizliyini və şaxələndirmənin sadəcə seçim deyil, vacib zərurət olduğu bir dünyada yaşayırıq. Bazar sabitliyi, etibarlı təchizat və bərpaolunan enerjide dəyişkənliyin səmərəli idarə edilməsi üçün diversifikasiya vacibdir. Bildirilib ki, Azərbaycanın təşəbbüsü olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Cənub Qaz Dəhlizi layihələri tarixdə ilk dəfə Xəzər dənizini Aralıq və Adriatik dənizləri ilə birləşdirərək Avropanın enerji xəritəsini dəyişən, şaxələndirilmiş enerji mənbələri və marşrutlarının unikal modelinə çevrilmişdir.

"Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji dəhlizi" layihəsinin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasının ilkin hesabatının COP29 çərçivəsində keçiriləcək "Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi üzrə Liderlər Sammiti"ndə təqdim ediləcəyi, 2025-ci ildən isə layihənin fəal icra mərhələsinə daxil olacağı bildirilib. "Yaşıl Enerji Zonası" Konsepsiyasının tərkib hissəsi kimi reallaşdırılan və 1 QVt ötürmə gücünə malik "Azərbaycan-Türkiyə-Avropa" "yaşıl enerji" dəhlizinin isə texniki-iqtisadi əsaslandırılmasına başlanıldığı, həmçinin COP zamanı "Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Hökumətlərarası Saziş" in imzalanacağı barədə məlumat verilib.

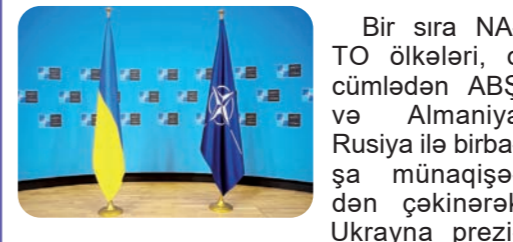
Bəybalə BƏYBALAYEV, "Respublika".

DÜNYA BUGÜN

XƏBƏRLƏR

NATO-nun BİR NEÇƏ ÖLKƏSİ UKRAYNANIN ALYANSA ÜZVLÜYÜNƏ QARŞI ÇIXIR

Bir sıra NATO ölkələri, o cümlədən ABŞ və Almaniya Rusiya ilə birləşməyə razılıq etməyərək, Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenskinin tələbləri ilə razılaşmağa və onu dərhal alyansa dəvət etməyə hazır deyil. "TASS" agentliyinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə "Politico" nəşri adı açıqlanmayan dörd ABŞ və NATO rəsmisi, eləcə də diplomatına istinadən məlumat yayıb.

Mənbələrin açıqlamasına əsasən, Almaniya və ABŞ rəsmi Kiyevin bloka dəvət edilməsinin yubadan ölkələr arasında ilk sıralardadır.

Eyni zamanda, başqa bir mənbə bildirib ki, NATO ölkələri Ukraynanın üzvlüyünü ancaq hipotetik olaraq dəstəkləyir və bu prosesin reallaşacağı təqdirdə ona fəal şəkildə müqavimət göstərməyə başlayacaqlar.

Həmçinin "Politico"nun mənbəsinin sözlərinə görə, ABŞ prezidenti Cozef Baydenin administrasiyası hesab edir ki, Avropa İttifaqı ölkələrinin əksəriyyəti yaxın gələcəkdə Ukraynanın NATO-ya daxil olmasını dəstəkləməyəcək.

PENTAQON İSRAİLİN BU ADDIMINA GÖRƏ NARAHAATLIĞINI İFADƏ EDİB

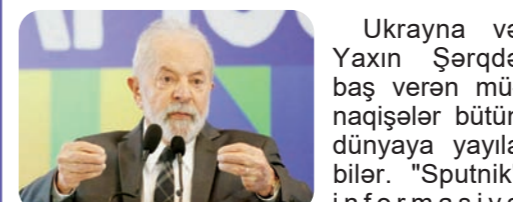

ABŞ-in Müdafiə Nazirliyinin (Pentaqon) rəhbəri Lloyd Ostin İsrailin müdafiə naziri Yoav Qalantla telefon danışığı aparıb. "Telegraf.com"un xəbərinə görə, bu barədə Pentaqonun mətbuat katibi general-mayor Patrik Rayder bildirib.

Mətbuat katibinin sözlərinə görə, Lloyd Ostin İsrailin müdafiəsi məsələlərində Amerika hakimiyyətinin sarsılmaz dəstəyini təsdiqləyib. Nümunə kimi o, İsraili qorumaq üçün "THAAD" raketdən müdafiə sisteminin bu ölkədə yerləşdirilməsini göstərib.

Bununla yanaşı, Pentaqon rəhbəri humanitar yardımın Erez keçidi vasitəsilə dəstəklənməsini təsdiqləyib və Qəzzada humanitar vəziyyətlə bağlı problemlərin tezliklə həllinə çağırıb. Lloyd Ostin həmçinin Livan silahlı qüvvələrinə qarşı zərbələrdən narahatlığını ifadə edib və həm Livan qoşunlarının, həm də BMT sülhməramlarının təhlükəsizliyinin vacibliyini vurğulayıb.

BRAZİLİYA PREZİDENTİ: MÜNAQİŞƏLƏR BÜTÜN DÜNYAYA YAYILA BİLƏR

Ukrayna və Yaxın Şərqdə baş verən münaqişələr bütün dünyaya yayıla bilər. "Sputnik" informasiya agentliyinin xəbərinə görə, bunu Braziliya prezidenti Lula da Silva Kazanda keçirilən "BRICS" sammitinin iclasında videobağlantı vasitəsilə çıxış zamanı bildirib.

"Fələstində baş verən və indi Livan ərazisinə keçməkdə olan müharibə, həm də Rusiya ilə Ukrayna arasındakı münaqişə ilə bağlı birlikdə işləyib məsələnin həllini tapmalıyıq", - deyərək qeyd edib.

Braziliya liderinin sözlərinə görə, bir çox insanlar dünyanı dost və düşmənə bölmək istəyir, lakin zəif vəziyyətdə olan insanlar əziyyət çəkir. Prezident həmçinin əlavə edib ki, insanlar iş, yemək, iqlim faciələri olmadan yaşamaq istəyirlər, silahsız və cinayətsiz bir dünya arzusundadırlar.

Eyni zamanda, Lula da Silva qeyd edib ki, "BRICS" çərçivəsində kommersiya mənasibətində xərcləri azaldacaq maliyyə sisteminin yaradılması müzakirə edilir.

"Biz bank sistemi haqqında danışarkən, kommersiya əlaqələrimiz üçün xərcləri azaldacaq maliyyə sisteminin yaradılması imkanlarını müzakirə edirik", - deyərək Braziliya lideri əlavə edib. O, həmçinin qeyd edib ki, söhbət assosiasiyası üzvlərinin daxili maliyyə sistemlərinin dəyişdirilməsindən getmir.

RUSİYADA MESSENCER ZƏŒLƏRİNİN QADAĞAN EDİLMƏSİ GÖZLƏNİLİR

Rusiyada messenger zəŒlələrinin qadağan edilməsi gözlənilir. "Telegraf.com"un Rusiya mətbuatına istinadən verdiyi xəbərə görə, bu barədə "Roskom-

nadzor"un rəhbəri Andrey Lipov məlumat verib.

Şirkət rəhbərinin sözlərinə görə, bu məqsədlə vətəndaşları fırıldaqçılardan qorumaq üçün xarici messengerlərə zəŒlərə icazə verilməsi baxımından tələblər toplusu hazırlaya bilərlər.

Eyni zamanda, Andrey Lipov qeyd edib ki, istifadəçilərə müayyən zəŒlərin qəbulunu müstəqil şəkildə məhdudlaşdırmaq imkanı verilməlidir. O, əlavə edib ki, belə bir tələb yerinə yetirilməyənə qədər messenger vasitəsilə zəŒlərə icazə verilməyəcək.

GÜRCÜSTAN PARLAMENTİ SƏDRİNDƏN DÖVLƏT ÇEVİRLİYİ HAQQDA XƏBƏRDARLIQ

Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Pəpuasvili ölkədə dövlət çevrilişinə hazırlaşan bir qrup şəxsin olduğunu bəyan edib. Bu barədə "Sputnik" informasiya agentliyi məlumat yayıb.

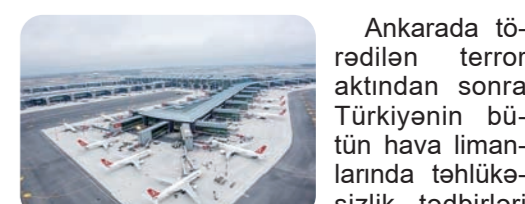
Parlament sədrinin sözlərinə görə, əsas kimi qeyri-hökumət təşkilatlarının məlumatlarından istifadə olunur. İddialara görə, onlar oktyabrın 26-da şənbə günü keçiriləcək parlament seçkiləri ilə bağlı "yanlış hesabatlar" hazırlamalıdır.

Bununla yanaşı, Ş.Pəpuasvili Gürcüstan vətəndaşlarını "ayıq-sayıq olmağa" çağırıb. O hesab edir ki, belə qeyri-gürcü qüvvələrə qarşı əsas cavab seçkilərə gələrək bu qüvvələri məğlub etməkdir.

Şalva Pəpuasvili həmçinin əmindir ki, yerli müşahidə təşkilatları informasiya süküti yaratmağa və "sonrakı ittişaşlar üçün saxta bəhanə" verməyə çalışırlar.

"Yerli monitorinq təşkilatları bir tərəfdən saxta ittihacları irəli sürüldükdə yalan hesabatlarla bu işə qarşıdır, digər tərəfdən isə müxalifət qanun pozuntularını "of-basdir edirlər", - deyərək parlament sədri əlavə edib.

TÜRKİYƏ HAVA LİMANLARINDA TƏHLÜKƏSİZLİK TƏDBİRLƏRİ GÜCLƏNDİRİLİB

Ankarada törədilən terror aktından sonra Türkiyənin bütün hava limanlarında təhlükəsizlik tədbirləri ən yüksək səviyyəyə çatdırılıb. "Report" agentliyinin xəbərinə görə, bu barədə "Hürriyyət" qəzeti məlumat yayıb.

"Ankarada törədilən terror aktından sonra Türkiyədə təhlükəsizlik tədbirləri gücləndirilib. Terror qruplaşmalarının hava limanlarında terror aktları törətmək planları ilə əlaqədar təhlükə səviyyəsi "nənci" səviyyəyə yüksəldilib", - deyərək qeyd edib.

Məlumat əsasən, hava limanlarının ərazisinə daxil olan bütün avtomobillərin və sərnişinlərin sənədləri diqqətlə yoxlanılır.

Xəbər verilir ki, "Sabiha Gökçen" Hava Limanı sərnişinləri əlavə yoxlamaların aparılması barədə xəbərdar edib və onları uçuşdan ən azı üç saat əvvəl terminala gəlməyə çağırıb.

Xatırladaq ki, oktyabrın 23-də Ankarada hərbi təyyarə və kosmik vasitələrin istehsalçısı olan TUSAŞ korporasiyasında törədilən terror aktı nəticəsində 5 nəfər həlak olub, 22 nəfər yaralanıb.

NORVEÇDƏ YENİYETMƏLƏRİN SOSIAL ŞƏBƏKƏLƏRƏ ÇIXIŞI MƏHDUDLAŞDIRILACAQ

Norveç hökuməti 15 yaşdan kiçik uşaqların sosial şəbəkələrə çıxışını məhdudlaşdırmaq üçün qanun layihəsi hazırlayıb. "The Guardian" qəzetinin verdiyi xəbərə görə, bunu Norveçin baş naziri Yonas Qar Støre məsələsində bəyan edib.

Nəşrin məlumatına əsasən, hazırda ölkədə yaş məhdudluğu mövcuddur. Belə ki, sosial şəbəkələrdən istifadəyə 13 yaşdan icazə verilir. Bununla belə, Norveç Media Təşkilatının araşdırmasına görə, 9-11 yaşlı uşaqların arasında çoxu hələ də bu platformalardan fəal şəkildə istifadə edir.

Bununla yanaşı, baş nazir vurğulayıb ki, dövlət uşaqları alqoritmlərin gücünün təsirinə qorumaq üçün müdaxilə etməyə borcludur.

"Uşaqların sosial mediadakı zərərli məzmunla qorumaq lazımdır. Böyük texnologiyaya nəhəngləri kiçik uşaqların beyninə qarşı çıxır. Bunun çətin bir döyüş olduğunu bilirik", - o, əlavə edib.

Hazırladı: Vamiq ABBASOV, "Respublika".

SAHİLLƏRİ GÜLÜSTAN KÜR

Regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət proqramlarının uğurlu icrası nəticəsində Yevlax şəhəri dəyişir və gözəlləşir. Şəhərdə və rayonun kəndlərində genişmiqyaslı yenidənqurma və tikinti-quruculuq həyata keçirilir, yeni sənaye obyektləri yaradılır, infrastruktur layihələrin icra edilməsi nəticəsində əhalinin sosial problemləri həll olunur. Dünyanı cənginə almış iqtisadi böhran zəminində belə sosial layihələrin gerçəkləşməsi, ölkə iqtisadiyyatının yüksəlişi, sözün əsl mənasında, dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin vətəndaşlara göstərdiyi diqqət və qayğının təzahürüdür.

Ölkə rəhbərinin dediği kimi, "Yevlax

la, əksər yaşayış məntəqələri qaz təchizatı ilə təmin edilmişdir. Rayon ərazisi şoran və boz torpaqlardan ibarət olduğu üçün burada ağacların yetişdirilməsi, yaşıllıqların salınması olduqca çətindir və fədakarlıq tələb edir. Lakin zəhmətsevər yevlaxlıların sayı nəticəsində Yevlaxı artıq ya-

şilliqilar, park və xiyabanlar şəhəri adlandırmaq olar. Əhalinin istirahəti və ekoloji mühitin yaxşılaşdırılması məqsədilə rayonda geniş yaşıllaşdırma işləri aparılıb, minlərlə ağac, gül və dekorativ kol əkilib, geniş parklar, xiyabanlar və istirahət bağları salınıb, müasir fəvvarələr inşa edilmişdir. Abadlıq və qu-

rucluluq yüksək zövqlə, dizaynla və qədim el sənətlərinə, ornamentinə uyğun şəkildə aparılaraq şəhərə daha da gözəllik verir. Yevlax sakinləri asudə vaxtlarını rəngarəng, gül-çiçəklər və cürbəcür dekorativ ağacların bəzədilən Heydər Əliyev xiyabanı, Nizami, Dostluq, Müstəqillik, Səməd Vurğun, Dədə Qorqud, Gənclik, Bələdiyyə və digər parklarda keçirir, istirahət edirlər. Uzunluğu 1515 kilometr olan Kür Qafqazın ən böyük çayı olmaqla, mənbəyini Türkiyənin Qars vilayətinin ərazisindəki, Qızıl Gədik dağının şimal-şərq yamaşından, 2740 metr yüksəklikdən götürərək 3 dövlətin - Türkiyə, Gürcüstan və

Azərbaycan ərazisindən axaraq Xəzər dənizinə tökülür. Azərbaycan ərazisindən keçən Kür çayının uzunluğu 906 kilometrdir. Azərbaycan üçün çox önəmli olan ana Kürün sahilləri gündən-günə gözəlləşir. Yevlax ərazisindən keçən ana Kürdən sakinlər lazımcına bəhrələnilir. Sahiləni bulvarda xidmət obyektləri, ana və uşaq otağı, uşaq əyləncə mərkəzi, idman meydanları yaradılıb, çimərlik salınıb. Vətəndaşların gözəl istirahəti üçün burada axşamlar konsert proqramları, Kür çayında kater gəzintisi də təşkil edilir. Məşhur "Ana Kür" mahnısının bu misraları sanki Kür çayının və onun sahilindəki Yevlax şəhərinin bu gününə həsr olunub: "Mavi dastan Kür, sahilləri gülüstan Kür". Möhtərəm Prezident cənab İlham

Əliyev Yevlax səfəri zamanı Kür çayının sahilində salınan "Sahil Bulvarı" istirahət parkına yüksək qiymət vermiş və demişdir: "Bura boş yerlər idi, buraya heç kim gəlmirdi, demək olar ki, sahil yox idi. İndi gözəl bir istirahət zonasıdır. Özü də Kürboyu gəzinti xüsusi zövq verir. Bizim həm Dənizkənarı, həm də Çayboyu bulvarımız vardır. Çox güman ki, hələ uzanacaqdır". Bu möhtəşəm bulvar kompleksində, həttə qonşu rayonlardan da dincəlməyə gəlirlər. Onu qeyd edək ki, dünyada ekologiya-pozulması, qlobal istiləşmə nəticəsində Kür çayının da suyu azalır. Çayın sağ sahilində yerləşən "Sahil-Bulvarı" istirahət parkında demir konstruksiyalardan korroziyaya, beton örtüyün eroziyaya uğraması nəticəsində çökmələr baş vermişdir. Şəhər icra hakimiyyəti tərəfindən məsələ ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinə rəsmi müraciət nəticəsində araşdırılma aparılmış və istirahət parkı qəzalı ərazi kimi qiymətləndirilmişdir. Parkın ərazisində təmir işlərinə başlanılmışdır.

Zabit XƏLİLOV,
"Respublika".

Hava necə olacaq?

Region	Temperature
Quba-Xaçmaz	7° / 12°
Şəki-Zaqatala	10° / 19°
Gəncə-Qazax	10° / 18°
Dağlıq Şirvan	7° / 13°
Bakı-Abşeron	11° / 18°
Aran	11° / 20°
Mil-Muğan	8° / 19°
Şərqi Zəngəzur	0° / 12°
Qarabağ	3° / 12°
Naxçıvan-MR	3° / 16°
Lənkeran-Astara	10° / 19°

"AZERGOLD" QSC-də TƏHLÜKƏSİZ İŞ SAATLARI 5.6 MİLYON

Fəaliyyət dövrü ərzində "AzerGold" QSC-nin xasarsız ötən iş saati.

2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında "AzerGold" QSC-nin fəaliyyət sahələrində dayanıqlı, təhlükəsiz iş şəraitinin təmin edilməsi məqsədilə əməyin mühafizəsi və texniki təhlükəsizlik, habelə digər əlaqəli sahələr üzrə ardıcıl və sistemli tədbirlər həyata keçirilib. Nəticədə 2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında "AzerGold" QSC-də təhlükəsiz iş saatlarının miqdarı 918 min 41 saat, ümumilikdə fəaliyyət dövrü ərzində isə 5 milyon 553 min 988 saat çatıb.

Qeyd edək ki, Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən mədənlərdə və istehsal sahələrində qanunvericiliyin tələbləri və müntəzəm beynəlxalq təcrübə əsasında təhlükəsiz əmək şəraiti yaradılıb. Əməkdaşların müasir tələblərə cavab verən xüsusi geyim dəsti və fərdi mühafizə vasitələri ilə təmin edilib. Onların həyat və sağlamlığının qorunması, iş prosesi zamanı bədbəxt hadisələrin qarşısının alınması, həmçinin sağlamlıq, təhlükəsizlik, yanğından mühafizə üzrə digər tələblərə ciddi əməl edilir.

ölkəmizin coğrafi mərkəzidir, böyük və strateji mərkəzdir". Onu xüsusilə qeyd etmək yerinə düşər ki, Yevlax şəhərinə səfərlərinin birində ümummilli lider Heydər Əliyev "Mən Yevlaxı daha abad, daha gözəl görmək istəyirəm" arzusunu ifadə etmişdi ki, aparılan genişmiqyaslı tikinti-quruculuq nəticəsində ulu öndərin bu arzusu gerçəkləşmişdir. Möhtəşəm Heydər Əliyev Mərkəzi, ulu öndərin adını daşıyan saray, gənclər evi, elektron kitabxana, tarix-diyarşünaslıq muzeyi, xalq teatri, şahmat məktəbi, məhdud fiziki imkanlı insanlar üçün Regional İnformasiya Mərkəzi, stadion, bayraq meydanı, müasir avtovağzal kompleksi, Qarabağ müharibəsi əlilləri və şəhid ailələri üçün 116 mənzilli 5 ədəd çoxmərtəbəli yaşayış binası, Aqrar İnkişaf Mərkəzinin və İqtisadiyyat Nazirliyinin Aran Regional İdarəsinin inzibati binaları, həmçinin idarə, müəssisə və təşkilatlar üçün yeni inzibati binalar, onlarla təhsil və səhiyyə müəssisəsi tikilib istifadəyə verilib. Hava limanı və Səmədabad-Qaraməmmədli-Qaramanlı-Köyüq avtomobil yolu yenidən qurulub. Yevlax şəhəri də daxil olmaqla

rucluluq yüksək zövqlə, dizaynla və qədim el sənətlərinə, ornamentinə uyğun şəkildə aparılaraq şəhərə daha da gözəllik verir. Yevlax sakinləri asudə vaxtlarını rəngarəng, gül-çiçəklər və cürbəcür dekorativ ağacların bəzədilən Heydər Əliyev xiyabanı, Nizami, Dostluq, Müstəqillik, Səməd Vurğun, Dədə Qorqud, Gənclik, Bələdiyyə və digər parklarda keçirir, istirahət edirlər. Uzunluğu 1515 kilometr olan Kür Qafqazın ən böyük çayı olmaqla, mənbəyini Türkiyənin Qars vilayətinin ərazisindəki, Qızıl Gədik dağının şimal-şərq yamaşından, 2740 metr yüksəklikdən götürərək 3 dövlətin - Türkiyə, Gürcüstan və

Azərbaycan ərazisindən axaraq Xəzər dənizinə tökülür. Azərbaycan ərazisindən keçən Kür çayının uzunluğu 906 kilometrdir. Azərbaycan üçün çox önəmli olan ana Kürün sahilləri gündən-günə gözəlləşir. Yevlax ərazisindən keçən ana Kürdən sakinlər lazımcına bəhrələnilir. Sahiləni bulvarda xidmət obyektləri, ana və uşaq otağı, uşaq əyləncə mərkəzi, idman meydanları yaradılıb, çimərlik salınıb. Vətəndaşların gözəl istirahəti üçün burada axşamlar konsert proqramları, Kür çayında kater gəzintisi də təşkil edilir. Məşhur "Ana Kür" mahnısının bu misraları sanki Kür çayının və onun sahilindəki Yevlax şəhərinin bu gününə həsr olunub: "Mavi dastan Kür, sahilləri gülüstan Kür". Möhtərəm Prezident cənab İlham

Zabit XƏLİLOV,
"Respublika".

Baş redaktor

Hümbət MUSAYEV

Redaksiya ilə əlaqə nömrələri

Qəbul otağı	493-59-08
Katiblik	538-43-41
Siyasət, ictimai problemlər və analitik təhlil redaksiyası	538-55-20
Rəqəmsal inkişaf, iqtisadiyyat və işlahatlar redaksiyası	434-56-90
Humanitar siyasət redaksiyası	538-25-70
Xəbərlər, ictimai rəy və sosial problemlər redaksiyası	538-01-31
Texniki şöbə	538-61-02
Ümumi şöbə	510-82-52
Reklam və elan xidməti	441-20-23

Redaksiyanın ünvanı

AZ1073, Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, VII mərtəbə.

www.respublika-news.az

respublikaqazeti@mail.ru, resp.paper@gmail.com

Qeydiyyat №7 İndeks 0240 Tiraj: 4094

"Respublika" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.

Qəzetin saytına keçid üçün QR kodu telefonunuzla oxudun

Sifariş 2436, Satış qiyməti 60 qəpik

Kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac edən daha bir qrup ifşa olunub:

578 milyon manat pul ölkəyə qaytarılmayıb

Xaricə ixrac etdikləri 578 milyon manat dəyərində kənd təsərrüfatı məhsullarından əldə olunan pul vəsaitlərini ölkəyə qaytarmayan vəzifəli şəxslər ifşa edilmişdir.

Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən bildirilib ki, xarici iqtisadi fəaliyyətlə məşğul olan bəzi sahibkarlıq subyektləri tərəfindən müvafiq valyutada olan pul vəsaitlərinin Azərbaycan Respublikasına qaytarılmamasına dair Dövlət Gömrük Komitəsindən Baş prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə daxil olmuş materiallar əsasında cinayət işləri başlanaraq ibtidai istintaq aparılıb. İstintaqla Məmmədov Tərhan Firudiddin oğlu, Hüseynov Gündüz İsmayıl oğlu, Rezzahnicat Hafiz Malik oğlu, Əmrahov Elşən Bayram oğlu, İmanov Rəyhan Məhəmməd oğlu, Nəsirov İntiqam Feyruz oğlu, Əlimərdanov Nəzakət Kərim oğlu və qeyrilərinin cinayətkar niyyətlə təsis etdikləri "Xaçmaz Agro", "Natural Fruit", "Fresh Fruits Group", "Global Trade Group", "Garden Store" və digər məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərlə xarici ölkələrdə fəa-

İDMAN * DAİM ZİRVƏLƏRDƏ

Gimnaziada ölkəmizi 24 cüdoçu təmsil edəcək

Bəhreynin paytaxtı Manama şəhərində keçiriləcək Gimnaziada İdman Oyunlarında ölkəmizi təmsil edəcək cüdoçular bəlli olub. Ölkəmizi qızlar və oğlanlar arasında 13 çəki dərəcəsinə 24 cüdoçu ilə təmsil edəcək. Cüdo yarışlarının 25-26-da keçiriləcək. Qızlar arasında Gülşən Hüseynova (44 kq), Sona Quliyeva, Gülgəz Musayeva, Sevil Abdullazadə (həmisi 57 kq), Diana Eldarova (63 kq), Zəhra Hüseynzadə (63 kq), Mələk Bayramlı və Rəna Əhmədova (hər ikisi 70 kq), oğlanların mübarizəsində isə Anar Quliyev (50 kq), Məhəmməd Rüstəmli, Rüstəm Qasımzadə, Emil Hüseynli, İlkin Qarayev, Zeyd Ələsgərov (hər ikisi 60 kq), Əli Hübətov, Özqan Quliyev, Fəxri Sahibzadə (həmisi 66 kq), Məhəmməd Ağakəşiyev, Səid Şərifov (hər ikisi 73 kq), Abdullah Rəhmətov, Amin Mehdiyev (hər ikisi 81 kq), Səid Hüseynov (90 kq), Cavidan Məsimov və Şübhən Axundov (hər ikisi +90 kq) qüvvəsini sınıyacaq.

Boksçularımız dünya birinciliyinə qələbə ilə başlayıb

Boksçularımız Monteneqronun Budva şəhərində keçirilən gənclər arasında dünya birinciliyinə uğurlu start veriblər. Belə ki, mundialın ilk günündə millinin 3 idmançısı mərhələ adlayıb. Qızbaşa İsgəndərli 1/8 finalda tunisli Molka Xalifi ilə döyüşəcək. 63,5 kiloqram çəkidə debüt edərək qələbə qazanan Əli Abdullayev 1/16 finalda rusiyalı idmançı ilə qarşılaşacaq. Abbasqulu Şadlinski (75 kiloqram) növbəti qarşılaşmasını Gürcüstan təmsilçisinə qarşı keçirəcək, Dünya birinciliyi noyabrın 3-dək davam edəcək.

Azərbaycanın basketbol hakimi beynəlxalq oyuna təyinat alıb

Azərbaycanlı hakim Ələkbər Həsənov Beynəlxalq Basketbol Federasiyası (FIBA) tərəfindən yeni təyinat alıb. O, qadınlardan ibarət milli komandalər arasında Avropa çempionatının seçmə mərhələ oyununu idarə edəcək. Belə ki, referi noyabrın 10-da Tallin şəhərində keçiriləcək D qrupunda keçiriləcək Estoniya-Danimarka matçının baş hakimi olacaq.

Nərgiz İSMAYİLOVA,
"Respublika".

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Məhkəmə-Hüquq Şurası bütün hakim korpusu adından Samux Rayon Məhkəməsinin hakimi Tərifə Kərimovaya, atası

ƏBÜLFƏT KƏRİMOVUN vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Respublika".